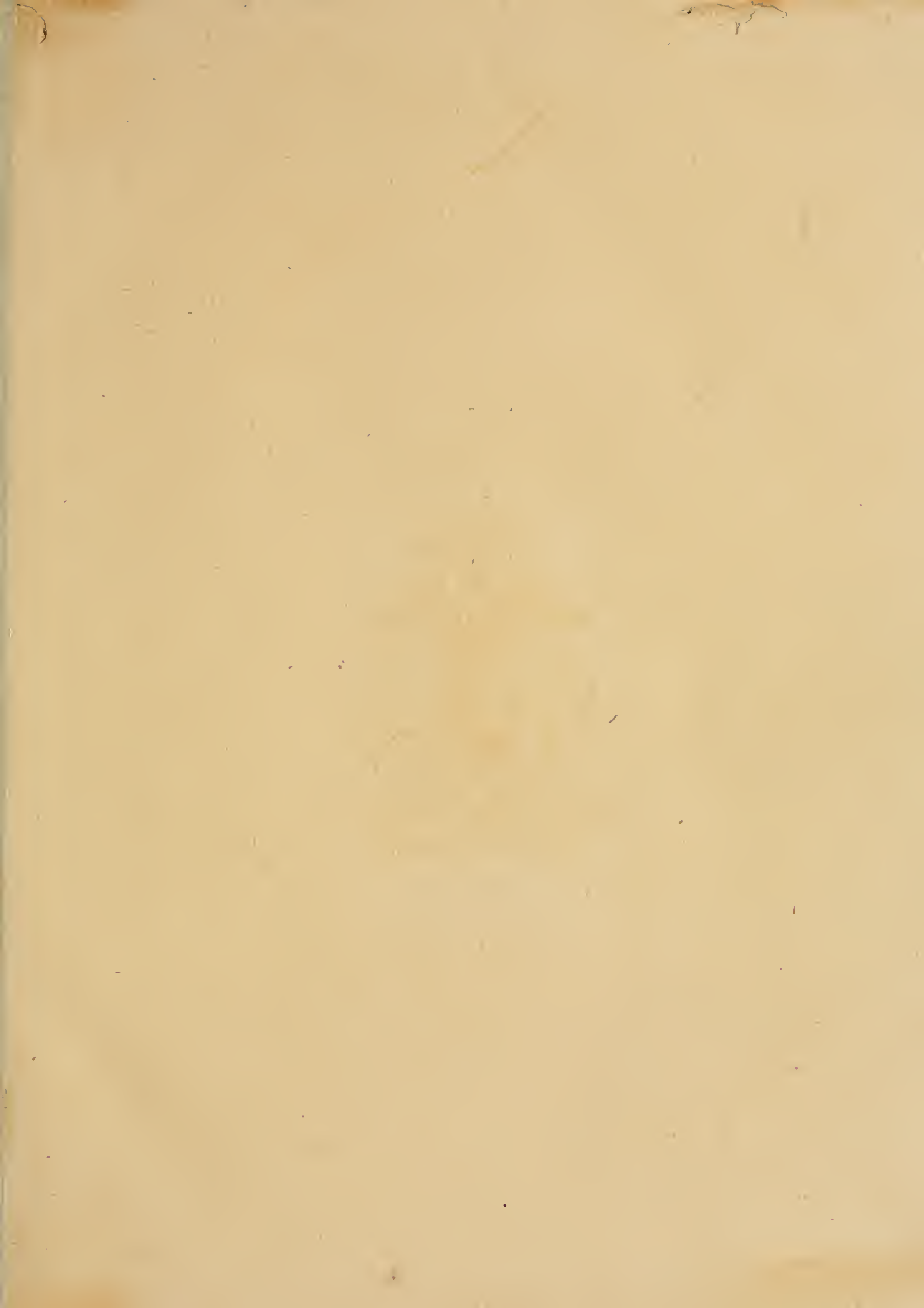

No 23. Maher Kabiah. See Title.

AN

EVIDENCE

ON THE

KUBEESA IN THE RELIGION OF THE ANCIENT PERSIANS;

OR

A COPY OF THE MAHZER OR CERTIFICATE BY THE LEARNED OF ISF-HAN IN PERSIA RESPECTING THE ANCIENT PERSIAN ÆRA;

Being a Testimony on the Intercalation in discussion between the Parsees of India, Consisting of 40,000, the Shahinshahians, in defence thereof on the one hand, and 700, the Chooriguriaus, on the other:

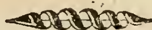
WITH

A TRANSCRIPT OF ITS ATTESTATION BY THE PERSIAN MERCHANTS RESIDING AT BOMBAY SUBJOINED,

TO WHICH IS ADDED

A

GOOZRATTEE TRANSLATION.

The Production of the Evidence is in favour of the Majority, as it refutes the Evidences given by the other Party said to be from the Mahomedan Authorities to prove that the Intercalating Æra was never and not at all related to the Parsee Religion prior to the reign of Yazdijird, but that there was another Æra for that particular purpose without Intercalation. The Evidence also Certifies that the very Æra of the Intercalation was in use in the Parsee Religion prior to the reign of Yazdijird.

Translate by Mobed Dosabhoy Shohrabjee Moonshee, by order of the respectable Shahinshahee Parsees.

BOMBAY:

Lithographed and Published by Behedin Pestonjee Maneckjee, at the Jam-i Jamsheed Press;

1832.

જરથોશતી·દીનમાં·કબીશાની·શાહેદીની·કીતાબ·

અથવા·

કદીમ·પારશી·તારીખની·બાબતમાં·શ્રી·ઈરાંન·દેશનાં·ઈશફેહાંન·શેહેરનાં·નજુમી·તથા·અોલમાવોનાં·ફારશીમાં·બનાંવેલાં·મેહેજરની·નકલ·

શ્રી·દીનદોશતાંનનાં·પારશીઓમો·નવેશરથી·કબીશા·વીશે·જગડો·ચાલેઓ છે·તેમાં·ચુરીગર·પારશીઓ·કે·જેહેનાંવોની·બીશાદત·અપાજ·આશારે·૮૮)પર શાની છે·અને·પોતાની·દીન·આઈનનું·કાંમ·ગુમાંની·રોજ·મારફ·ઉપર·ચલાવેચ અને·હવડાં·ગંનતરીમાં·અમશાયકા·૭૦૦)ને·આશરે·છે·ને·કબીશાનો·ઈન·કાર·કરેચ·અને·શેહેનશાહી·જરથોશતીઓ·જે·૪૦૦૦૦)ને·આશરે·છે ને·કબીશાનો·એકરાર·કરેચ·તેનાંવોની·બાબતમાં·એ·શ્રી·ઈશફહાંન·નો·મેહેજર·એક·શાહેદી·છે—ચુરીગર·લોકો·એ·મુશલમાંન·લોકોનાં·અોલમાવોનાં·કોલ·તથા·કીતાબોને·નાંમે·ફેનું·શાબેત·કરવા·શાહેદીઓ·આપી જે·યીજદે·જરદ·શેહેરીઆરની·અગાઉ·પારશી·લોકોમાં·બેઉ·તારીખ·ચાલતી હતી·તેમો·એક·કબીશાની·ને·બીજી·વગર·કબીશાની·અને·કબીશાની·પાદશાહીનાં·કાંમની·મેહેશલ·લેવાની·અને·વગર·કબીશાની·દીનની·તેહેને·એ·ઈરાંનનું·મેહેજર·ખોટી·પાડેચ·* અને·વળી·એજ·મેહેજર·શાબેત·કરેચ·કે·જે તારીખમાં·કબીશો·હતો·તેજ·તારીખ·યીએજદેજરદની·અગાઉ·પારશી·લોકોની·દીનનાં·કાંમમાં·ચાલતી·હતી·*

એ·મેહેજરની·શચાઈ·તથા·શાબેતીનાં·બાબમાં·શ્રી·મુમબઈમાં·રેહેનારા·ઈરાની·શોદાગરોનાં·ફારશીમાં·બનાંવેલાં·મેહેજરની·નકલ·એ·શાથે·હેની·પછવાડે·છાપીછે

શેહેનશાહી·જરથુશતી·અકાબેરોનાં·હોકુંમથી·તરજુમાં·નો·કરનાર·મોબેદ·દોશાભાઈ·શોરાબજી·મુનશી·

છાપી·જાહેરનો·કરનાર·કુંમતદીન·બેહેદીન·પેશતંનજી·માંણેકજી·*

શ્રી·મુમબાઈનાં·જાંમે·જમશેદનાં·છાપાખાનાંમાં·છાપીછે·
શને·૧૨૦૨·નાં·કેશો·ઈએજદે·જરદી·જલુશી·*

બનાંમે·ઈઅજદ·બખશાઈનદે·
બખશા·એશગર·મેહેરબાંન·

ખબર

એ·મેહેજર·મધેનૂં·જૂજવી·તતવ·તથા·બીજૂં·

એ·કેતાબને·છાપીને·જાહેરનો·કરનાર·હૂં·કંમતરીન·બેહેદી
ન·પેશતંનજી·માંણેકજી·આપાઈ·મૂંખતેશાર·ખબરથી·શારવે·ફાર
શી·તથા·ગૂંજરાતીનાં·વાંચનારાવોને·અવે·તેવગરે·શારવેને·અવે·
તેમધે·ખશ્રૂશાંન·કરીને·કૂલ·જરથોશતી·લોકોને·જાહેર·કરૂંચ·
જે·એ·મેહેજરવાલાવોની·શાહેદીથી·શાફ·જાહેર·થાઈચજે·જર
થોશતી·દીનમો·કબીશો·તાલૂક·રાખે છે·અને·પારશી·લોકોમો·
કેટલાએક·થોડા·લોકો·ઈઆંને·ચૂંરીગર·લોકો·જેમ·આજ·આ
શારે·૮૯·વરશ·થાઈઆં·પોતાનાં·બાપ·દાદાની·દીનનાં·કદીમ·

રોજ· માહા· પડતા· મેલીને· પોતાની· દીનમાં· એક· અંનગરતા· જરોશા

ઉપરથી· એક· માશ· આગલ· વધેઆચ· તેનાંવો· કેહેચકે· બેઈ· તારી

ખ· હતી· તેમાં· એક· પાદશાહોની· જેમાં· કબીશો· હતો· અને· બીજી·

દીનદાર· લોકોની· વગર· કબીશાની· (એમ· કેહેચ) તે· હેવી· બેઈ·

તરહાંની· તારીખની· વાતને· એ· મેહેજર· વાલાવો· ખોટી· તથા· રદ·

બાતેલ· કરેચ * અને· શાકૂ· ઉંધાડૂં· બોલેચકે· જે· તારીખમાં· ક

બીશો· કરતા· તેજ· તારીખ· પરહેજગાર· અને· એબાદતનાં· કરનાં

રમાં· ચાલતી· હતી· ઈઆને· જે· તારીખમાં· કબીશો· હતો· તેજતા

રીખ· દીનદારીનાં· કાંમમાં· ચાલૂં· હતી * અને· વલી· એ· મેહેજરવા

લાવો· પોતાનાં· ઓલમાંવોનાં· કોલ· તથા· કીતાબો· ઉપરથી· શાકૂ·

ઉંધાડૂં· બોલેછે· જે· (૧૨૦) એકશોને· વીશ· વરશે· કબીશો· કરવો

તે· શરવે· એ· લોકોની· (ઈઆંને· પારશી· લોકોની·) એબાદતમાં·

ખલલ· નહી· પડવા· શારૂં· છે· કાંએજે· કબીશો· એપરમાંણે· નહી· કર

તેનો· હેનાંની· ઈબાદત· દરૂશાન· ધાતે· નહી· પાશાતે· શાબેત· થાઈ

ઉંજે· ઈ· મેહેજરનાં· બનાંવનારાવો· તથા· શાહેદીનાં· કરનારાવો·

શ્રી· ઈરાંનનાં· ઈશરૂફાંન· શેહેરનાં· દપોસમાંવો· તથા· દાંનાંવો·

તથા· તાંહાંની· પાદશાહી· શાસતનતવાં· હોદાવાલાવો· તથા· પોતા

ની· શરામાં· બૂંજોરગ· મરતબાનાં· રાખનારાવો· તથા· બીજાવોને

બી· જેમ· પાક· જરથોશતી· દીનની· કેતાબોની· શાહેદીથી· શેહેન

શાહી· જરથોશતી· દપોને· દકીન· છેજે· જરથોશતી· દીનમો· કબીશો

બઈજ છે· ને· તેમાં· કશો· શક· નથી· તેમ· (ઈ· લોકોને બી·) પોતા

નાં· દપોલમાંવોની· બનાંવેલી· કેતાબો· ઉંપરથી· દકીન છેજે· જર

થોશતી· દીનમાં· બેશક· કબીશો બઈજ છે * ઈ· શાહેદીપી· બો

લૂં· ઈહેવૂં· જાહેર· થાઈચજે· ચૂંરીગર· પારશી· લોકો· મૂંશલમાંનો

નાં· દપોલમાંવોની· કેતાબોને· નાંમે· કબીશાને· જરથોશતી·

દીનમાંથી· મૂંનકેર· જાઈચ· તેહેનાંવોનું· કેહેવૂં· રદ· દપને· બાતે

લછે * અગરચે કેટલીએક મુદતથીતે હાલનાં વખત સુધી ક
બીશો કરવાનું કામ ઉઠી ગીઉં છે તોપણ તે ખરીવાતનો એકરા
ર કરવો અને શરવે કોઈ પુછનારની નજદીક કબુલ થાયુંજે
હા એરાહા રશાંમ હમાંરી જરથોશતી દીનમાં જાએજ છે તે કેટ
લી એક મુદત થાઈ હમુંથી બની નથી આવીઉં તો એ વાત કુલ
દાંનાંયોની નજદીક પશંદ છે * પંણ એ અવવા હરએક બીજું
દીનનું કાંમ કંઈ શબબને લીધે કેટલીએક મુદત સુધી અવ
વા હમેશો બજાવી નહી શકાએ ને પડતું રેહે તેથી દુનીઆં
ની શરંમને લીધે એટલેજે દુનીઆંનાં નાદાંન લોકો વગર
શમજવે મીંણુ મારેજે તમાંરી દીનનું કાંમ કેમ નહી કીધું
તેને લીધે તે દીનનાં કાંમને બીલકુલ મુનકેર જવું જે એ
હમાંરી દીનનું કાંમજ નથી એવાત કુલ દાંનાં તથા શાશતી
પશંદ લોકોની નજદીક ઘણી બદ છે * અને હેવું બોલ

વાનો·મોહોટો·ગૂનાંછે * ઇપને·હેવી·બાબતમાં·ખરી·વાતનાં·
ઇકરારનાં·કરનાંર·લોકોને·મોનૂં·મારવૂં·ઇ·નાદાંન·તથા·દીન·દુશ
મંન·લોકોનૂં·કાંમછે * *

ઇ·મેહેજર·બાંનવાથી·મંગાવાનો·શબબ·

ઇ·મેહેજર·શ્રી·ઈરાંનનાં·દશાફાંન·શેહેરવાં·રેહેવાશીઓ·પાશે
થી·ફરી·મંગાવવાનૂં·ઇપશલ·કારંણ·ઇછેજે·પાક·જરથોશતી·દીનમાં
થી·કબીશાને·બાતેલ·ઠેરવવા·શાકૂં·ચૂંરીગર·પારશી·લોકો·ઇ·મૂશલ
માંન·લોકોનાં·ઇખોસમાંવોને·તથા·તેનાંવોની·કીતાબોને·નાંમે·બો
રી·શાહેદીઓ·બનાવવાઓ·દરેગ·નહી·કીધી·ને·તેજ·કીતાબોની·શેહે
નશાહી·જરથોશતીઓની·તરફ·દાશીની·ખરી·શાહેદીઓને·દીબચા
હે·તેમ·ઇપેનગટનૂં·બોલવામાં·જુબાંન·ખોલી·તે·શબબથી·ઇ·દશાફ
હાંનનાં·ઇખોલમાંવોનૂં·મેહેજર·મંગાવીઉંછે * કાદજે·તાંહાંનાં·મૂં
શલમાંનોનાં·ઇપોલમાંવોનાં·ક્રોલ·ઉપર·ઇ·ચૂંરીગર·પારશીઓનૂં·

પુરૂં દીધીંજ છે * અને તેહેવાંનોની શાહેદીને મજબુત શાનદ કરી

જાંણંવ * અને મુલાં કાઉશ બીન રૂશતંમ ને મુંરીગર પારશી

લોકોઈ હુજરો રુપીઆ આપતા કરીને મશુંશાંન ઈ કારંણશાર શ્રી

ઈરાંન ઓઝલે આકે કબીશો દીનમાં જાઈજ છે કે નંહી * તે બાતની

પછી અલે પતીજ થાવા જોગ શાહેદી લઈ આવે કે તેથી માલુંમ

થાઈ કે કબીશો દીને બેહેંમાંજદીઅશનીઓ જાઈજ છે કે નહી *

અને જો જાઈજ હોઈતો શંમજેજે શ્રી ઈરાંનમાં અને શ્રી હીનદોશ

તાંનમાં રેહેનાંરા પારશીઓ મધે ઈક માશનો તફાવત છે તેશબ

બ કબીશાનો છે * અને કબીશાને દીનમાં જાઈજ નહી ગંને

આ ઉપરથી પોતાનાં બાપદાદાને તથા બાકીનાં હીનદોશતાંનમાં

વશનારા પારશીઓનાં બાપદાદાને ઈક માશ મુંકેલા લેખીને ઈ

ક મહીનો આગલ વધેઆ તે મુંક થાઈ છે * અને જો જાઈજ

નહી હોઈતો શંમજેજે ઈક માશ આગલ વધેઆ છે તે ખરી

ધારણાં·ઉપરથી·પધેરઆછે * અને·પોતાનાં·તથા·બાકીનાં·હીંદ

દોશતાંનનાં·રેહેનારનાં·વડવાઉ·આશ·ચુકેલા·હશે * પછે·મું

લાં·કાઉશ·બીન·રૂશતંમ·શ્રી·ઈરાંન·જાઈને·ઘણાં·વરશ·શુધી·

તાંહાં·રહીને·તાંહાંનાં·મુશલમાંન·આગા·હોશેન·મુંનજેમ·કે·જે

તેનાં·વકતનો·મોહોટો·મુનજેલ·અને·ઉંકો·કેહેવાઉઓછે·તેપાશેથી

ઉક·મેહેજર·તાંહાંનાં·ઘણાંઉક·ઓલમાંઓ·તથા·બીજાવોની·શાહેદી·

શુંધાંનું·બાંનવાવી·લાવેઆ * અને·તેહને·મોહોરી·શાનદ·કરી·રાખી

અને·હુંકાંમોજ·કહીઉચજે·તે·શાનદ·ઉપરથી·નાંઘલાથીતે·મોહોટા

મુંધી·ચુંરીગર·પારશીઓ·મોહોરી·હીમત·તથા·ઘણી·તેજી·શાથે·

ઉમ·કરી·બોલતા·આવેઆય·જે·હમો·લોકો·પારેશો·હેવી·મજબુ

ત·શાનદ·મોજુદ·છે·અને·તેમાં·શાફ·લખેલું·છે·જે·જરથોશતી·દી

નમો·છબીશો·જાઉજ·નથી·અને·હમાંરો·વહીવો·શાહી·કરી·આવે

આવ્યે·અને·છબીશાને·બાતેલ·કીધોય * અને·ઉપનાંએ·ઉ·મુંશા

સમાંજનાં બનાંવી અપાવેલાં મેહેજરની ખોહોટાઈ ઉપરથી કબી

શાબે આતેલ ગણીને પોતાનો મહીનો શહી ઠેરવવા શારૂં કંઈ

કંઈ તરાંથી મન ગમતું બોલેછે * વાશતે જે જગોનાં બોલમાં

થોની શાહેદી દ ચુંરીગર પારશીઓને ઈકીન આપે તેહવીછે તે

થકી તેજ મંગાવી જરૂર જાંણીને જે શાહેદી ચુંરીગરો પોતે આ

પેછે તેજ શાહેદીને ઈનકાર કરી નંહીશકે અને જો તે શાહેદીને

નાં કબુલ કરેતો શરપેકોઈને ખરાનું ખરૂં અને ખોટાનું ખો

ટું તરત માલંમ પડી આવે [૧]

દ મેહેજર.

---

[૧] જાંણવું જે મુલાં કાઉશ બીન રૂશતંમ શ્રી ઈરાંનથી દ મેહેજર લાવે
આ તેવારે ઇંપંણનાં છોકરાં મુલાં ફીરોજજી ઈપંણની શાથે હતા તેપંણે દ મેહે
જરને શને ૧૧૯૭ ઈઅજદેજરદી શને ૧૮૨૮ ઈશાવી નાં વરશમાં પોતા
ની બનાંવેલી રેશાલે દશાતેશાહાદ નાંમની કેતાબમાં ગુજરાતી તરજુમા
શુધાં છાપી પરગટ કરેઆ છે * અને અગરચે તે કેતાબમાં પોતાનાં બાપ
નાં લાવેલા ઉપર લખેલા મેહેજર વીશે કેટલુંએક શરેશારીઆંમ ખોટું લખી
ઉંછે* અને વરી કેટલોએક ખોટો ખોલાશો કરી બતાવેઆ છે* અને વરી
તેશાથે લે અશલ મેહેજરની તેમાંની બધી શાહેદીઓ શુધાં માંથાંથી તે પગથેર
બરોબર નકલ છાપી હોદ તેમાં પંણ કેટલાએક દેખઈતા શબબથી બરાં
ત જદ તેહેવું છે (અને તેહેનો ગુંજરાતી તરજુમો જે છાપેઆ છે તેમાં પંણ

ઈ·મેહેજર·હીઆ·શાહેબની·મારફતથી·થાઈ

આવીઉં·તા० ફોણ·આવીઉં·તા० કેવારે·આવીઉં·

તે·બીનાં *

જંગપુરે·આગા·શઈએદ·મહમદ·ઈશમાઈલ·ઈબને·

આગા·શઈઅદ·મોહમદ·હોશેંન·તબા·તબાઈજે·ઈરાંની·

મુંશાલ

કેટલોઈક·તફાવત·રાખી·ગીઆછે·) તોપંણ·ખરૂં છે જે·તેમેહેજરનાં·
બનાંવનાંર·શાહેબે·ઈક·શતરપંણ·ઈહેવી·નથી·અબીજે·જરથોશતી·દી
નમાં·કબીશો·જરૂર·નથી* અને·તેહેની·ઈબારતનાં·પેટામાંથી·કંઈક
રતાં·હેવી·માંઈનીપંણ·નીકલતી·નથી·બલકે·તેઘણીઈતાં·કબીશો·જે·પાર
શી·લોકો·કરતા·હતા·તેવાતને·જાહેર·અને·રોશન·કીધીછે * અજે·ચુંરી
ગર·પારશીઓનાં·શંમજાવે·આ·પરમાંણે·ઈબ્લા·પારશીનાં·પાદશાહવોને
રાજકુઆરી·કાંમશાકું·કબીશે·કરતા·હતા·ઈમ·સબીઉજ·નથી·ઈહેની·
વેવારે·બીનાં·ઈ·ઉપર·સખેલી·રેશાલઈ·ઈશતેશહાદ·નાંમની·કેતાબનો·જ
વાબ·જે·ફારશીમાં·છપાઈને·તઈઆર·થાઈઓ·છે·અને·ગુંજરાતી·તરજુમો
તઈઆર·થાઈઆથી·બાહર·પડનાંરછે·તેબાહેરપડેથી·શરવને·માલૂમ·
પડશે* પંણ·ઈક·મોટું·અજબ·ઈ છે જે·તેરેશાલઈ·ઈશતેશહાદ·નાંમ
ની·કેતાબમધે·શ્રી·ઈરાંનનાં·ઈઅજદ·શેહેરનાં·દશાતુર·મોબેદો·તથા·બેહે
દીનોને·નાંમે·ઈક·મેહેજર·છાપી·જાહેર·કીધું છે·કે·જે·તેઓ·લોકોનુંજ·બનાંવેલું
ઠરેતોતે·બનાંવનાંર·દશાતુર·મોબેદો·ઉપર·મોહોટો·શખુંન·આવે છે·અને·
કબીશાનાં·કાંમથી·બેવાકેફ·અપપા·જુઠા·ઠરે છે* પંણ·ઈમેહેજર·તેઓ
લોકોનું·બનાંવેલું·હોઈ·ઈવાત·ઈતબારથી·દૂર છે·તેહેનાં·કેટલાઈક·શબબ·
છે·

સૂરાસમાંન શોદાગરો અતરે છે તે લોકોમાં મોહોરી હોરમત ત
થા ઈજતવાલો અપને ખૂબ જોરગ હતો તે શાહેબ કેટલાંએક વરશ
સૂધી વેપારનાં કારણશર શ્રી ચીનદેશ તાંનમાં રહીને જેવારે
પાછો

છે તેમાં એક તો એજે શેઠ મીનોચેહેરજી ખોરશેદજીનાં મંગાવેઆથી તેવં
ણ ઉપર મોકલીઉં એમ મુંલાં ફીરોજજી એ લખીઉં છે તે બીલકુલ ખો
ટું ઠરે છે કાંએજે તે બેહેશાતી શાહેબ ઉપર આવીઉં હોએતો અલબત તે શે
ઠનશાહી જરથોશતીઓમાંથી ઘણાં લોકોને માલુંમ હોએ અને કીઆ
વરશમો આવીઉં તથા કોણ લાવીઉ તેબી માલુમ હોએ પંણ એક શખ
શનેબી એવાત માલુંમ હોએ એહેવી એકબી શાહેદી આજદીન સૂધી કેથે
મલી આવતી નથી જે શેઠ મીનોચેહેરજી ખોરશેદજીએ તે મેહેજર મં
ગાવીઉં હતું અથવા તેપંણ ઉપર આવી હતું તો જુવોકે તે બેહેશાની
શેઠનાં વખતનાં ઘણા શાહેબો પોતે આજ હએઆત છે ને ખોદાનાં
ફજલો કરંમથી શેઠ મનજૂરનાં જાતરજ તથા નાંમીચા શેઠીઆ શે
ઠ એદલજી કાવશજી ઘણી હોરમત તથા ઈજતનાં ધણીબી પોતે આ
જે શ્રી શુરતમો હએઆત છે વાશતે એનાં હશોતે જાંમજી લેશે એ
જગોએ જીઆદા લખવાની હાજત નથી * બીજું રેશાલએ ઈશાતે
શાહાદનો વધારો શને ૧૧૯૮ ઈઅજદેજરદીમો છાપી રાખીને શને
૧૨૦૦ ઈઅજદેજરદીમો બાહેર કાહાડેઓ છે તે મધે તેનાં બનાંવ
નારનું નાંમ છાપેલું નથી તોપંણ હમુંને ચોકશ માલુંમ પડેઉં છે જે
છવાડેથી ચૂરીગર લોકોનાંજ કહેઆ પરમાંણે તે વધારો મુંલાં ફીરો
જ બીન મુંલાં કાઉશજીએજ બનાંવેઓ છે પંણ છપાઈ ચુકા પછે
આશરે વરશ ૨ બેએ સૂધી બાહેર નંહી કાહાડેઓ તેનો એક ચોકશ શ
બબ હમારા ધારેઆમો આવેઓ છે તે આએ જઓ એ વાંચનાંરાવો એ
વીચાર કરવાજોગ છે તે એ છે જે રેશાલએ ઈશાતેશાહાદ નાંમની મે
હેજરની ચોપડીમધે શ્રી ઈઅજદજનાં રેહેવાશી જરથોશતીઓને નાં
મનું

પાછો પોતાને દેશ શીધારનાર થાઈઆ તેવારે કેટલાઈક શેઠે

નશાહી જરથોશતી અખબાર શાહેબોએ કે જેનાંવોનાં નાંમ

આઈ મધે એ મેહેજરની શાહેદીઓને છેલસે લખેઆં છે તે

નાંવો ઈ આઈ ખબર મધે લખેલાં કારણશર તે શાહેબથી

હેવી ખાહેશ કીધી જે જેવારે તાંહાં પોહોચે તેવારે મેહેરબાંન

ગી કરીને ઈબ્રાબે શ્રી ઈશાફહાંન શેહેરનાં રેહેનાંરા ઓહોરી

હોરમત તથા ઈજતવાલા ઓલમાંવો તથા દાંનાયોથી એક

મનૂં મેહેજર મૂલાં ફીરોજજીએ દાખલ કીધૂં છે તે બાબે હાજી મૂ
લાં હેદર અપલી શરીફ માંજંદરાંનીનૂં તારીખ ૧૧ મી ફેબરવારી
૧૮૨૯ નૂં ફારશીમાં લખેલૂં તેનાં ગુજરાતી તરજૂમાં શૂધાં એક
ચોપાંનીઊં તારીખ ૨૫ મી મારચ ૧૮૨૯ને દીને છપાઈ બાહેર પડી
ઊં તે તારીખ ૩૧ મી મારચ ૧૮૨૯ ને દીને ઈપધારાનાં બનાંવનાં
રને પોહોનૂં હશે તે ચોપાંનીઆનાં જવાબને બદલે ઈપધારાનાં છે
લાં પાંનાંમેં મૂલાં ફીરોજજીએ ઈક હલકૂં બાંહાંનૂં આગલ કીધૂં છે
તે બાશાતે જાંહાં શૂધી તે હાજી મૂલાં હેદર અપલી શરીફ માંજંદરાંની
શ્રી મૂંમબઈમાં હતો તાંહાં શૂધી એ ઈપધારો બાહેર કાહાડી નહી શ
કેઆ હશે તે શબબથી તે ઈપધારો રાખી મૂકેઓ હશે ને એ તો શ
રવેને રોશાંન છે કે જારે તેધણી પાછો પોતાને દેશ જવા શારૂં શીધા
વેઓ તારપછે ઘણૂં એક ઈપધારો બાહેર કાહાડેઓ છે * એ ધ
ણી શીધારેઓ શને ૧૨૪૪ હીજરીનાં જીકાદ મહીનાંમો *

શાહેદી નાંમૂં ઈઅશાને મેહેજર તેહેની પેઠ શાથે તેવાજ ઈજત

વાલા તથા પઢેલા લોકોની શાહેદી શૂંધોં કરી મોકલે તેવારે

તે શાહેબે એ વાતને કબૂલ કીધી ને જેવારે [1] હીજરી શને

૧૨૪૨નાં રંમજાંન મહીનો ઉતરતાંમોશ્રી મૂંમબઈનોનીકલેસો શ્રી ઈશાકૂ

હાંન આોતો તેવારે પોતાનાં શોબતી તથા દોશતો શાથે મલીને તાંહાં

નાં નાંમીચા તથા મોહોટી હોરમત વાલા અપોલમાંવ લોકો

ને તે આબે અરજ કીધી* પછે જેવારે એ મેહેજર ઘણી એ

ક શાહેદી શાથે શહી તથા મોહોરો શૂંધાંનું તઈઆર થાઈ

ઉ તેવાર પછે ઈરાંની શોદાગર ઈક નાંમે આગા શઈઅદ

હશંન બીન આગા શઈઅદ મહમદ હોશેન ઈશાકૂ હાંની

વેપારનાં કારંગશાર અતરે આવનાંર હતો તે શાહેબ શા

---

[1] હેજે મોહાબતે માહ ૭મો શેહેનશાહી શને ૧૧૯૬ ઈઅજદેજરદી માહે આપરેલ શને ૧૮૨૭ ઈશાવી અંગરેજી*

શાથે·તેહની·પેંઠ·શ્રૂધાં·શ્રી·મૂંમબઈ·રવાંનાં·કીધૂં·ઉ·શાખશ·
વાં હાંગ·નાંમે·રેહમાંની·નાંખોદા· હાજી હીબરાહીમ·ધણીશે
ખ·અબદૂલ·રસૂલ·વાલાં·મધે·ચડેલો·તારીખ·૪ થી·મોહોરં
મ·શને·૧૨૪૪ હીજરી·રોજ·૮મો·માહ·૧૦મો· શેહેનશા
હી·શને·૧૧૯૮ નાં જેશે· ઈઅજદે જરદી· જમૂશી·તારી
ખ·૬ઠી·જૂલાઈ·શને·૧૮૨૯ ઈશવી· અંગરેજીનેદીને·શ્રી·
મૂંમબઈ·આવી·પોહતો * અને·તે·મેહેજર·પેંઠ·શ્રૂધાં·શેહે
નશાહી·જરથોશતી·અંજાબરોને·હવાલે·કીધૂં *

રોજ·માહ·બાબે*

બાંગ પૂંજે· ઉ·મેહેજર માં·જે જે·જગો ઉ· ઈઉજદે
જરદી·શાંને·શાથે·જે·રોજ·માહ·લખે અપો છે·તે·શેહેનશાહી
જરથોશતીઓનાં·કહેઆ·પરમાંણે·જે·રોજમાહ·તેઓનાં·
અમલમાં·આવે છે·તે·કરતાંને·બરોબર·ઈક·માશ·આગળ છે-

અને· સૂરીગર· પારશીઓનો· શેજમાફા· જે· તેઓનાં·

પોતાંનાંજ· કહેલાં· ઉપરથી· કહીએચ·તો· ગૂમાંન· ઉપરથી·

આજ· આશરે· ૯૦) વરશ· થઆં· જવો· ઉતપંન· થાઓ છે

અને· પોતાંની· દીનનાં· કાંમનાં· અમલમાં· લાવે છે· તેથી·

મુતલગ· વેગલો છે· અગર જે· દૂનીઆઈ· હશાબની·ગં

ણતરીમાં· ઇક છે*

એ· અશલ· મેહેજર·વાંચવા·

તથા· તેહનો· મૂકાબેલો·કરવા

નાં· બાબમાં· તથા· બીજૂં*

ઓળખૂજે· કે· મેહેજર· શ્રી· ઇશફેહાંન· શેહેરથી· ઇક·

શરીબ્યાં· બેઇ· આવેઆં છે (ઇટલે જે· પેંઠ·શ્રૂ થાં·આવીઉ છે·)

તે·બે કૂંશોઠ·બોરશો દજી માંણેકજી·શરાફેનાં·તાઇબામાં છે

તે·તે·આવે આ·પછે જે જે· શાહેબો કે· વાંચવાં· માંગે આં·

તે શરવેને વંચાવેઆમાં આવેઆં છે ને હવડાં જે શાહેબો
એ વાંચવા હોઈ અથવા તે અશલની નકલ જે આઈ
કીતાબ મધે છાપી છે તે શાથે મુકાબેલો કરવો હોએ
તે શાહેબોએ આઈ કીતાબ બાહેર પડેઆની તેરીખ
થી માશ (૪) ચેઆર શુધી કોટમાં શેઠ ખોરશેદજીમા
ણેકજીને ઘર જઈને માંગવું ને તે માંગેથી શુખેથી તેજ
ઓઅપે વાંચવા તથા મુકાબેલો કરવા દેશે ને બીજ કાર
ણ શરૂ એ અપશલ મેહેજરોમાંનું એક શેઠ ફરામજી બહ
મનજી શારાફૂને તાંહાંબી મુકી છે વાશતે તાંહાંપણ માં
ગેથી વાંચવા તથા મુકાબેલો કરવા દેશે *

ફારશી મેહેજરની શાહી
નકલ તથા તરજુમાં
નાં બાબમાં *

ઈ· શ્રી· દશાતુરાંનનાં આપવેલાં· અશલ· ફારશી· મેહે
જરોની· એબારત· તેજ· બરોબર· આ કીતાબ· મધે· છાપે
લી· તેહેકીક· પાવાશાકું· તથા· તેહેનો· ગુંજરાતી· તરજુંમો
જે· કીધો છે· તે· શાહી· તથા· દરોશત· શાબેત· થાવા· શાકું·
એ· બેકું· કારણ· શાર· કેટલા એક· શેહેનશાહી· જરથોશતી
અકાબરો એ· કુંનેજ· વેનશા· કેનેડી· શાહેબ· પાશે· મોકાયે
લો· ફરાવેઆ· તથા· તપાશાવેઆ· તે· મોકાબેલો· કીયા·
ઉપરથી· તથા· શારીપએ· તપાશેઆ· ઉપરથી· તે· શાહેબે·
અંગરેજીમાં· એક· શરટીફીકેટ· કરીને· એક· કાગજ· શાથે·
તેનાંવો· ઉપર· મોકલી· તે· શરટી· ફીકેટ· નો· ઉતારો· તેહેનાં
ગુંજરાતી· તરજુંમાં· શુંધાં· નીચે· જાહેર· કીધો છે· કે· શરવેકો
ઈ· વાંચનારને· તુંરત· માલુંમ· થાઈજે· ઈ· શ્રી· દશાતુરાંનનાં
ફારશી· મેહેજરોની· એબારત· જે· આ· કીતાબ· મધે·

છાપીછે·તે·અશલ·મુજબછે·તથા·તેહનો·ગુજરાતી·તર

જુમો·જે·અાદિ·કેતાબમો·છાપેઓછે·તે·શહી·તથા·દરુશ

તછે* અને·ઇ·શરટીફીકેટ·છાપેઆની·આગમચ·કરન

લ·વેંનશ·કેનેડી·શાહેબ·ઉપર·કાગજ·લખેઓ·તે·તથા·તે

હનો·ઉતર·કરનલ·વેંનશ·કેનેડી·શાહેબે·વાલેઓ·તે·તેહનાં

તરજુમાં·શુધાં·નીચે·જાહેર·કીધો છે*

કેટલાઇક·શેહેનશાહી·જરથોશતી·

અકાબરોનોં·કરનલ·વેંનશ·કેનેડી·

શાહેબ·ઉપર·લખેલાં·પતરનીનકલ*

To

Colonel Vans Kennedy

Sir!

We have the honor to send to you one of two attested declaratory Certificates having relation to the Kubeesa drawn out in the Persian language by learned and Scientific men of Ispahan in Persia particularly by Aka Meer Mahomed Suaduck and Merza Usud Ullah as well as a general Certificate in the same language from the Persian Merchants residing at this Presidency dated 21st Jamadeollsany 1246 of Hejree attesting the Signatures of the original and the correctness of the Copy of it; also a printed Copy thereof in the Persian Language and two Guzerattee Translations one of which you will observe

is made by Dossabhoy Sorabjee Moonshee in-
-cluding the Certificate made at Bombay as
well as the one made at Ispahan: the other
by Furdoonjee Dorabjee merely a translation
of the original Certificate made at Ispahan.-

We therefore solicit of your good-
-ness to compare these translations so made
by Dossabhoy Sorabjee Moonshee in manus-
-cript and by Furdoonjee Doraubjee printed
with the original and to be so obliging as to
grant us your Certificate of the correctness
of either of them that you may approve
as also to compare the printed Copies with
the Certificates made at Ispahan and at
Bombay with the originals.-

We beg of you Sir, to excuse the trouble we give you, and to believe that we are with much esteem and respect.

Your most Obt. & humble Servts.
(Signed) Hormuzjee Bomanjee
" Bomanjee Hormuzjee
" Jahangheir Nasserwanjee
" Cursetjee Manockjee
" Jamsetjee Jeejeebhoy
" Cursetjee Rustumjee
" Framjee Bomanjee

Bombay
23rd April 1831.

ઉપલી·અંગરેજીનો·ગુજરાતી·તરજુમો*

કાલોનલ·વેનશ·કેનેડી·
શાહેબ*
હમોએ·તમારાં·શેવામાં·કબીશાબાબેનાં·હિક

શરખાં·બેઉ·મેહેજરો જે·શ્રી·ઇશફહાન·શેહેરનાં·મા
હારત·પંડીતોનાં·ફારશીમાં·કીધેલાં છે·તેઓ કલે આંચ
તે·મેહેજરો·અગત કરીને·આગામીર·મોહમદ·શાહે કે·ત
થા·મીરજાં·અશદ·અલાહે·બનાવે આંચ·તે શાથે·વલી·ઇ
ક·બીજું·ફારશી·મેહેજર·જે·અતરેનાં·વેપારી·મોગલાઓ
ઇ·અશલ·મેહેજરોમાં·શાહીઓ છે·તેહની·શાબેતી·તથા·
ખરીનકલબાબે·તા૦ ૨૧ મી·જમાદીઓલશાંનો·શને·
૧૨૪૬ હીજરીને દીને·કરી આપીઉ છે·તે·તથા·તે·મેહેજરો
ની·છાપેલી·ફારશી·નકલ·પંણ·મોકલી છે·અને·બેઉ·ગુજ
રાતી·તરજુમાં·તેમાંનો·ઇક·મુનશી·ડોશાભાઈ શોરાબજી
નો·કીધેલો·શ્રી·મુંમબઈમાં·બનેલાં·મેહજર·શુધાં·તથા૦બી
જો·ફરદુનજી દોરાબજી નો·કીધેલો છે *

માંટે·હંમો·તમારી·જનાબમાં·અરજ·કરીઇચજે·ડો

શાભાઈ·શોહોરાબજી મુનશી·વાલો·હાથનો·લખેલો·તથા
ફેરદુનજી દોરાબજી વાલો·છાપેલો·તરજૂમો·અશલ·શાથે
મેલવી·જૂવો·અને·તંમારી·નજરમાં·ઉ·બંધે·માંહાંથી·જે·
તરજૂમો·શાહી·ઠરે·તેબાબેની મેહેરબાંની·કરીને·હમોને·
શરટીફીકેટ·આપો·અને·છાપેલી·નકલ·અશલ·શ્રી·ઇશ
રેહાંન·તથા॰ શ્રી·મૂંમબઈવાલાં·મેહેજર શાથે·મેલવીજૂવો*

હમો·નમંનતાઈથી·અરજ·કરીએચજે·હમો એ·તંમને·ત
શદીઆપી·તેમાટે·કરવી·અને·જાણવૂં કે·હમો·તમારાઘણાં
નમંનતાઈ·ભરેલા·શેવકો·છઈએ*

(શાહી) હોરમજજી બહમંનજી
બહમંનજી હોરમજજી
જહાંગીર નશરવાંનજી
ખરશેદજી માંણેકજી
જમશેદજી જીજીભાઈ
ખરશેદજી રૂશાતંમજી
ફેરાંમજી બહમંનજી

શ્રી·મુંમબઈની·તારીખ
૨૩ મી·એપરેલ·૧૮૩૧

ઉપલાં·પતરનો·ઉતરજે·કાલોનલ·વે
નશ·કેનેડી·શાહેબે·વાલેઃપોછે·તેહની·
નકલ*

To,

Hormozjee Bomanjee, Bomanjee Hormarjee, Jehangheer Nasserwanjee, Jamsetjee Jeejeebhoy, Framjee Bomanjee, Cursetjee Monackjee, and Cursetjee Rustomjee.—

Gentlemen,

In reply to your letter of the 23rd Ultimo I have now the pleasure of transmitting to you the Certificate therein requested as far as relates to the correctness of the printed Copy of the Persian Certificates transmitted from Ispahan, and to the accuracy and Intelligibility

Intelligibility of their translation made into Guzerattee by Dosabhoy Sorabjee Moonshee. — But I do not wish to give any public opinion respecting the translation made into Guzerat=tee by Ferdoonjee Dorabjee, though I have no hesitation to acquaint you that, after carefully examining this last translation and pay=ing particular attention to the errors in it pointed out to me by Pestonjee Manackjee, it appears to me that the Translation of Ferdoonjee Doraubjee does not correspond with the original Persian, that the style and language differ materially from good Guze=rattee, and that consequently it would not in most places be understood, and wherever understood it would convey an erroneous expla=nation of the sense and meaning of the original.

The

The translation is made word by word and Furdoonjee has evidently not comprehended many of the Persian words and phrases, and he has besides introduced into it much that is not contained in the original. Such a translation, therefore, with respect to a subject which requires the greatest accuracy can be of no use, as it would only tend to produce errors and mistakes.

I am,

5th May 1831. Gentlemen,

Your very Obedient Servant,

(Signed) Vans Kennedy

ઉપલી·અંગરેજીનો·ગુજરાતી·તરજુમો *

હોરમજજી બહમંનજી * બહમંનજી હોરમજજી

જહાંગીર·નશરવાનજી * જમશેદજી જીજીભાઈ

ફરાંમજી બહમંનજી * ખરશેદજી માંણેકજી

ખરશેદજી રુશતંમજી

શાહેબો·

ગઆ·મહીનાંની·તારીખ·૧૩ મીનાં·તમારા·આવેલાં
પતરનાં·જવાબમાં·મોટા·હરખથી·તમારી·માંગેલી·શારદી
ફીકેર·હવડાં·હું·તમો·ઉપર·મોકલૂંછેઉ·તેમધે·શ્રી·ફિશારહાં
નથી·આવેલાં·ફારશી·મેહેજરોની·છાપેલી·શાહી·નકલવી
શે·તથા·તેમેહેજરોનાં·ડોશાભાઈ શોહોરાબજી મુનશી
વાલા·ગુજરાતીમાં·કીધેલાં·ખરા·તથા·શમજમાં·આવવા
જોગ·તરજુમાં·વીશે·લખી·જણાંવેઉછે*—પંણ·એરદૂનજી
દોરાબજીનાં·ગુજરાતીમાં·કીધેલા·તરજુમાં·બાબે·હું·કશુ
મત·જાહેરમાં·આપવાને·ચાહતો·નથી·તોપંણ·હુ·તમુને·વા
કેફ·કરવાથી·આચકો·ખાતોનથી·કે·એરદૂનજી દોરા
બજીનાં·કીધેલા·તરજુમાંને·ચાકશાઈથી·તપાશે આ
પછે·તથા·તે·તરજુમાં·મધેની·ચૂકો·જે· પેશતંન

જી માંગેશજી* એ·મહને·બતાવી·તે·શારીપઠે·ધેઆંન મોલી

ધાથી·મહને·માલૂંમ·પડેછજે·એ·ફરદૂનજી દોરાબજીના

લો·તરજૂમો·અશલ·મેહેજરોની·ફારશી·શાથે·મલતોન

થી·કાંએજે·એ·તરજૂમાંનો·એબારત·તા૦ના શા·શારી·ગૂ

જરાતીથી·મોટો·તફાવત·રાખેછે·તે શબબથી·એ·તરજૂમો

ઘણી·જગોએ·શમજ·આવે·હેવોનથી·અને·જંહાં·શમજમાં

આવે·હેવોછે·તેવારે·તેમાંથી·અશલ·મેહેજરોની·ફારશી

નાં·શહીમૂદા·તા૦ શહી·માંએનીની·શમજ·નીઝલતીનથી·બે

એ·તરજૂમો·બોલેબોલનો·કીધેલોછે·અને·ફારશીનાં·ઘ

ણાં બોલો·તા૦ જૂમલાવો·ફરદૂનજી શફાઈથી·શમજેઆ

---

* પેશતનજી માંગેશજીએ·ચૂંકો·બતાવી·એમ·લખીઉંચ·તેહનૂં·જાંણવૂં એજે·ડોશાભાઈ·શોહોરાબજી મૂનશીનાં·કીધેલા·તથા૦ ફરદૂનજી દશતૂર·દોરાબજીને·નાંમે·થાએલા·તરજૂમાં·મધે·કેટલેએક·ઠેકાંણે·અગ્રત·જેવો·તફાવત·હતો·તે·તફાવત·ચોકશાઈથી·અશલ·ફારશી·એબારતશાથે·તપાશપ્રાશાકૂં·કાલીનસ·વેનશ·કેનેડી·શાહેબને·બતલાવેઆ·હતો·તેઉપરથી·તે શાહેબે·એરીતે·લખીઉછે*

નથી·અને વલી·તે વંગે·ઘણુંહુક·હે·તરજુમાં·મધે·દાખલ·
કીધૂંછે·કે જે·અપશલમાં નથી·તેમાં કે·હક·હાવી·બાબત·કે
જેમાં·ઘણી ચોકશાઈ જોઈએ·તેમાં·હેવો·તરજુમો·કાંમમાં
આવી·નંહીશકે·કાંહ જે·હેમાંથી·હજ થાશે·જે મૂકો·નીકલ
શે·તથા·ભૂલો પડશે*

હૂં·છેઉં·

તા૦૫મી·મેહ·૧૮૩૧ શાહેબો·

તમારો·ઘણો આધીન·શેવક
વેંનશ·કેનેડી*

કાલોનલ·વેનશ·કેનેડી·શાહેબની·

લખીઆપેલી·શારટીફીકેરની·નકલ·

At the request of Hormajee Bomanjee, Bomanjee Hormajee, Jahangheer Nusserwanjee, Jemsetjee Jejeebhoy, Framjee Boman=jee, Cursetjee Manackjee, and Cursetjee Rustomjee. I do hereby certify that I have compared the printed Persian Copy with the original Certificates respecting the Kubeesa transmitted from Ispahan, and that I have found that this Copy is printed correctly and in exact conformity with the original. I further certify that I have carefully examined the Trans.

-lation of

Translation of the said Certificates made into Goozerattee by Dossabhoy Sorabjee Moonshee, and that this translation is in my opinion, very faithfully executed, as it accurately conveys the sense and meaning of the original Persian Certificates in a clear and intelligible manner.-

Bombay
5th May 1831. } (Signed) Vans Kennedy.
Lieutt. Colonel.

ઉપલી·અંગરેજી શરસીફીકેટનો·ગુજ
રાતી·તરજૂમો*

હોરમજજી બહમંનજી* બહમંનજી હોરમજજી*

જંહાંગીર·નશરવાંનજી*જંમશેદજી જીજીભાઈ*રેશાં

મજી બહેમંનજી×ખરશેદજી માંણેકજી×તથા·ખરશે
દજી રૂશતંમજી નાં·માંગેઆ ઉપરથી·આઈ·લખે આથી·
રૂ·શાબેત·ઈઆ·મુકરર·કરૂંચજે·શ્રી·હિશારેહાંન·શોહેર
થી·આવેલાં·કબીશા·બાબેનાં·ફારશી·મેહેજરોની·હિ
ક·છાપેલી·ફારશી·નકલ·મેહિ·અશલ શાથે·મેલવી·
જોઈચ·ને·મહને·માલૂંમ·પડીઉચજે·હિ·નકલ·અશલ
મૂજબ·તથા·ખરેખરી·છાપીછે* બીજૂં રૂ·મુકરર·
કરીઆપૂંચજે·ડોશાભાઈ·શોહોરાબજી મૂનશીહિ·ઉ
પર·કહહિલાં·મેહેજરોનો·ગૂજરાતી·ભાશામાં·તરજૂ
મો·કીધો છે·તે·રૂહિ·શારીપઠે·તપાશી આપોચ·ને·તેઉપર
થી·મારા·વીચારમાં·આવેચજે·હિ·ભાશાંનતર·ઘણું
શારૂં·વફાદારીથી·કરેલૂંછે· માંહિજે·હિ·તરજૂમાં·મ

થેશી·ખરેખરી·મતલબ·તથા·ખરેખરો·અરથ·જે
પરમાંણે·અશલ·ફારશી·મેહેજરોમાં·છે·તેજ·પરમાં
ણે·શાકે·અને·શહમજમાં·આવવાજોગ·નીકલે·છે*

શ્રી·મુંમબઈની·તારીખ·૫
મી·મેઈ·શને·૧૮૩૧·—

(શહી) વેનશ·કેનેડી·
લફટેનેનટ· કાલોનલ·

આગલું·જે·હી·શ્રી·હિશરેહાંનનાં·બનેલાં·મેહેજર
ની·હિકનકલ·ઉપરથી·તેનો·ગુજરાતી·તરજુમો·ફેર
દુનજી·દોરાબજી·દશતુરે·પોતે·બનાંવીને·અથવા·કોઈ
પાશે·બનવાવીને·અથવા·કોઈનાં·બનાંવી·આપેઆ
ઉપરથી·તથા·જે·શાહેબો·હી·હી·મેહેજર·મંગાવેઉ·તે·શા
હેબોની·રબ·લીઆ·વનાં·હી·મેહેજરની·ફારશી·વતરો

ગો· છાપેઓ· હતો * તે· છપાઈ· તઈઆર· થઆ· પછી·

તેનાં· છાપનાર· ધણી· રેરન્દૂજી મજકૂરે· પોતે· તેત

રજુમાની· તપાશ· કરાવવા· શારૂ· શેહેનશાહી· જર

થોશતીઓનાં· ઇપકાબશો· ઉપર· મોકલેઓ· હતો *

તેથી· તે· શાહેબોએ· કાલોનસ· વેનશાહેનડી· શાહ

બ· પાશે· તપાશાવેઓ * ને· તપાશ· થઆ· ઉપરથી

તે· તરજુમો· રદ· કરવા· જોગ· ઠરેઓ· તેથી· રદ· કીધો

છે·· તે શારૂ· આપેઆ મો· આવેઓ· નથી· તે કરત· કો

ઈનાં· હાથમાં· આવેઓ· હોએતો· તેહને· રદબાતલ

જાણવો *

એમે હેજરોનાં· તરજુમાં· મધે· જે નાં સે· કીધેલ

છે· તે· એ· કેતાબને· છાપી· જાહેર કરનારનાં તરેંનાં

જાંણવી*

ઇકેતાબ·ફારશી·મેહેજરોની·તેહનાં·ગુજરાતી·
તરજુમાં·શ્રુયાં·કીધી·છે·પણ·કોઈ·શાહેબ·ચાહશે
જે·અમશાથકી·ફારશીની·અથવા·અમશાથકી·તર
જુમાંનીજ·જોઈઇતો·તેવીબી·મલશે*

શ્રી·ઈરાંન·દેશનાં·ઇશફહાંન·શેહેર·નાં·ઓલમાંવોનાં·ફારશીમાં·લખેલાં·મેહેજરનો·ગુજરાતી·તરજૂમો·[૧]

જેવારે·બેઇ·બુજોરગ·મીરઝા·ઈબરાહીમ·(ઈઆને·જરથોશત·) કે·તેહેની·ઉપર·બખશેશનાં·કરનાંર·ખોદા·તાલા·નૂં·દરૂદ·હોજો* કે·તેહેની·દીનની·તાબેદારી·નાં·કરનાંર·જેમશાફૂર·પારશી·લોકો·કરી·કેહેવાઇચ·તે·રેહેવાશી·શ્રી·મૂંમબઈ·તથા·શ્રી·હીનદોશતાંનનાં·બી

---

[૧] જાંણવૂજે·ઇ·તરજૂમાં·મધે·અવલ·ઇ·મેહેજરનાં·ઇલતેમાશ·નાં·કરનાંરને·વાશતે·શ્રી·ઇશફહાંન·નાં·ઓલમાંવો·ઉપર·શવાલનાં·કરનાંરની·ઇબારતછે·તેવારપછે·તેમેહેજરનાં·ફરી·આપનાંરનાં·જવાબ·ની·ઇબારત·તથા·શાહેદીઓછે·અને·તેહેને·છેલલે·ઇલતેમાશ·નાં·કરનાંર·નાં·નાંમછે *

ના· બંદરોનાંછે· તે· લોકોમાં· તારીખ· બાબત· જેહને કે· તારી

ખે· નુરશે· કદીમ· તથા· તારીખે· ઈઅજદેજરદી· કરીને બી·

કેહેછે· તેબાબે· દંટો· ઉડેઓજે· આગલા· જમાનાંમાં· ઈઆં

નો· ઈઅજદેજરદ· બીન· શેહેરીઆર· ની· અગાઉ· ઇ· તારી

ખને· શીરીતે· અમલઓ· લાવતા· હતા· તેવારે· [૧] ઘણાં· લો

કો· જે· ઇ· રીરકામાં છે· તેહોનાં· અકાબર· લોકો· કેહેવાલા

ગા જે· ઈઅજદેજરદ· બીન· શેહેરીઆર· ની· અગાઉ· આગ

લા· લોકોનો તરીકો· ઇમ· હતોજે· હરેક· મહીનાંનાં· દંન ·

(૩૦) તરીશ· ગણતા· અને· (૧૨૦) ઇકશો· વીશ· વરશો·

ઇક· માશ· તે· વરશ· ઉપર· વધારતા· તે· વરશ· માશ· (૧૩)

તેરનૂં· લેતા· અને· તે· મહીનાંને· કબીશાનો· મહીનો· કરી

---

[૧] ઉપરજે· ઘણાં· લોકો· કરી· લખે આચ· તે· શેહેનશાહી· જરથોશતી· પારશીઓને· જાણવા· કે· તેગણતરીમાં· (૪૦૦૦૦) ચેઆલીશ· હજારછે *

કેહેતા· અને· ઈબાદત· તથા· જશનોનાં· દાહાડા· તથા· વકત·
નો· હેશાબ· ઈ· તારીખ· ઉપરછે· તેવારે· કેટલાઈક·[1] થોડા
લોકો· જે· ઈલોકોમાંછે· તે· લોકો· કબીશાને· ઈનકાર· કરી
ને· કેહેવાલાગા જે· પારશી· તારીખમાં· મૂતલક· કબીશો·
હતોજ· નહી· અને· અગર· હતોતો· તે· પાદશાહોની· ચાલ·
હતી· તદંન· મજહબ· તથા· ઈબાદત· શાથે· તાલૂક· નહી· શા
ખતો· હતો· અને· મજહબ· તથા· ઈબાદત· ની· તારીખથી·
બીજી· હતી· તે· કશર· કબીશાથી· ખાલી· હતી· ઈ· રીતેનો·
ટંટો· ઈ· લોકોમાં· ઘણો· લાંમબો· ચાલેઓ· તેવારે· કેટ
લા· ઈક· અકાબરલોકોઈ· પોતાનાં· મૂદદા· શાબેત· કર
વાશારૂં· તેતરૂનાં· મૂશલમાંનોની· દાંમંન· પકડી· અપ

[1] ઉપરજે· થોડા· લોકો· કરી· લખેલાછે· તે· ચૂરીગર· પારશીઓને· જાંણ
વા· કે· જે· લોકો· ગણતરીમાં· અમશરકા· (૭૦૦) શાતશોહોછે *

ને·કેટલીએક·વાતો·મૂશલમાંનોથી·તથા·એલોકોની·હદી

ત·તથા·રીઆજીનાં·એલંમની·કેતાબોમાંથી·લઈને·મ

જમૂત·દલીલો·એકઠી·કીધી·અને·તે·શબબથી·શારી·

પડે·એ·ચૂરીગર·લોકોને·રદ·બાતેલ·કરી·જવાબ·આ

પી·લાજવાબ·કીધા·તેવારે·લાજવાબ·થાએલા·લોકો

એ·મૂશલમાંનો·શાથે·લડાઈનો·રશતો·પકડીને·નાંલા

એક·વાતો·ઉલમાં·તથા·કેતાબોનાં·બનાંવનારાવોને·

કેહેવાલાગા·અને·કેટલાએક·જૂઠાં·બોહોતાંન·મૂશ

લમાંન·લોકો·ઉપર·જોડેઆં·અને·કેહેવાલાગા·જે·મૂશ

લમાંન·લોકો·ગરજને·શાકુ·એમ·બોલેચ·તેવારે·એ·

ટંટો·ટોડવાને·અને·એ·લાજવાબ·થાએલા·લોકોનો·વે

હેમ·જે·મૂશલમાંનો·ઉપર·હતો·તે·ટાલવાને·કીજે-

શરવેનો· વીચાર· ઇમ· ઠરેઓજે· ઇવાતનાં· મુદદા· શ્રી·
ઇશફહાંન· શેહેરનાં· ઉલમાં· તથા· નજુમી· તથા· રાજેલ·
લોકોથી· તેહેકીક· કરીઇ· અને· જે· પરમાંણે· ઇ· લોકો· પો
તાની· મોતેબર· કેતાબોથી· શંમજીને· બઇઆંન· કરે· તે·
વાતને· હોજત· પકડીઇ· તેવારે· ઇ· ટંટો· રફેદફે· થાએ·
વાશતે· શ્રી· ઇશફહાંન· શેહેરનાં· મોહોટા· ઉલમાં· તથા·
બોજરગ· ફાજેલ· લોકો· તથા· હોરમત· ભરેલા· નજુમી
લોકો· કે· હમેશે· રાખે· ખોદાતાલા· તેનાંવોની· બરકતો
ને· કે· તે· લોકોને· પુછીઇએ· તથા· તેહોની· શાહદત· માં
ગીઇએ· તથા· તેઓથી· ખબરદાર· થાવા· ચાહીઇએ· જે·
જેકોઈ· શાહેબ· ફારશી· તારીખની· બીનાંથી· વાકેફ· ત
થા· ખબરદાર· હોઈ· કે· ઇ· તારીખ· ઈઅજદેજરદની·

અગાઉ· શીરીતે· ચાલતી· હતી· અને· એ·તારીખમાં· કબી

શો· હતો કે નંહી· અને· એ· તારીખ વગરે· પારશી· લોકોમાં·

બીજી· તારીખ· હતીકે· નહી· કે· જેઉપર· એબાદતનાં· કરનાં

રા· ચાલતા· હતા· અને· પાદશાહઅઓની· તથા· પહરેજગારો

ની· તારીખ· એકજ· હતીકે· નહી· અને· કબીશો· કરવાનો·

શબબ· તથા· મોકુફ· થાવાનો· શબબ· શું હતો· અને· જો·

કબીશો· જારી· તથા· બર· કરાર· હતે તો· હાલ· કીઆ· વર

શ· તથા· મહીનાં· તથા· દાહાડામાં· આવતે· એ· શંઘલી· ઉપ

ર· લખેલી· મતલબને· તફશીલવાર· શરેહ·શાથે· આપઇ·

કાગજનાં· હાશીઆ· ઉપર· લખીને· પોતાની· બુજરગ·ઓ

હોરોથી· એ· કાગજને· જીનત· બહરેલું· કરો· તે· એરીતે·

કે· કોઈને· શક· તથા· શોબેહની· જગો· નહી· રેહે· અ

ને·બીજા·ઉલમાં·લોકો·તથા·શરેહવાલા·મોહોટા·લોકો·

બી·તે·વાતની·શાહેદી·આપે·જે·તદંન·શાક·ઉઠી·જાએ·

અને·ખોદાતાલા·નેક·કાંમ·કરનારાવોનો·બદલો·જાંએઆં

નંહી·કરતો·ઈઆને·એ·નેક·કાંમનો·બદલો·તેમને·આપશે*

બનાંમે·ઈઅજદ·બખશાઇનદેહે·બખશાઇશગરે·મેહેરબાંન*

શોકર·અને·શેપાશ·તે·પરવરદેગારનાં·જે·બેકું·જેહાં

નનો·ખાવંદછે·અને·દરૂદ·તથા·શલાંમ·મોહોમદ·ઉપર·

તથા·તેહેની·પાક·ઉલાદ·ઉપર·હવે·જઈફ·તથા·ગરીબ·

બંદો·ખોદાતાલાનો·અશાદ·અલાહ·નજૂમી·એશરેહાંની·

એમ·કેહેછેજે·શ્રી·મૂમબઈનાં·તથા·બીજા·શ્રી·હીનદોશ

તાંનનાં·બંદરનાં·રેહેવાશી·પારશી·લોકોની·કોમમાં·

તારીખ· બાબત· કે· આજ· જે· ઉપર· ઇ· લોકો· ચાલેચ· અ
ને· જેહને· તારીખે· ફ્રરશે· કદીમ· તથા· ઈઅજદેજરદી· કરી
કેહેછે· તે· તારીખ· બાબે· રંનરો· પરેઓ· હતો· તેવારે· કેટ
લાઈક· મેહેરબાંન· દોશત· લોકો· જે· હીનદોશતાંનમાં· આ
વ· જાવ· કરના· હતા· અને· તેતરફ્રનાં· લોકો· શાથે· ઓરખાં
ણ· તથા· દોશતી· રાખતા· હતા· તેઓઇ· બાહેશ· કીધીજે·
જેકાંઈ· રીઆજી· તથા· નજુમની· તથા· કદીમ· તથા· હવડાં
ની· જીજેની· મોતેબર· કીતાબોથી· તમુંને· માલુંમ· હોઇ· તે
જાહેર· કરો· તેઓનો· શવાલ· કબુલ· કરીને· કેટલાઈક· શ
ખુંન· મુખતેશર· કરી· અરજ· કરુચ* જાંણવું જે· આ
ફતાબ· પોતાનો· ઇક· દોઓર· આશરે· (૩૬૫ર) તરંણશો·
શાથ· પાંશોઠ· દાહડે· પૂરો· કરેચ· અને· રુમી· તથા· પારશી·

લોકો· કશરનો· પૂરો· ૦ પાઆ· દાહાડો·ગણેછે· તેમાં· કાંઈ·
ઓછુંબી· નહી· તથા· વધતુંબી· નહી· અને· ઈ· લોકોનું· વરશ·
શંમશી· હકીકી· ઈઆને· પૂરૂં· આફતાબી· વરશછે· તેહનાં·
(૩૬૫) તરંગશો·ને· શવા· પાંશોઠ· દાહડાછે· તરંગશો· શવા
પાંશોઠ· દાહાડાને· બાહરે· ભાગે· વેચે·આ· તેવારે· હર· મહીનાં
નાં· (૩૦) તીશ· દાહડા· પૂરા· નીકલે·આ· અને· દંજ· (૫) પાંચ·
બાકી· રહે·આ· તેહને· ખંમશે· મુશતરકે· કરી· કેહેછે· હવે·
ઈ· લોકોમાં· હફતાનાં· દાહાડાની· ચાલ· નથી· અને· (૧૨) બા
હારે· મહીનાંનાં· હરઈક· દાહાડાનૂં· તથા· ખંમશેનાં· (૫) પાં
ચ· દાહાડાનું· ખાશ· નાંમછે· તે· ઈ· લોકોનાં· ઈતેકાદ· પરમાં
ણે· ફરેશતાવોનાં· નાંમછે * અને· હરએક· દાહા
ડાની· જૂદી· જૂદી· ખશાનુંમંન· તથા· ઈબાદતછે· માંહે· ઈ·ન

પાઆ· દાહાડાની· કશરને· મૂકી· દેતે તો· ઈ· લોકોનૂં· વરશ·

પૂરૂં· આફતાબી· નહી· થાતે· વાશતે· તે· ગ પાઆ· દાહાડો· ક

શરનો· ઈકઠો· કરીને· જો· કદાપી· રૂમી· લોકોની· મીશાલે·(૪)

ચેઆર· વરશે·(૧) ઈક· દાહાડો· હેશાબમાં· લેતે તો· ઈલોકો

ની· ઈબાદતમાં· ખલેલ· પડતે· કાંઈજે· તે· દાહાડાનો· ફરેશતો

તથા· ખશનૂમંન· તેહેને· નાંમની· કરવી· તે· નહી· રાખતા· હ

તા· કાંઈજે· ઈ· લોકોનાં· ઈતેકાદ· પરમાંણે· ફરેશતા·(૩૫)

પાંતરીશ છે· તે· મધે· તરીશ· ફરેશતા· મહીનાંનાં· અને·(૫)

પાંચ· ફરેશતા· ગાથાનાં· તેનાં· નાંમની· ઈબાદત· કરતા· હતા·

અને· કબીશાનાં· ઈક· દાહાડાની· ઈબાદત· નહી· હતી· માંહે· ગ

પાઆ· દાહાડાની· કશરને· ઈકઠી· કરતા· જેવારે·(૧૨૦) ઈક·

શો· વીશ· વરશે· માશ·(૧) ઈક· થાતો· તેવારે· તે· માશ·(૧)

દજનો·કબીશો·કરતા·અને·(૧૨૦) દજશોને·વીશમાં·વરશ

નાં·માશ·(૧૩) તેર·લેતા·તે·કબીશાનાં·મહીનાંનાં·દાહાડા·

તથા·તેહેની·ઇબાદત·તેમાશમાં·જરી·તથા·બરકરાર·રા

ખતા·અને·ગાથાનાં·દાહાડા·કબીશાનાં·માશ·શાથે·લગા

ડતા·અને·ઇ·લોકોની·ચાલ·એમ·હતીકે·પેહેલી·નોબતમાં·

કબીશાનો·મહીનો·ફરવરદીન·માહ·શાથે·વધારતા·ઇઆ

ને·બીજે·ફરવરદીન·કરતા·અને·બીજીવાર·અરદીબેહેશત

શાથે·અને·તરીજી·નોબતે·ખોરદાદ·માહ·શાથે·ઇપરમાંણે·

(૧૪૪૦) ચઉદશોને·ચાલીશ·વરશે·ઇજ·દોઓર·પૂરો·થાતો·

તેવારે·કબીશાનો·માશ·અશફંદાદ·મહીનાંઓ·આવી·પોચ

તો·તેવેળા·ફરીથી·નવો·દોઓર·થાતો·અને·પાછો·કબીશા·

નો·માહ·ફરવરદીન·મહીનાં·શાથે·મળતો·અને·ઇ·ફરવરદી

ન· મહીનાંઓ· કબીશો· કરવાનો· શબબ· એ· હતો જે· દોઓ

ર· ઈઆદ· રેહે· અને· જે· વેળા· ચાહે· તે વેળા· કબીશાની· શરૂ

આતને· મુકરર· કરી· શકે· અને· જો· કદાપી· હમે શાં· ઈક

જ· મહીનાંમાં· મશાલન· ફરવરદીન· મહીનાંમાં· લેતેતો·

જેવારે· કબીશાની· શરૂઆતનાં· વખતને· માલુમ· કરવા·

ચાહતે તો· બંનતે· નહી· કાંઈ જે· માલૂમ· નહી· પડતે કે· કેતર

ઓ· નોબતનાં· ફરવરદીન· મહીનાંનો· કબીશો છે· હવે· ખત

લીમુશ· હકીમ· મજશતી· નાંમની· કેતાબમાં· તથા· મહમદ·

બીને· આહમદ· અલહફરી· શરેહે· તજકરે· નાંમની· કીતાબ

માં· તેવગરે· બીજા· શાંક્ષલા· ઉલમાં· આગલનાં· તથા· હવડાં

નાં· શાહ્ત· લખી· ગીઆ છે· કબીશો· જંમશેદ· પાદશાહ·

નાં· વકતથી છે· અને· એ· લોકોનો· તરીકો· એમ· હતો જે· જે·

પાદશાહ· નવો· તખત· ઉપર· બેશતો· તેવારે· તારીખને· તેહેને· નાં
મે· નવી· કરતા· અને· એ· ચાલ· જારી· રહીતે· કાંહાં· શુધી· કે· ઈઅ
જદેજરદ· પાદશાહાની· પાદશાહીનો· વકત· આવેઓ· તે· દા
હડે· વાર· મંગલ· રોજ· પેહેલલો· માંહે· ફરવરદીન· હતો· અને
તે· વરશમો· કબીશાની· નોબત· આવાં· મહીનાંમાં· આવેલી·
હતી· અને· તારીખને· ઈઅજદેજરદને· નાંમે· નવી· કીધી· અને
જેવારે· ઈઅજદેજરદ· મુશલમાંની· લશકરથી· શેકશત· પાં
મીને· મરવ· નાંમનાં· શેહેરમાં· ખરાશખાંનાંમો· મારેઓગી
ઓ· અને· પારશી· લોકોની· પાદશાહી· આખર· થાઈ· અને·
કોઈ· એહેની· જગા· ઉપર· નહી· બેઠો· જે· તારીખ· તેહને· નાંમે
નવી· થાએ· માંટે· એ· તારીખનૂં· નાંમ· ઈઅજદેજરદી· કરી· બા
કી· રહી· ગીઉ· અને· પાદશાહી· આખર· થાઈ· અને· પારશી·

લોકોનો· જઈફ· વખત· આવેઓ· તેથી· કબીશાની· ચાલ·
ઘુટી· ગેઈ· અને· કોઈ· રાખી· નહી· અને· ખંમશેનાં· દાહા
ડા· આવાં· મહીનાંની· પાછલ· રાખેઆ· અને· કેટલાએક·
લોકોએ· અશપંનદાદ· મહીનાંની· પાછલ· રાખેઆ· કાંહેજે·
છેલલો· મહીનો છે· બીજુ· મોતેબર· તારીખની· કેતાબોથી·
માલુંમ· પડેચ· અને· રોશંન· થાઈચજે· હ· તારીખ· જંમશેદ
પાદશાહે· બનાંવી· તે· દાહાડેથી તે· વાર· મંગલ· રોજ· પેહેલો·
માહે· ફ્રૂરવરદીન· શાલે· જલુશ· ઈઅજદે· જરદ· લગી ·
(૩૯૪૦) તરંણ· હજાર· આઠશો· ચેઆલીશ· વરશ· ગુજરે
લાં· હતાં· અને· કુલ· દાંનાંવોનાં· કોલ· પરમાંણે· બે· વરશ
માં· કબીશાની· નોબત· આવાં· મહીનાંમાં· આવી· હતી· તે
થી· માલુંમ· થાઈચકે· નવા· દોઆોરમાંથી· (૯૬૦) નવ·

શોને·શાઠ·વરશ·ગુજરેલાં·હતાં·કે·તે·મુદત·ઝબીશાની·

નોબત·ખુરવરદીનથી·તે·અાંચાં·મહીનાંમાં·આવી·પછે·જે

વારે·(૨) બેએ·દોર·પુરાંનાં·વરશ·(૨૯૯૦) બેએ·હજાર·

આઠશો·ફેરી·પેલા·નવશો·શાઠ·ઉપર·વધારીએ·તેવારે·

(૩૯૪૦) આરતીશોને·ચેઆલીશ·વરશ·પુરાં·થાએચકે·

ને·દાહડેથી·એ·તારીખ·બનીતે·ઈઅજદેજરદ·સુધી·એ

ટલાં·વરશ·થાએઆં·હતાં·હવે·માલુમ·પડીઉજે·એ·તા

રીખની·શરૂઆતથી·તે·ઈઅજદેજરદ·લગી·દોઓર·(૨)

પુરા·ગુજરેલા·હતા·અને·(૯૬૦) નવશોને·શાઠ·વરશ·

તરીજા·નાંઝેશ·દોઅોરમાંથી·ગુજરેલાં·હતાં·બીજા·મો

તેબર·તવારીખની·કીતાબોથી·માલુંમ·પડેચજે·જંમ

શેદ·પાદશાહાની·પાદશાહીથીતે·ઈઅજદેજરદની·પા

દશાહી·લગી·(૩૯૧૮) તરંણ·હજાર·નવશો·ને·હઠા
ર·વરશ· તમાંમ·થાએચ· હવે·ઈ· તારીખ· શરૂ·થાઈ·તાં
થીતે· ઈઅજદે·જરદનાં·જલૂશ·લગીજે·(૩૮૪૦) આ
રતીશોને· ચેઆલીશ·વરશછે· તેહને·કાડી·નાંખીઈ·
તો·(૭૮) ઈઠોતેર·વરશ·બાકી·રેહેચ· ઈથી· માલૂંમ·
પડીઉ·અને· જાહેર·થાઈછેજે· જે·વેલા·ઈ·તારીખ·બાં
ધી· તે·વેલા·(૭૮) ઈઠોતેર·વરશ· જંમશેદની·પાદશા
હીને·ગૂજરેલાં·હતાં· અને·(૭૯) ઓગણાંહેશીમે·વ
રશે· કબીશાની· તારીખનો·પાઈઓ· નાંખેઓ· બીજૂ·
એ·તારીખ·શરૂથાઈ· તાંથીતે· બખત·નશારની· તારીખ
લગી·(૨૪૬૦) બેઈ·હજાર·ચેઆરશો·શાંઠ·વરશ·અ
ને·(૨૭૫) બશોને·પંનચોતેર· દાહાડાછે· અને· રૂમી·

તારીખ ના શરૂઆત લગી (૨૯૯૬) બેઈ હજાર
આઠશો છંનું વરશ અને (૨૩૬) બશોને છતરી
શ દાહાડા થાઈછે અને ઈ રૂમી તારીખ વાર શોમે
શેકંનદર નાં મુઆ પછી (૧૨) બારમે વરશે શરૂ
થાઈછે અને મંગલવાર હજરત ઈશા પેગંમબર
નાં જનમેઆ પછે દશમાં દાહાડા લગી (૩૨૦૮) ત
રંણ હજાર બશો આઠ વરશ અને (૩૪) ચોતરીશ
દાહાડા થાઈછે અને માલુંમ પડેચજે ઈ કબીશાનાં
દોઅોરની ચાલછે તે કોઈ પેગંમબરથી ચાલીછે કાંઈ
જે ઘણી ચાલ રીઆજી તથા હેકમતનાં ઈલંમની
એ લોકોથી છે બલકે આગલા લોકમાં લોકો

લોકોનાં· શાગેરદ· હતા· અને· [૧] જેવારે· મુશલમાં
ોઓર· થાઇઓ· તેવારે· આગલી· ચાલ· તથા· રશંમ
લકુલ· ઉંઠી· ગેઈ· તેજ· પરમાંણે· જબીશાની· ચાલબી·
કુલ· જતી· રહી· અને· આગલ· લખેઆ· પરમાંણે·
બીશોને· (૧૨૦) હજશોને· વીશ· વરશો· કરવો· તે·
ને· હિ· લોકોની· (ઈઆને· પારશી· લોકોની·) હબા

હિમ· લખેઉંચક્રે· જેવારે· મુશલમાંની· દોર· થાઓ· તેવારે· આગ
ાલ· તા૦ રશંમ· બીલકુલ· ઉંઠીગેઈ· તેજ· પરમાંણે· જબીશાની· ચાલબી·
કુલ· જતીરહી· તેહેની· મોરાદ· હિદે· જેવારે· મોહંમદી· દોઓર· પેદા થાઓ·
પારશીઓની· પાદશાહી· જતી· રહી· તેથી· શરવે· પારશીઓની·
શાહી· શલતનત· ની· તથા· કેટલી· હિક· પારશીઓની· દીનની·
· રશાંમ· બીલ· કુલ· ઈરાંન· જમીન· માંથી· ઉંઠી· ગેઈ· તેમ· એ·
શાની· રાહા· રશાંમથી· તાંહાંથી· જતી· રહી· અને· ઈરાંન· જમીન
ઘણુહિક· નાં શાએશ· ચાલેચ *

દતમાં·ખલલ·નંહી·પડવા·શાકૂંછે·કાં ઈજે·કબીશો·એ·
પરમાંણે·નંહી·કરતેતો·હેનાંની·ઈબાદત·તથા·જંમજંમો
દરૂશત·થાતે·નંહી·વાશતે·માલૂંમ·પડેચજે·ઈ·લોકોમાં·
પરેજગાર·તથા·ઈબાદતનાં·કરનાંરા·લોકોમાં·ઈજ·તારી
ખ·ચાલતી·હતી·કે·જેમાં·કશાર·તથા·કબીશો·કરતા·
અને·આગલ·લખેઆ·પરમાંણે·ઈબાદત·કરતા·અને·
પારશી·લોકોનાં·પાદશાહ·જે·હમેશાં·ફારશી·તારીખ
ઉપર·ચાલતા·તેલોકો·પરહેજગાર·લોકોની·ચાલથી·
ઉલટા·નહી·ચાલતા·હતા·વાશતે·ઈ·લોકોમાં·ચાલૂતા
રીખ·ઈજ·ઈક·ચાલતી·આવીછે·અને·ઈ·તારીખનાં·
કાંનૂન·પરમાંણે·ચાલતા·હતા·અને·વલી·કોઈ·આગ
લનાં·તથા·હવડાંનાં·ઓલમાં·તથા·તવારીખનાં·જાંણ

નાંરા· તથા· નજુમી· જે· આગલી· વાતોને· શારી· પઠે·

જાંણેચ· તે· લોકોમાંથી· કોઈએ· ઇ· તારીખ· વગરે· બી

જી· તારીખ· ફારશી· લોકોની· હતી· એમ· મજકુર· કી

ધીજ· નથી· અંને· કોઈ· કેતાબમાં· તથા· કોઈ· જગાઉં

પર· પારશી· લોકોની· બેઇ· તારીખનું· નાંમ· નીશાંન· છે

જનંદી· અંને· મોતેબર· કીતાબોથી· તથા· અકલી· દલી

લોથી· એકીન· થાઇચ જે· પારશી· લોકોની· એકજ· તારીખ

છે· અને· ઇ· વાતમાં· કોઈને· શક· શોબેહ· નથી· અને· જે

કદાપી· કબીશો· આગલી· ચાલ· પરમાંણે· ઈઅજદેજરદ

પછી· ચાલેઓ· આવતે· અને· બરકરાર· રેહેતે તો· આ

જદીને· કે· બાર· શોમે· તારીખ· ૧૦ મી· હેલાલી· ૧૨ મી·

હેશાબી· માહ· શહેર· શાને· (૧૨૪૩) બારશો· તેતાલીશ·

નાંકેશો· હીજરીનાં છે· અને· રોજ·પેહેલલો·માહે· ફ્રરવર
દીન·શને·(૧૧૯૭) અગીઆરશો· શતાંણુ· નાંકેશો· ઈઅ
જદેજરદીનાં છે· અને· તારીખ·(૨૨) બાવીશમી· આબ·મા
હે· રૂમી·શને·(૨૧૩૮) ઈક્વીશશો· આરતીશ· નાંકેશો·
શીકંદરીનાં છે· અને·તારીખ·(૧૬) શોલમી· માહે· શફ
રેવર·જલાલી· શને·(૭૪૮) શાતશોને· ઉડતાલીશ·નાં
કેશો·મલેકશાહીનાં છે· દીને·કબીશો· અમરદાદ·મહી
નાંમાં· આવતે· કાંઈ જે· શરવેનાં· કોલ·પરમાંણે· ઈઅ
જદેજરદનાં·જલૂશનાં·પેહેલાં· વરશમાં· કબીશાની·
નોબત· આવાં·મહીનાંમાં· આવી· હતી· અને· નવા· દો
અોરમાંથી·(૪૮૦) ચેઆરશો· હેશી·વરશ· બાકી·ર
હેલાં· હતાં· તેશાથે·(૯૬૦) નવશોને· શાઠ· વરશ· જે

ઉપર· કહેલાંછે· તેહને· ઉલટાં· કરીઈતો· ઈક· હઝાર·

(૧૪૪૦) ચઉદશોને· ચાલીશ· વરશનો· પૂરો· હાંશેલ·

થાઈચ· પછે· જેવારે· (૪૮૦) ચારશો· એશી· વરશને·

(૧૧૯૭) અગીઆરશો· શતાંણું· વરશ· જે· ઈઝદે·

જરદનાં· જલૂશથીછે· તેહને· શોમવાર· રોજ· પેહેલો·

માહે· ફૂરવરદીન· આગલ· કહેઓ· તેમાંથી· કાડીઈતો·

(૭૧૭) શાતશોને· શતર· વરશ· બાકી· રહેઆં· વાશતે

માલૂમ· પડીઉં જે· અગર· કબીશાની· ચાલ· આજદંન· સ

ગી· બાહાલ· રેહેતેતો· તારીખનાં· શરૂઆતથી· તે· હાલ

નાં· વખત· સગી· (૪) ચાર· હઝાર· પૂરા· અને· (૭૧૭)

શાતશોને· શતર· વરશ· (૫) પાંચમાં· હઝાર· માંહી·

ગુજરેલાં· હતે· અને· (૬૦૦) છશો· વરશની· મુદત·

માંથી• કબીશા•(૫) પાંચ• થાઇઆ• જોઈએ• ઈઆનો• ફે
રવરદીન• માહે• અરદીબેહેશત• માહે• ખોરદાદ• માહે•
તીર• માહે• અને• અમરદાદ• માહે• અને• હાલ• (૧૧૬) ઇ
કશોને• શોલ• વરશ• પૂરાં• અમરદાદ• મહીનાંની• કબી
શાની• નોબતમાંથી• ગુજરેઆં• જોઈએ• અને• આઇ• શો
મવાર• પેહેલૂં• વરશ•(૧૧૭) ઇકશોને• શાતરમૂં• નાંકેશે
થાઇઉં• જોઈએ• પંણ• ઈઅજદેજરદ• પછી• તે• હાલ•
લગી• કબીશાની• ચાલ• મૂતલક• છૂટી• ગોઈ• અને• વર
શો•(૩૬૫) તરંણશોને• પાંશેઠ• દાહાડાનાં• વગર• ક
શરે• ગણતરીમાં• આવેઆં• વાશતે• માલૂંમ• પડીઉં
જે• જો• કદાપી• ઈઅજદેજરદ• પછી• આગલા• તરીકા•
પરમાંણે• જારી• રેહેતે તો• હાલનાં• વખત• લગી•(૯)

નવ· કબીશા· થાઈઆ· હોતે· ઈઆને· ગુજરેલાં· વરશો

ઉપર· (૯) નવ· મહીનાં· વધતે· વાશતે· ઇ· શોમવાર·

રોજ· ૧ લો· માહે· ફ્રવરદીન· ને· દીને· કબીશો· (૯)

મહીનાં· અગાઉં· પોતાની· જગોથી· થાઈઓ· જોઈએ· અ

ને· શાંધલાં· વરશ· શંમશી· (૧૨) બાર· મહીનાંને· દંન· ૫)

પાંચનાં છે· જેવારે· (૯) નવ· મહીનાં· ઇમાંથી· કાઢીએ·

તેવારે· બાકી· રહેઆ· માશ(૩) તરંણ· અને· (૫) પાંચ

દાહાડા· ઈઆને· ફ્રવરદીન· માહે· અરદીબેહેશત· માહે·

ખોરદાદ· માહે· અને· (૫) પાંચ· દાહાડા· તીર· મહીનાંનાં

થાઈઆ· અને· આઇ· શોમવાર· ઉપર· લખેલો· નવ· મ

હીનાં· પાછો· હટેતો· રોજ· ૬ ઠો· તીર· મહીનાંનો· શને·

(૧૧૯૬) અગીઆરશો· છંનુ· નાં કેરો· ઈઅજદેજર

દીનાં·થાએ·પછે·ઇ·કેઆશથી·તેહેકીક·થાઈઉં કે·ક

બીશાના·કાએદા·મુજબ·(૧૧૫) હીજરશો·પંદર·વરશ·

પૂરાં·અને·૩ મહીનાં·અને·(૫) પાંચ·દાહાડા·(૧૧૬)માં

નાં કેશે·વરશમાંથી·ગુજરેલાં·જોઈઇ·અને·આંઇ·શોમ

વાર·રોજ·૬ ઠો·માહા·(૪) ચોથો·વરશ·(૧૧૬) હીજરેશા·

શોલમુંછે·પછે·જેવારે·ઇ·માશ·(૩) તરંણ·તથા·દંન

(૫) પાંચ·શાથે·(૫) પાંચ·વરશ·પૂરાં·ગુજરે·તેવારે·

કબીશાની·નોબત·શેહેરેવર·મહીનાંમાં·પોહોચશે—

જાંણનાંર·ખોદાતાલા છે·[૧] (ઇશાહેબની·મોહોર·બદામીછે·)

---

[૧] ઇ·રીતે·બેએ·નખીદ્યાંની·વચમાંઇ·ફરઈક·મોહોરને·શાનૂં લખે

ઉંછેજે·ઇ·મોહોર·ફૂલાંની·તરેહનીછે·તેહેનેશાનું·જાંણપૂંજે·ઇ·ઇબારત·

તરજૂમાંનાં·કરનાંરની·તરફેનીછે *

અફૂજો·અંમરી·ઈલ·અલા·અશાદ·અલાહ *

(એ·મોહોર·જમાંનાંનો·બતલેમીઉશ·મીરજાં·અશદ·

અલા·ઉશાફ્હાંનીની છે·)

બનાંમે·ઈજદે·બખશા·ઈનદેઉ·બખશાઈશ·ગરે·મેહેરબાંન *

શોક્રર·તે·પરવરદેગારનાં·જેઆંને·આશમાંન·તથા·જમીન

દંન·(૬) છઅમાં·પેદાકીધી·અને·પોતાનાં·નુરાંની·જરે

લા·ચેહેરાથી·શેતારા·તથા·આશમાંનોનાં·મોહોડા·રોશં

ન·કીધાં·અને·દરૂદ·તથા·શલાંમ·મોહમદ·ઉપર·જે·લો

કોને·રાહ·દેખાડવાશારૂં·પેદા·કીધેલો છે·અને·તેહનાં·

વશી·તાં૦ બૂજેરગ·ઈમાંમો·ઉપર·દરૂદ·હોજો·અંહાં·સ્ત

ધીજે·મહીનાં·તથા·વરશો·ફેરતાં છે * હવે·તમાંમ·
શાઈઅપદ·લોકોમાં·ફેમતરીન·તથા·ફૂલ·નજૂમી·તથા·શેતા
રેશનાંશ·તા૰ હેશાબ·તા૰ વરતારાનાં·ઝરનાંરાવોનો·ખા
દંમ·મહમદ·શાહેબ·હબને·અબદોલ·હોશેન·અબ·હો
શેની·ખાંતૂન·અપાખાદી·દશાફહાંની·મશાહુર·નજૂમી·એ
હેછેજે·ફેરલાઈક·મોહોટા·શાહેબો·અને·હોરમત·જારે
લા·દોશત·લોકો·જે·માહારી·દોશતીનાં·દરીઆમાં·ડૂબે
લા·તથા·મોહોબતની·કીશતીમાં·બેશનાંરા છે·તે·લોકો
દ·ખાહેશ·કીધી જે·ફારશી·તારીખ·બાબે·મૂખતેશર·
મેહેજર·(૧) દક·લખું·અને·તેતારીખનું·શરૂ·થાવું·
તથા·કબીશાનો·શબબ·તથા·તેહની·નોબત·તથા·મૂ
શતરકે·ઈઆને·વધારાનાં·(૫) પાંચ·દાહડા·તથા·તે

હતું· હેકાંએનું· તથા·કબીશો· ઝૂહીગીઆનો·શબબ·બલકે·

તે·શાથે·થોડીઈક·બીનાં·સુમી·તારીખ·તથા·તેહેનાં· ક

બીશાની·તથા·તેહનાં·દોઆોરની·લખૂ· કે· જે· પારશી·

લોકોનો·કબીશો·ઈઆજદેજરદ·બીન·શેહેરીઆરનાં·

જમાંનાંથી·મૂકી·નહી·દેતે· તો· હવડાં·શુધી· કરેઆ· આ

વતે તો· તેહની· નોબત· કાંહાંશુધી·પોહોચતે· આપને·ગા

થાનાં·(૫) પાંચ·દાહડા·કીઆ·મહીનાંની·પછવાડે·આ

વતે* જેવારે·માહારા·મેહેરબાંન·દોશત·લોકોએ·મહને

કહેઉ·તેવારે·તેવોએનાં·હોકંમથી·શર·ફેરવવૂં·લોકોની

નજદીક·બદલાંમી·તથા·માહારી·નજદીક· ઘણૂં· બદ·

હતૂ·તેથી·તેવોએનાં·હોકંમ· બજા·લાવીને·મેહેનતને

રાહત·શંમજીને·તેવોએનાં·હોકંમ· કબૂલ·કીધો·

વાશતે· જેહવારે· હુકતાબાની· મદદથી· હિ· મેહેજર· ફ્રૂ
રૂં· થાહિ· તેવારે· મોહોટા· ઉશતાદોજે· હહિત· તથા· હેશાબ·
તથા· હીનદેશોનાં· બાંગનારા· ઈ આંને· નજૂમી· લોકો
થી· ઉમેદ· હિ· રાખુંચ જે· અબર· કંઈ· જૂલ ચૂંક· બહિઆંનમાં
અથવા· હેશાબ· તથા· દલીલમાં· ઈ આ· બીજી· વાતમાં· ન
જર· આવેતો· દ્ક્ષીરને· તેવાતની· ખબર· કરે· તો· મોહો
ટું· અહેશાંન· થાશે- નંહીતો· માંટે· કરે· કે· માંટે· ક
રનાંરાવોને· ખોદાતાલા· બદલો· આપનાંર છે· કાંહિ
જે· અશલથીજ· ઈનશાંન· ચૂંકનૂં· આવેચ- હવે· હુકતા
બાની· મદદથી· શરૂ· કરૂંચ * હિંદમ જાં· તલબગાર·
લોકોને· અને· હહિત· તથા· નજૂમ· તથા· વરતારાનાં·
કરનાંરાવોને· · જાહેર છે· જે· આટેતાબી· વરશાજે·

કેહછે· તે· અરેતાબ· હમલનાં· બરૂજનાં· પેહેલા· જૂક

તામાંથી· નીકલીને· પાછો· તેજ· જૂકતાંમાં· આવે· તેહ

ને· કેહછે· અને· તે· મૂદત· (૩૬૫) તરંણશો· ને· શવા·

પાંશેઠ· દાહડાને· આશરે છે· ઈ· આ ને· કલાક· ૬) છ

આથી· કાંઈએક· કંમતર· કહીછે· હવે· તે· કંમતીને· જૂદા·

જૂદા· વરતારાવો· પરમાંણે· વરતારાનાં· કરનારા· ફેર

ફેર· કરી· ગીઆય· બતલીમૂશનાં· વરતારા· પરમાંણે·

૪) ચેઆર· મીનીટ· અને· ૪૫) પીંશતાલીશ· શેકંડ·

તથા· ઈસપાંનીનાં· વરતારા· પરમાંણે· ૧૧) અગીઆર·

મીનીટ· તથા· હકીમ· ચોહીઉદીન· મગરેબીનાં· વર

તારા· પરમાંણે· ૧૨) બાર· મીનીટ· અને· ૩૬) છત

રીશ· શેકંડ· અને· બુતાંનીનાં· વરતારા· પરમાંણે· ૧૩)

તેર·ઓગીર·તથા·પોતા·શેહેરનાં·લોકોનાં·વરતારા·

પરમાંણે·૯) ઓગીર·તથા·ઉજલતાંન·મગફૂર·જુ

રબાંનનાં·વરતારા·પરમાણે·૧૦) દશા·ઓગીર·અપે·

૪૫) પીશતાલીશ·શોકંડ·અને·હકીમ·મોહીઉદીન·મ

ગરેબી·કેહે છે જે·રૂમી·લોકોનાં·કદીમ·વરતારા·ઓ

થી·દેખું·માલૂમ·પડેચ કે·રૂમી·લોકો·(૦૧) પા·આ·

દાહડાથી·કાંઈ·ઓછું·શહંમ·જેલા છે·પણ·તે·લોકો·

(૦૧) પા·આ·દાહડાની·પૂરી·કશર·લીઈ છે·અને·કેર

લાઈક·કેહે છે જે·રૂમી·લોકો·વરતારાથી·પૂરી·(૦૧)

પા·આ·દાહડાની·કશર·જાંણે છે·પણ·પારશી·લોકો·રૂ

મી·લોકોની·ચીશાલે·પૂરી·(૦૧) પા·આ·દાહડાનીજ·

કશર·લેતા·આવેઆ છે·વાશતે·આ રેતાબી·પરશ-

રૂમી· તથા· ફારશી· લોકોની· તારીખ· મૂજબ· (૩૬૫।)

તરંગ્ગશોને· શવા· પાંશેઠ· દાહડાનૂં છે· તેહમાં· કાંઈ·વ

ધ·ઘટ·નથી· મગર· રૂમી· લોકો· પોતાનાં· બાહરે· મહીનાં

નાં· દાહડા· ફેરફાર· બોઈ છે· અને· (૦।) પાઆ· દાહા

ડાની· કશરને· ફર· (૪) ચાર· વરશે· (૧)·ઈક·વરશ

કબીશો· કરેછે· અને· તે· કશરનો· ઈક· દાહડો· શબા

ત· મંહીનાંનાં· દાહાડા· ઉપર· વધારે છે· કાંઈ જે· તે· મ

હીનાં· નાં· દાહાડા· બીજ·મહીનાંવો· કરતાં· ઓછા છે·

અને· મશહૂર છે જે· ઈ· લોકોની· તારીખનૂં· શરૂઆત

જે છે તે· શેકંનદર· બીન· ફેલકૂશનાં· મરણ· પામેઆ

પછે· (૧૨) બારમાં· વરશથી· શરૂ· થાઈઉ છે* અને·

ફારશી· લોકો· પોતાનાં· (૧૨) બાહરે· મંહીનાંનાં· દા

હડા·બરાબર·લીએછે· ઈઆને·હરએક·મહીનાંનાં·દાહ

ડા·(૩૦) તરીશ·અને·તે·હરએક·દાહડાનું·નાંમછે·અ

ને·દંન·(૫) પાંચ·જે·વધારાનાંછે·તેહને·ખંમશેમૂશ

તરકે·કેહછે· અને·(ગ) પાઆ·દાહાંડાની·કશરને·

ઈક·શબબને·લીધે·(૧૨૦) એકશોને·વીશ·વરશેક

બીશો·કરીને·(૧૨૦) એકશો·વીશમું·વરશ·માશ·

(૧૩) તેરનું·કરેછે· હવે·આજે·લોકો·ઈમ·ધારીને·કે

હેચને· કઈઉમરશ· ઈઆને·જેહને·જીવતું·બોલતું

આદમી·કરી·કેહછે· અને·ઈ·પેહેલો·પાદશાહા·થાઈ

ગીઓછે· જેમકે·શાહાનાંમાંમાં·ફીરદોશી·તુશી·કહી

ગીઓચને·પરથંમ·પાદશાહા·જે·આદ· દૂનીઆમાં·

થાએઓછે·તે·તમાંમ·પાદશાહોનો·શેરદાર·કઈઉ

મરશ·હતો·માંહે·કેટલાએક·લોકો·કેહછેજે·એ·તારી
ખ·કઈઉંમરશ·પાદશાહી·ઉપર·બેઠો·તે·દાહડેથી·
શરૂં·થાઈછે·પંણ·એ·વાત·શંઘલી·વેહેમ·ભરેલીછે
કાંદજે·ગોહોરા·ગુજારેલો·તથા·અપોલમાંચો·તથા·મોહો
રા·અપકાખરો·નજૂંમ·તથા·હેશાબનાં·જાંણનારા·અપા
ગલા·તથા·હવડાંનાં·એમ·કેહછેજે·એ·તારીખ·જંમ
શેદની·પાદશાહીનાં·વખતથી·શરૂં·થાઈછે·અપને·શ
રવે·લોકો·ચોકશાઈથી·એમ·શાકૂ·લખી·ગીઆચ·
જે·જેહેવારે·પાદશાહ·જંમશેદ·પાદશાહીનાં·તખત·
ઉપર·બેઠો·તેવારે·આહીઉજે·વરશ·તથા·મહીનાં·
તથા·દાહડા·જેછે·તેહનૂં·નાંમ·રાખીને·તારીખ·બ
નાંવે·કે·જેથી·લોકોને·ભૂલ·ચૂક·નંહી·પડે·તેવા

રે· પાદશાહા· જંમશેદે· તમાંમ· મોબેદ· લોકો· જેતેવખત
માં· હાજેર· તથા· દાંનાંવ· હતા· તેવોણને· બોલાવીને·
ઈ· વાત· તે· લોકો· આગલ· જાહેર· કીધી· તેવારે· તે· મો
બેદ· લોકો· ઈકઠા· મલીને· કેહેવાલાગાજે· ખોદાતાલા
ઈ· આફતાબને· પોતીઆ· નૂરમાંથી· પેદા· કીધેલો છે·
અને· આશમાંન· તથા· જમીન· ઈથી· રોશંન· કીધેલી છે·
અને· ઓરવરોને· ઈથી· ઉગાવીને· પરવરશ· કીધાં· અ
ને· ખોદાતાલાઈ· શંઘલી· વશતુમાં· હેને· મોહોરો· પેદા·
કીધો· અને· વલી· કેટલાઈક· લોકોનો· ઈતેકાદ· ઈચ·
છે જે· ઈ· આફતાબ· જે· છે તે· ઈજ દાંનૂ· નૂર છે· અને· ખો
દાતાલાએ· ઈ· નૂરને· બુજોરગી· શાથે· નેગાહ· કીધી·
વાશતે· બેહેતર છે જે· ઈ· આફતાબનો· ખાશ· ઈક· દો

ઓર· જે·(૩૬૫ા) તરંણ·શો·ને· શવા·પાંશોઠ· દાહાડા

નો છે· તેહને· વરશ· કરી· કહીએ· અને· તે· વરશનાં· શ

રૂઆતનો· પેહેલો· દાહડો· તે· દાહડેથી· ગણીએ· કે· જે·

વેલા· આફતાબ· મેશ· રાશીનાં· પેહેલા· અંગશ· માંહાં

હોએ· કાંહજે· તે· જતી· નવૂં· વરશ· છે· અને· કુલ· ઓર

વરોનૂં· ઉગવૂં· તથા· ફૂટવૂ· તે· વખતથી છે· અને· આફતા

બને· બૂજોરગ· કરી· જાંણવા· શાકૂ· તે· દાહડે· મોહટૂં·

જસંન· કરવૂં· પછે· પાદશાહાનો· વીચાર· એ· વાત· ઉપર·

ચોકશ· બેઠો* હવે· આફતાબનો· દોઓર· તો· (૩૬૫ા)

તરંણશો· શવા· પાંશોઠ· દાહડાનો છે· માંહે· (૩૬૦) તરંણ·

શો· શાઠને· (૧૨) બાર· ભાગે· વેહેચેઆ· તેવારે· હર એ

ક· મહીનાંનાં· દાહડા· (૩૦) તરીશ· થાએઆ· બાકી·

વરશનાં·દંન·(૫) પાંચ·રહેઆ· તેહનુંનાંમ·અંમશો·મૂ
શાતરજે·કરી·રાખીઉં· અને·પારશી·લોકોનાં· ઈતેકાદ·પ
રમાંણે·ફ્રેરેશતા·(૩૫) પાંતરીશ છે· ને·તેઓનાં·(૫) પાંચ·
ફ્રેરેશતા· ઉ·લોકોનાં· ઈતેકાદ·મૂજબ· વરશની·પછાત
નાં છે· તે ચોણનાં·નાંમથી·વધારાનાં·(૫) પાંચ·દાહડાનું
નાંમ·પાડીઉં· કે·વરશમાં·ઈકવાર· તે ચોણની· ઈબાદ·ત
થા·આરાધનાં·કરે· અને·(૩૦) તરીશે·રોજનાં·ફ્રેરેશતા
વોમાંથી· જે·મોહોટા·(૧૨) બાર·ફ્રેરેશતાવો છે· તે·ઉ
પરથી· મહીનાંવોનાં· નાંમ·પાડેઆં· અને·પારશી·લોકોનાં
ઈતેકાદ·મૂજબ·ઉ·(૧૨) બાહરે·ફ્રેરેશતાને·ઓહાતા
લામે·તમાંમ·આલંમ·ઉપર· મવકલ· કીધેલા છે· હવે·
ઉ·બાહરે·મહીનાં· તથા·તરીશે·દાહડા· તથા·ગાથાનાં·

(૫) પાંચ· દાહડા· ઇ·શારવેનાં· નાંમ· ફરેશતાઓનાં· નાંમ
પી· રાખેલાં છે· તે· હરએક· ફરેશતાની· જુદી· જુદી· બશ
નુંમંજ છે· તે· ઇ· લોકોની· ઇબાદત છે· વાશતે· જે· દાહડો·
જે· ફરેશતાને· નાંમનો· આવે· તે· દાહડે· જુદી· ઇબાદત·
કરે· ને· વલી· હર· મહીને· જે· દાહડાનું નાંમ· મહીનાંનાં·
ફરેશતાની· શાથે· બરાબર· આવે· તે· દાહડે· જશંન· કરે
અને· તે· દાહડે· હરએક· કાંમ· કરે· તેહને· મુબારક· જાંણે·
જેમ કે· (૧૯) ઓગણીશમો· રોજ· ફરવરદીન· મહીનાં·
નો· અને· (૩) તરીજે· રોજ· અરદીબેહેશત· મહીનાંનો·
તથા· (૬) છઠો· રોજ· ખોરદાદ· મહીનાંનો· અને· (૧૩)
તેરમો· રોજ· તીર· મહીનાંનો· ઇ· પરમાંણે· ઈઆને· (૫)
પાંચમો· રોજ· અશપંદાદ· મહીનાંનો· અને· વલી· ઇમ·

ઠેરવીઉજે·ફરઈક·તીશે·રોજનાં·દાહડા·તથા·ગાથાનાં·

(૫) પાંચ·દાહડાનાં·ફ્રેરેશતાનાં·હાલ·પરમાંણે·પાદશા

હા·આશ·લેઆશ·પેહેરે · અને·આશ·આંણી આપે·હવે

જેવારે·પેલી·વરશની·(૫) પાંચ·દાહડાની·કશારને·રૂ

મી·લોકોની·મીશાલે·(૪) ચેહાર·વરશે·ઈક·દાહડાનો

કબીશો·કરતે તો·ઈ·લોકોની·ઈબાદત·તથા·જશંન·

તથા·પાદશાહાયોનું·આંણું·તથા·લેઆશ·વગરે·શ

રવે·કાંમ·દરૂશત·નહી·આવતે·અને·વલી·કબીશાનાં·

દાહડાને·વાશતે·(૧) ઈક·બીજા·ફ્રેરેશતાનું·નાંમ·જોઈ

તે·વાશતે·ઈમ·ઠરાવેઉજે·(૧૨૦) ઈકશોને·વીશ·વ

રશે·(૫) પાંચ·દાહડાની·કશારનો·માશ·(૧) ઈક·લે

ઈને·તેવરશ·માશ·(૧૩) તેરનું·કરવું·અને·એજ·

કદેઆશપરમાંગે કરેઆ જયૂંકે જાંહાં સૂધી ઓદા

તાલાનીખૂશી હોએ તાંહાં સૂધી* હવે પેહેલા દોઓ

રમાં ઈઆને (૧૨૦) ઇકશો ને વીશમે વરશે (૨) બે

દ ફૂરવરદીન મહીનાં આવે તેહવારે પેહેલા ફૂરવરદી

નને અસલફૂરવરદીન મહીનો કરી બોલતા અને

બીજા ફૂરવરદીનને (ફૂરવરદીન માહે) ફૂરે કરી કે

હતા અનેખંમશે મૂશતરકે ઈઆને ગાથાનાં (૫)

પાંચ દાહડા ફૂરવરદીન માહે ફૂરેની પછવાડે લગા

ડે અને ફૂરવદીન મહીનાંની પછવાડે તે બર કરાર

રેહે જાં હાંશૂધી બીજા કબીશાની નોબત આવે તાં

હાં સૂધી * હવે જે (૨૪૦) બશોને ચાલીશમૂ વરશ

છે તે વરશનાં બીજા મહીનાંને અપરદીબેહેશત માહ

અશલ· અને· તરીજાને· અરદીબેહેશત· માહા· ઝુરે· કેહેવો·
અને·(૫) પાંચ· દાહાડા· વધારાનાંને· અરદીબેહેશત· મા
હે· ઝુરેની· શાથે· લગાડે· પછે· તે· અરદીબેહેશત· મહીનાં·
ની· પાછલ· શાબેત· રેહે· જાંહાં· શુધી· તરીજી· નોબત· ક
બીશાની· આવે· અને· તે· વરશ· (૩૬૦) તરંણશો· ને· શાઠ·
નું· છે· તેવારે· તરીજા· મહીનાંને· ખોરદાદ· માહા· અશલ·
અને· ચોથા· મહીનાંને· ખોરદાદ· માહા· ઝુરે· હે· કરી· કેહેવો·
અને· દંન· (૫) પાંચ· ખોરદાદ· માહા· ઝુરે· શાથે· મેલવી·
કબીશો· કરવો· અને· તે· (૫) પાંચ· દાહાડા· કબીશાનાં·
મહીનાંની· પછવાડે· શાબેત· રેહે· જાંહાં· શુધી· કે· ચોથી· નો
બત· કબીશાની· આવે· તાંહાં· શુધી· અને· એ· પરમાંણે· અ
મલ· કરે· અને· હર· (૧૨૦) એકશોને· વીશ· વરશે· કબી

શો· કરે· અને· ખંમશો· મૂશતરકે· ઈઆને· ગાથાનાં·(૫)

પાંચ· દાહાડાને· કબીશાનાં· આખેર મહીનાં· શાથે· લગાડે

ઉમ· કરનાં· અશપંનદાદ· મહીનાંને· આવી· મલે· ઈઆને

(૧૪૪૦) ચઉદશો· ચેઆલીશ· વરશ· જેવારે· ગુજરે· અ

ને· નવો· દોઓર· થાએ· તેવારે· ખંમશોનાં· દાહડાને· કુરવ

રદીન· મહીનાં· શાથે· લગાડે· અને· ઈ· કાઈદાને· વાશતે·

તે· દાહાડે· મોહોટું· જશંન· કરે· અને· ઈજ· કઈઆશા· મું

જબ· અમલ· કરે· ઈઆંને· (૧૨૦) ઈકશો· વીશ· વરશો·

કબીશો· કરવો· અને· (૧૪૪૦) ચઉદશોને· ચેઆલીશ·

વરશે· નવો· દોઓર· થાઈ· તેવારે· મોહોટું· જશંન· કરવું·

જાંહાં· શુધીકે· ખોદાતાલાની· ખુશી· હોઈ* હવે· ઈ·

દંન· (૫) પાંચ· વધારાનાં· કબીશાની· (૧૨૦) ઈકશો·

ને·વીશ·વરશની·મુદતમાં·કબીશાનાં·મહીનાંની·પાછ
લ·બર·કરાર·રાખતા·અને·બીજા·કબીશાની·મુદતમાં·
બીજા·મહીનાંઓ·લઈજાતા·તેહેનો·શબબ·એછેજે·કબી
શાનો·મહીનો·જે·ઠરાવેઓ·હોએ·તેમાં·લાંબી·મુદતનાં·
શબબથી·ભૂલ·નહીં·પડે·હવે·એ·તારીખ·બાંધેઆ·પછે·
એ·લોકોની·ચાલ·એ·હતીજે·જારે·નવો·પાદશાહા·તખ
ત·ઉપર·બેશતો·તેવારે·તારીખને·તે·પાદશાહાને·નાંમે·
નથી·કરતા·એમ·કરતાં·જેવારે·ઈઅજદ·જરદ·બીન·
શેહેરીઆરની·પાદશાહીની·નોબત·આવી·તેવારે·તેનાં·
નાંમ·ઉંપર·ગેઈ·ઈઆને·ઈઅજદેજરદી·તારીખ·કરી·
નાંમ·રાખીઉં·અને·તે·દાહડે·રોજ·(૧) પેહેલો·માહા·
ફ્રરવરદીન·શાલે·જલૂશ·ઈઅજદે·જરદી·ને·વાર·

તોમે· તારીખ· (૨૨) બાવીશમી· ફેશાબી· તારીખ· (૨૦)

વીશમી· ફેલાલી· માહા· રબીઉલ· અવલ· શને· (૧૧) અ

ગીઆર· માહે· હીજરી· નાંકેશો· રોજ· (૧૬) શોલમો· હોજી

રા· માહે· રૂમી· શને· (૯૪૩) નવશો· તેતાલીશ· નાંકેશે·

શેકંદરી· હતાં· અને· ઈઅજદેજરદ· બીન· શેહેરીઆર·

ઉશમાંન· બીન· અફ્રાંનનાં· જમાંનાંમોં· અરબ· લોકોની

લડાઈમો· શેકશત· પાંમીને· મરવ· નાંમનાં· શેહેરમાં· નાં

ઠો· તે· જગોનાં· ખરાશઆંનાંમો· મારેઓ· ગીઓ· અને·

પારશી· લોકોની· પાદશાહી· આખર· થાઈ· તેવાર· પછે· કો

ઈ· પારશી· લોકોમાંથી· પાદશાહ· નંહી· રહેઓ· જેઉ- ઉ·

તારીખ· તેહેને· નાંમે· નવી· થાએ· વાશતે· પારશી· તારી

ખ· ઉનાં· નાંમ· ઉપર· રહી· અને· ઈઅજદેજરદી· તારી

બ·કેહેવાઈ· હવે· ઝીજેમાં· લખી·ગીઆચ· તે·પર

માંણો· ઈઅજદેજરદ· તખત· ઉંપર· બેઠો· તે·વખત·ક

બીશાનાં·દોઓર·માંથી· (૯૬૦) નવશો·ને·શાઠ·વ

રશ· ગુજરેલાં· હતાં· અંને· કબીશાની· નોબત· આપાવાં·

મહીનાંમાં· આવી· હતી· આપને· (૫) પાંચ· દંન· વધારા

નાં· આવાં· મહીનાંની· પછવાડે· વધારેઆપા· અંને· તે· વરશ·

(૦૧) પાઆપા· દાહાડાની· કશરથી· (૧) એક· માશ· વધા

રાનો· હતો· માંટે· (૧૩) તેર· મહીનાંનું· વરશ· ગણીને·

(૨) બેએ· આવાં· માહા· લીધા· હતા· એક· અશલ·

અંને· બીજો· ફૂરે· આપને· (૫) પાંચ· દાહાડા· ખંમશો·

નાં· ફૂરે· માશની· પછવાડે· લગાડેઆ· અંને·

[૧]
ઈઅજદે· જરદ· બીન· શેહેરીઆરનાં· વખતથીતે· આજ·

દંન· સૂધી· કબીશો· તદંન· મૂકી· દીધો· અને· (૧) પાઆ·

દાહાડાની· કશાર· જે· હુતી· તે· નંહી· હૂતી· થાઈ· અને· ઈ·

તારીખનાં· વરશનાં· દાહાડા· (૩૬૫) તરંગશો· પાંશઠ·

થાઈ· ગીઆ· અને· તે· જમાંનાંથી· તે· આજ· લગી· અંમ

શોનાં· દાહાડા· કેટલાએક· લોકો· મજહબની· તારૂબને·

વાશતે· આવાં· મહીનાંની· પછવાડે· શાબેત· રાખે છે· અને·

મૂશલમાંન· લોકો· કએઆશ· પરમાંણે· અશપંનદાર· મહી

---

[૧] ઈઅજદે· જરદ· બીન· શેહેરીઆરનાં· વકતથીતે· આજ· દંન· સૂંધી· કબીશો· તદંન· મૂંકી· દીધો ચ· કરી· લખીઉં અ· તે· અહીઆં· ઈમ· લખેઆની· મતલબ· એછેજે· ઈરાંન· જમીનનાં· રેહેનારા· પારશીઓ· તે· દાહડાથીતે· આજદીન· સુંધી· કબીશો કરવાનૂં· કાંમ· તદંન મૂંકી· દીધૂ છે*

નાંની·પાછલ·ગણેચ·જે·કદાપી·ઈઅજદેજરદ·પછી·કબી

શો·નંહી·મુંકી·દીધો·હોતે·અને·(૫) પાંચ·દાહાડાની·ક

શરને·લેતા·આવતે·તો·આજ·કે·શોમવારે·તારીખ·(૧૨)

બારમી·હેશાબી·તથા·તારીખ·(૧૦) દશમી·હેલાલી·શફ

ર·મહીનાંની·શને·(૧૨૪૩) બારશો·તેતાલીશ·નાંકેરો·હી

જરી·તારીખ·(૨૨) બાવીશમી·આબ·માહ·ક્રમી·શને·

(૨૧૩૮) ઇકવીશશો·આરતીશ·નાંકેશે·શેકંદરી·રોજ·(૧)

પેહેલો·ફ્રરવરદીન·માહ·કદીમ·શને·(૧૧૮૭) અગીઆર·

શો·શતાંણું·ઈઅજદેજરદીનાં·છે·ઇદીને·કબીશાની·નોબ

ત·અમરદાદ·મહીનાંમો·આવી·હોતે·અને·પંમશોનાં·દાહડા·

અમરદાદ·મહીનાંની·શાથે·લાગું·પડતે·ઇહેનું·બ્યાપ્યાંન·

ઇ·રીતે·છેકે·નજુંમી·લોકોનાં·કાઇદા·પરમાંણે·જે·આપા

ગલા·જમાંનાંથી·વસ્તારાનાં·કરનાંર·તથા·હેશાબનાં·જાં

ણનાંર·લોકોની·ચાલછે·તે·પરમાંણે·ફરંગેક·તરંણડે·

તારીખોનાં·દાહાડા·ગાંણેઆ·તેવારે·માલુંમ·થાઈઉંજે·વા

ર·ગરેઉં·તારીખ·(૧) પેહેલી·હેશાબી·માહે·મોહરેમ·શા

ને·હીજરી·મહમદીથી·તે·વાર·શોમે·તારીખ·(૧૨) બારમી

હેશાબી·તથા·તારીખ·(૧૦) દશમી·હેલાલી·માહ·શફ્રૂ

ર·શાને·(૧૨૪૩) બારશો·તેતાલીશ·હીજરી·લગી·

(૪૪૦૧૬૫) એચાર·લાખ·ચેઆલીશ·હજાર·ઈક્શો·

પાંશેઠ·દાહાડા·થાઈઆ·વલી·શોમવાર·તારીખ·(૧)

પેહેલી·નશીરીન·ઉંલ·ઍવલ·વરશ·(૧૨) બારમું·શોકં

દર·બીન·ફેલકુશ·રૂમીનાં·મુંવા·પછે·તે·વાર·શોમે·તા

રીખ·(૨૨) બાવીશમી·આબ·માહે·રૂમી·શાને·(૨૧૩૮)

ઈકવીશ·શો· ત્પારતીશ·નાંકેશે·શેકંનદરી·લંગી·

(૭૯૦૮૬૫) શાત·લાખ·હેશી·હજાર·આઠશો·પાંશે

ઠ·દાહાડા·થાઈઆ·વલી·વાર·મંગલ·રોજ·૧ લો·માહા

ફૂરવરદીન·વરશ·પેહેલું·ઈત્પજદેજરદ·તખતે·બેઠો·

તાંથીતે·વાર·શોમે·રોજ·૧ લો·ફૂરવરદીન·માહે·કદી

મ·શાને·(૧૧૯૭) અગીત્પારશો·શતાંણું·નાંકેશો·ઈ

અજદેજરદી·લગી·(૪૩૬૫૪૧) ચેઆર·લાખ·છ

તરીશ·હજાર·પાંનશો·ઈકતાલીશ·દંન·થાએઆ·

હવે·અરબી·તારીખ·ઈઅજદેજરદી·તારીખથી·(૩૬૨૪)

તરંણ·હજાર·છઅશો·ચોવીશ·દાહડા·ત્પાગલ છે·પછે·

ઈ·તક્રાવતને·અરબી·તારીખનાં·(૪૪૦૧૬૫) ચેત્પાર·

લાખ·ચેત્પાલીશ·હજાર·ઈકશો·પાંશેઠ·દાહડા·જે છે·

તેમાંથી· ઝાહાડી· નાંખેઆ· તેવારે· બાકી· રહેઆ· ઈઅ

જદેજરદીનાં· દંન· (૪૩૬૫૪૧) ચેઆર· લાખ· છતરી

શ· હજાર· પાંનશો· ઈક્તાલીશ· આગલા· અમલ· પરમાં

ણે· વલી· ત્રુમી· તારીખ· ઈઅજદે· જરદી· તારીખથી·

(૩૪૪૩૨૪) તરંણ· લાખ· ચૂંમાલીશ· હજાર· તરંણ·

શો· ચોવીશ· દાહડા· આગમચ છે· માંડે· જેવારે· ત્રુમી·

તારીખનાં· દાહડાને· (૭૯૦૮૬૫) શાત· લાખ· હેશી·

હજાર· આઠશો· પાંશેઠ છે· તેમાંથી· ઈતક્રાવતને· કાડી·

નાંખીઈતો· ઈઅજદેજરદી· તારીખનાં· (૪૩૬૫૪૧)

ચેઆર· લાખ· છતરીશ· હજાર· પાંનશો· ઈક્તાલીશ·

દાહડા· બીજીવાર· તક્રાવત· કાહાડેઆથી· બાકી· રહે

આ· આગલા· અમલ· પરમાંણે· વાશતે· હવે· ચોક્શ·

ઇ· હેશાબથી· માલુંમ· પડીઉં છે જે· તરંગડે· તારીખનાં·

દાહડાજે· ઉંપર· લખેઆ છે· તે· બરાબર છે· અને· તરંગડે

તારીખ· મલેચ· તે· શહીછે· અને· ઈઅજદેજરદી· તારીખ

જે· મલતી· આવી· તે· ઉંપરથી· ખરે· ખરૂં· માલુંમ· પડીઉં

જે· ઈઅજદેજરદનાં· વખતથી· કબીશો· તદંન· મેકુરૅ·

અને· (ग) પાઆ· દાહડાની· કશાર· બંગે· હતીજ· નંહી·

અને· ઈઅજદેજરદી· તારીખ· વગર· કશારની· ગંણતરી

મો· આવી· માંડે· આજ દીને· (ઈઆને· ઇ· મેહેજર· લખે

ઓ· તે· દાહડે·) ચાર· શોમે· ને· રોજ· ૧ લો· ફરવરદીન·

માહે· કદીમ· શને· (૧૧૯૭) અગીઆર શો· શતાંણું·

માં કેશો· ઈઅજદેજરદી છે· જેવારે· ઇ· બીનાં· ચોકશ· મા

લૂંમ· પડી· હવે· લખુંચ છે· જે· કદાપી· ઈઅજદેજરદનાં·

વખતથી· આગળી· ચાલ· પરમાંણે· ચાલેઆ· આવતે·

અને· કબીશાને· મેલી· નંહી· દેતે· અને· (ા) પા આ· દા

હડાની· કશારને· ગંણતરીમાં· લેતેનો· ઉ· શોમવાર· જે·

ઉંપર· લખેઓ છે· તે· દાહડે· રોજ· (૬) છઠો· તીર· માહા· ક

દીમ· શાને· (૧૧૯૬) અગીઆરશો· છંણું· નાંકેશો· ઈઅ

જદેજરદી· આવતે· કાંએજે· ઇ· દંન· લગી· (૧૧૯૬) અગી

આરશો· છંનેઉં· વરશનાં· (ા) પા આ· દાહડાની· કશાર

ને· ઇખડી· કીધી· તેવારે· (૨૯૯) બશો· ને· નવાંણું· દા

હડા· થાઇઆ· હવે· નીચે· માલૂંમ· પડશે· કે· જે· કદાપી·

કબીશો· ઈઅજદેજરદ· પછી· મોકૂંફે· નંહી· થાઇઓ· હ

તેનો· ઇ· દોઓર· પૂરો· થાઇઓ· હતે· અને· નવા· દોઓ

રનાં· કબીશા· (૫) પાંચ· થાઇઆ· હોતે· અને· (૬)

છઠા· છવીશા· નાંજેશાનું· ઈ· વરશ· (૧૧૬) ઈકશો·શો

લમું· હોતે· રૂપને· જાહેર· છેજે· ઈ· (૧૧૬) ઈકશો·શો

લમાં· વરશમાં· (૦ા) પાઆ· દાહડાની· કશારને· ગણી·

નથી· હવે· ઈ· (૧૧૬) ઈકશો·શોલ·પાઆને· (૧૧૯૬) રૂપ

ગીઆરશો· છંનું· (૦ા) પાઆ· માંથી· કાહડી· નાંખીઈતો·

(૧૦૮૦) ઈક· હજાર· હેશી· (૦ા) પાઆ· બાકી· રેહેચ·

પછે· જેવારે· (૧૦૮૦) ઈકહજાર· હેશી·પાઆને· ઈકઠા·

કરીઈચ· તેવારે· (૨૭૦) બશો· શીતેર· દાહડા· થાઈચ·

વલી· બીજી રીતે· જેવારે· (૧૧૬) ઈકશો· શોલની· કશાર

ને· ઈખરી· કીધી· તેવારે· તેહેમાં· (૨૯) ઓગંણતરીશ·

દાહડા· થાઈઆ· પછે· જેવારે· ઈ· (૨૯) ઓગંણતરીશ·

દાહડાને· (૨૯૯) બશોને· નવાંણું· દાહડા· માંથી· કાડી

નાંખીએતો· (૨૭૦) બશોને શીતેર· દાહડા· બાકી· રેહે છ·
આગલી· ગંણતરી· પરમાંણે· હવે· જેવારે· (૨૭૦) બશો· શી
તેર· દાહડાને· રોજ· ૧લો· માહા· ૧લો· ફરવરદીન· કદીમ· શાને·
(૧૧૯૭) અગીઆરશો· શતાંણું· નાંકેશે· ઈઅજદેજરદીમાંથી·
કાડી· નાંખીઇ· ઈઆને· (૩૬૬) તરંણશો· છાશઠ· દાહડા· માં
થી· કાડીઇ· તેવારે· (૯૬) છંણું· દાહડા· બાકી· રહેઆ· ઈઆ
ને· માશ· (૩) તરંણ· ફરવરદીન· તથા· અરદીબેહેશત·
તથા· ખોરદાદ· અને· માશ· (૪) ચોથો· જે· તીર· મહીનો છે·
તેમોનાં· દંન· (૬) છઅ· ગુજરેલા· હતા· વાશતે· માંલૂમ·
થાઈઊં જે· શોમવાર· જે· ઊંપર· કહેઓ· તે· દાહડે· રોજ· (૬)
છઠો· તીર· માહા· કદીમ· શાને· (૧૧૯૬) અગીઆરશો· છં
ણું· નાંકેશે· ઈઅજદેજરદીનાં· હતા· ઇ· ઊંપરથી· ઇવાત·

ખરી·થાઈ·અને·વલી·એ·વાત·ખરી·એમ·કરીજે·કૂલ·લો
કોનો·કોલ·એછેજે·ઈઅજદેજરદ·તખત·ઉપર·બેઠો·તે·
દાહડે·મંગલવાર·તારીખ·(૧૬) શોલમી·હોજીરા·માહે·
રૂમી·શને·(૯૪૩) નવશો·તેતાલીશ·શેકંનદરીનાં·હતા·
જેમકે·આગલ·જીકર·કરેઆમો·આવીછે·અને·એ·ઉપ
લી·બીનાંથી·એ·તારીખો·(૩) તરંગમાં·દાહડા·ત્યાંજી·હે
શાબ·ગણેઆો·તેથી·ચોકશ·માલૂમ·પડીઉંજે·શોમવાર·
તારીખ·(૨૨) બાવીશમી·આબ·માહે·રૂમી·શને·(૨૧૩૯)
એકવીશશો·આરતીશ·નાંકેશો·શેકંનદરીનાંછે·અને·એ
કીનછેકે·તારીખ·(૧૬) શોલમી·હોજીરા·માહે·રૂમી·શને
(૯૪૩) નવશો·તેતાલીશ·શેકંનદરીથી·તે·તારીખ·(૧૬)
શોલમી·હોજીરા·માહે·રૂમી·શને·(૨૧૩૯) એકવીશશો·

અારતીશ· શુંધી· (૧૧૯૫) અગીઆરશો· પંચાંણું· વરશ·

આખુતાબી· પુરાં છે· અને· વલી· ઈકીન છે જે· રોજ· (૧૭) મો·

હોજીરા· માહે કુંમી· થીતે· રોજ· (૨૨) મો· આબ· માહે· કુંમી·

શુંધી· (૬૭) શરશાઠ· દાહાડા· થાએ છે· વલી· માલુમ· પડીંઉં·

જે· છેલા· કબીશા· પછી· (૧૧૬) એકશો· શોલ· વરશની· મુ

દતમાં· (૦૦) પાછા· દાહડાની· કશર· ગંણતરીમાં· નથી·

લીધી· તે· શબબથી· રોજ· (૧) પેહેલાથી· ફરવરદીન· મ

હીનાંનાં· (૨૯) ઓગંણતરીશ· દાહાડા· આગલ· પડેઓ·

પછે· જેવારે· ઈ· (૨૯) ઓગંણતરીશ· દાહાડાને· (૬૭)

શરશાઠ· દાહાડા· શાથે· મેલવેઆ· તેવારે· (૯૬) છંનું·

દાહાડા· આગલા· અમલ· પરમાંણે· થાએ આ· હવે· લખી·

જણાંઉં છ જે· કુંલ· તેહેકીકની· વાતોનાં· અંણનાંરા· ત

થા·બારીકી·વાતનાં·શમજનારા·શાહેબો· તેણે કીઝ·

કરી·લખી·ગીઆછે· તે·શરવેની·વાત·મળતી છે· અં

ને·તમાંમ·પછાતની· જીજોની· કીતાબમાં· ઈઅજદેજર

દનાં·જલૂંશ·બાબે·લખી·ગીઆચ· જે·રોજ·(૧) પેહે

લો· માહા·(૧) પેહેલો· ફૂરવરદીનનો·દીનો· ઈઅજદેજર

દ·તખતે·બેઠો· તે·દાહડે· કબીશાનાં·દોઓરનાં·(૧૪૪૦)

ચઉદશો·ચાલીશ·વરશમાંથી·(૯૬૦) નવશો·શાઠ·

વરશ·ગૂંજરેલાં·હુતાં·પછે·જેવારે·(૧૧૯૬) અગીઆ

રશો·છંનૂંને·(૯૬૦) નવશો·શાઠ·ઉપર·વધારીઈ·તે

વારે·(૨૧૫૬) ઈકવીશશો·છપંન·થાઈચ·તેને·કબી

શાનો·દોઓર·જે·(૧૪૪૦) ચઉદશો·ચાલીશ·વરશનો

છે· તેહેને·ઈમાંથી·કાડીએ· તેવારે· બાકી·(૭૧૬) શા

તશો· શોલ· રેહેછે· વલી· બીજી· રયેશે· ગણીએકે· ન
વશો· શાઠને· કબીશાનાં· દોઓરમાંથી· કાડીએ તો·(૪૯)
એઆરશો· હેશી· બાકી· રેહેછે· તેહેને· (૧૧૯૬) અગીઆ
રશો· છંણૂંમાંથી· કાડીએતો· (૭૧૬) શાતશો· શોલબા
કી· રેહેછે· હુવે· ઈ· સ્પાગલા· અમલ· પરમાંણે· શહી·મલે
ચ * હુવે· જેહેવારે· (૭૧૬) શાતશો· શોલને· (૧૨૦)
ઈકશો· વીશ· ભાગે· નાંખીઈ· તેવારે· (૫) પાંચ· નીક
લેઆ· બાકી· (૧૧૬) ઈકશો· શોલ· રહે સ્પા· પછે· માલૂં
મ· થાઈઉં જે· સ્પાખરી· નવા· દોઓરમાંથી· કબીશા·(૫)
પાંચ· પૂરા· ગૂંજરેઆ· અંને· છેલા· કબીશાની· નોબ
ત· અમરદાદ· મહીનાંમાં· આવી· અંને· (૬) છઠા· ક
બીશાનું· આઈ· (૧૧૬) ઈકશો· શોલમું· વરશ· અયૂં

ગૂંછે· ઇહેની· તફ્શીલ· ઇમછે કે· દોઓરને· કાડી· નાં

ખતાં·(૭૧૬) શાતશો·શોલ· બાકી· રેહેચ· તેહેને·જે

વારે·(૧૨૦) ઇકશો· વીશ· ભાગે· વેચીઇ· તેવારે· નીક

ળે·(૫) પાંચકે· તે· ફ્રવરદીન· તથા· અરદીબેહેશત·

તથા· ખોરદાદ· તથા· તીર· તથા· અમરદાદ· માંહાં છે·

ઈઆને· જે· કદાપી· ઈએજદજરદનાં· જમાંનાંથી· ક

બીશો· કરતા· આવતે તો· હાલ· ચાગલો· દોઓર· ત

માંમ· થાએઓ· હોતે· અને· નવા· દોઓરમાંથી·(૭૧૬)

શાતશો· શોલ· વરશ· આફ્તાબી· નાં કેશ· ગૂજરે ચાં·

હોતે· તે· ઈ· રીતે કે·(૧૨૦) ઈકશો· વીશમે· વરશે· નવા·

દોઓરમાં· કબીશો· થાઈઓ· હોતે· અંને· અંમશોનાં·

ફંન· ફ્રવરદીન· મહીનાં· શાથે· લાગ્યું· હતે * વલી·

(૨૪૦) બશો ચેઆલીશમે વરશે કબીશો થાઈઓ હોતે અંને બંમશોનાં દાહાડા અરદીબેહેશત મહીનાં શાથે મળતે વલી (૩૬૦) તરંણશો શાઠમે વરશે કબીશો થાઈઓ હતે અંને બંમશોનાં દાહડા ખોરદાદ મહીનાંની પછવાડે આવતે વલી (૪૮૦) ચેઆરશો એંશીમે વરશે કબીશો થાઈઓ હતે અંને બંમશોનાં દાહડા તીર મહીનાંની પાછલ લખાતે વલી (૬૦૦) છઅશોમે વરશે કબીશો થાતે અને બંમશોનાં દાહડા અમરદાદ મહીનાંની પાછલ રેહેતે અને તે દાહડે શોમવાર અને (૧૧૫) દઅશો પંદરમું વરશ આફતાબી પુરાં અને છંણું દાહાડા થાઈલા હતે કે બંમશોનાં દાહડા અમરદાદ મહી

નાં·શાથે·શાબેત· તથા·બરકરાર·હતે· હવે·જેહેવા

રે·(૫) પાંચ·વરશ·(૯૬) છંનૂં· દાહાડા·શૂંધાં· અપાક

તાબી· તમાંમ·ગૂંજરે· તેવારે· છઠો· કબીશો· પૂંરો·થાઈ

ચ· અને·કબીશાની·નોબત·શહેરેવર·મહીનાંમાં· આ

વેચ· કાંઈજે·ઈ·(૧૨૦) ઈકશો· વીશમૂં· વરશ· છેતે·

(૭૨૦) શાતશો·વીશમૂં· વરશ છે· પારાતે·ગરેચકે· તે·

વરશ· માશ·(૧૩) તેરનૂં·ગણે· અને·(૨) બેઈ·શાહરે

વર·મહીનાં·અશલ·તથા·કૂરે·કરે· અને· ખંમશોને· કૂ

રે·માશની·શાથે· વલગાવે· હવે· વીચાર·કરી· જેવો*

બીજી·મૂંખતેશર·રીત·ઈછેજે· જો·કદાપી·(૧૧૯૬)

અગીઆરશો· છંનૂં· વરશને·ઈક·શોઓ· વીશને· જા

ગે· વેચીએતો· રહેઆ·(૯) નવ· અને· બાકી· રહેઆ·

(૧૧૬) હીજરો શોલ ઇથી માંલૂંમ થાઇચજે ઇઅજદેજરદ

નાં વખતથી (૦૧) પાછા દાહાડાની કશારને લેતા આવતે

ને કબીશો કરતે તો આજનાં વખત સૂંધી હાલ કબીશા

(૯) નવ પૂંરા ગૂંજરેઆ હતે અને દશમાં કબીશા નાં કે

શા ઇઆને અધૂંરા તેનૂં આઇ બરશ (૧૧૬) હકશોને શો

લગૂં અધૂંરૂં હોતે પછે પેલા (૯) નવ કબીશા માંથી (૪)

ચેઆર કબીશાનાં મારશ (૪) ચેઆર આદર તથાં દેઇ

તથા બેહમંન તથા અશફૂંનદાદ ઇ દોઆર પૂંરો થાઅે

આો* અને પેલા કબીશામાંથી કબીશા (૫) પાંચ બાકી

રહેઆ જેમકે આગલ બઅેઆંન કરેઆ માં આવેલ છે

હે તેહેકી કાત કીધાથી ઇમ જાહેર થાઇઅજે બેઉં વાત

સૂં ઇઅજદેજરદની અગાઉની અને સૂં ઇઅજદેજરદની

પાછલની· ખરીછે· અને· શરવેની· વાત· મલતી· આવેચ· કે·

રીતેકે· શરવે· લોકો કેહેછેજે· કે· ફેરશી· તારીખનાં· શરૂઆ

તથી· તે· ઈઅજદેજરદનાં· વખત· લગી· (૭૨) પાઅપા· દાહાડા·

ની· કશાર· લેતા· અને· (૧૨૦) દિકશો· વીશ· વરશો· કબીશો·

કરીને· દિક· માશ· વધારતા· અને· વલી· ખૂબ· દાનાવ· લોકો·

કેહેછેજે· ઈઅજદેજરદ· પછી· (૭૦) પાઅપા· દાહડાની· કશાર·

લીધી· નથી· અને· તદ્દન· મૂકી· બેઠા· અને· તારીખને· બે· કશા

ર· ગણી· કે· બેઉંવાત· ઈઆને· અગાઉં· કશાર· લેતા· હતા·

અને· પાછલ· નંહી· લીધી· કે· બેઉં· વાત· મલતી· આવેચ· હવે

કોઈ· કેમ· નંહી· શંમજેજે· કબીશો· ઈઅજદેજરદનાં· વખ

તથી· છૂટી· ગીઓ· કરી· કેહીગીઆચ· તેથી· કબીશાની· વાત·

ખોરી· હશે· કાંકેજે· તેહેકીકાતની· રૂહે· માંલૂમ· થાઈઉંજે·

જે·વેલા·(૧) ઈક·મહીનો·કબીશાનો·આવતો·તેવાર·પ

છે·(૧૧૯) ઈકશો·ઓગણીશ·વરશ·લગી·શંઘલાં·વર

શોને·(૩૬૫) તરંણશોઓ·પાંશાઠ·દાહાડાનાં·લેતા·તે·

(૧૨૦) ઈકશોઓ·વીશમાં·વરશ·લગી·લેતા·પછે·(૧)

પાઆ·દાહાડાની·કશારથી·(૧) ઈક·માશ·વધતો·તેવા

રે·બીજા·કબીશાની·નોબત·પોહોચતી·અને·માંલૂમથા

ઈ·ચૂંકૂંજે·ઈઅજદેજરદ·શેહેરીઆરનું·જલૂશી·વરશ·

છેતેવરશ·કબીશાનૂં·છે·ઈઆને·ઈઅજદેજરદી·તારી

ખને·કબીશાની·તારીખ·જાંણવી·કાંઈજે·તેવરશાનાં·

કબીશાની·નોબત·આવાં·મહીનાંમાં·આવી·હતી·તેવા

ર·પછી·શંઘલાં·વરશ·(૩૬૫) તરંણશોઓ·પાંશેઠ·

દાહડાનાં·ગંણતા·આવેઆ·જે·પારશી·લોકોની·

પાદશાહી· આખેર· નંહી· થાઈ· હતે· અને· ઈઅજદેજરદી·
જલુંશી· તારીખને· (૧૨૦) એકશો· વીશ· વરશ· પાદઆં·
હતેતો· કબીશાની· નોબત· આદર· મહીનાંમાં· આવતે· અ
ને· (૦) પાઆ· દાહડાની· કશારને· લેતે· પંણ· પારશી· લો
કોની· પાદશાહી· જેમકે· તવારીખની· કીતાબોમો· લખેલું
છે જે· ઈઅજદેજરદની· પાદશાહીને· (૨૦) વીશ· વરશ· ગું
જરેઆ· પછી· આખેર· થાઈ· અને· બીજા· કબીશાની· નોબ
ત· લગી· પાદશાહી· નંહી· રહી· તેથી· કબીશાની· ચાલ· બી
લ· કૂલ· મોકુફે· થાઈ· અને· ખરીવાત· એ છે જે· ઈઅજદેજર
દનાં· જલુંશ· પછી· (૦) પાઆ· દાહાડાની· કશાર· હેશાબ
માં· આવી· નથી· બીજા· મેહેજરમાં· આગલ· લખેલું છે·
અને· પૂંછીઉંચ જે· પારશી· લોકોની· તારીખ· એક જ છે·

ઈઆ·(૨) બેએ·તારીખ છે·ઈનો·જવાબ·ઈ છે જે·જો·ઘ [૧]

---

[૧] ઈ·બેએ·તારીખ·કેહેનાંર·ચુંરીગર·પારશીઓને·તથા·તેવનાં
વડા·મુંબાં·ફીરોજબીન·કાઉશને·જાંણવા·કાંઈજે·ઈ·લોકો·પારશીઓ
ની·પાદશાહતનાં·વખતમાં·પારશીઓની·તારીખ·બાબે·બેઈ·તારી
ખ·હતી·તેમાં·ઈક·પાદશાહાઓની·તેમાં·કબીશો·હતો·અને·બીજી·
દીનદાર·લોકોની·વગર·કબીશાની·ઈમ·ખોટું·કેહેચ·તેહેને·શાનું
ઈ·મેહેજરનાં·બનાંવનાંર·શાહેબો·શું·કેહેચ·તે·જુઓ·અને·વીચારો
જે·હક·કોણની·તરફ છે — પણ·ઈમ નંહી·વીચારવું જે·ઈઅપજદેજરદ
નાં·વખતથી·પારશીઓની·દીનની·કદીમ·કબીશાની·તારીખ·અ
શલી·ધારા·પરમાંણે·કાઈમ·રહેલી છે·અને·બીજી·રવેશ·ની·નથી·
થઈલી·કાંએજે·પારશીઓની·કદીમ·તારીખે·ઈ·બેનશીબ·પાદશા
હાનાં·વખતથી·રવેશ·બદલેલી છે·પણ·તારવ છે·ઈ·પાદશાહાત·કા
ઈમ·રેહેતે·ઈઆને·ઈઅજદેજરદ·પછી·જરથોશતી·દીનની·શારી·રવે
શ·પાલંન કરનાંર·પારશીઓ · પાદશાહા·થતેતો·અલબતે·પારશી
ઓની·દીનની·કબીશાની·કદીમ·તારીખ·અંગલી·રવેશે·ઈઆને·ઈઅજ
દેજરદની·આગલનાં·પાદશાહોનાં·વખતની·શીશાલે·પોતાનાં·વખત·
ઉપર·શરૂ·થઆ·કરતે·અને·કબીશા·શાથે·જારી·રેહેતે·અને·બેશક·ઈ·
છે જે·જે·તારીખમાં·કબીશો·હતો·તેજ·તારીખ·જરથોશતી·દીનની·હતી·
(નંહી·કે·બીજી·) ઈઆને·કબીશાની·તારીખનાં·રોજ·માહ·જરથોશતી·
દીનમાં·તાલુક·રાખતા·હતા·અને·જરથોશતી·દીનનાં·કુલ·જશંનનો·
વાઈઆ·તે·ઉપર·હતો·પણ·જે·દાહાડાથી·તે·ચાલ·અવલ·ઈરાંનનાં·રેહે
નાંર·પારશીઓમાંથી·અને·પછવાડેથી·હીંદોશતાંનમાં·આવી·વશનાંર·
પારશીઓમાંથી·નાંચારીનાં·શબબથી·ભુલેગઈ·તે દાહાડાથી·ઈલોકોનાં·વર
શનાં·દાહાડા·(૩૬૫) તરંગશોજે·પાંશોઠ·થાઈગીઆ છે·ઈઆને·(૧૨૦) વરશે·
ઈકમાશ·વધારીને·વરશ·ઈકનાં·(૩૬૫) દાહાડા·અશલી·ધારા·પરમાંણે·ચા
લું·રઆ·નથી *

ણી· બેઉ· તારીખ· કેહેછે· તેહેની· વાત· શક· તથા· વેહેમ· તથા·

જૂઠા· વીચાર· અને· દીવાંનગી· ભરેલી· જાંણવી· કાંઇજે· જે

કાંઈ· આગલી· તથા· હવડાંની· કેતાબોમાં· દાંનાંવ· લોકો·

લખી· ગીઆચ· તેથી· (૧) ઇઝ્દ· તારીખ· શેવાએ· બીજી· તારી

ખ· નજર· આવતીજ· નંથી· અને· કોઈ· શખશે· ઇજ· કબી

શાની· તારીખ· વગરે· બીજી· તારીખનૂં· બએઆંન· કીધૂંજ·

નથી· અને· શાફ· ઊઘાડૂં· ઉલમાં· લોકોનાં· કોલથી· તથા·

આગલી· કેતાબોથી· માલૂંમ· થાઇચજે· પારશી· લોકોની·

ઇઝજ· તારીખછે· અને· કબીશો· કરવાનો· કાંઈ· બીજો·

શબબ· નંહી· હતો· મગર· ઇજકે· ઇબાદતમાં· ખલલ·

નંહી· પડે· બીજૂં· હમો· એમ· શાંભલેઉંચ· જે·

[૧]
ઈક· શખશ· નજૂંમ· તથા· હઈતનો· જાંણનાર· બલકે·

પોતાનાં· ગૂમાંનમાં· પોતાને· મોહોટો· આલીમ· જાંણેચ·

અને· માહારા· ધારે આમો· પારશીઓનાં· તરીકાથી· તથા

કબીશાથી· વાકેફ· હશે· તે· શખશ· ઈમ· કેહે છેજે· પાર

શી· લોકોની· તારીખ· શરૂઆતથીજ· બેકશાર· અને· ચ

ગર· કબીશાની· હતી· અને· જીજે· ઈલખાંણીને· પોતાની·

દલીલ· કરી· રાખીચ· ઈબાત· મહને· શાંભલનાંવાર· માં

લૂંમ· થાઈઉંજે· ઈ· બંણી· તેઈબારતને· શારીપખે· શમજે

અોજનંથી· કાંઈજે· તે· ઈબારત· શંઘેલાઓજે· કહીગી

---

[૧] ઈ· જગોઈ· ઈક· શખશ· કરી· લખેઓછે· તે· ચૂરીગર· પારશી
અોનો· બૂજરગ· અને· તેહેનાં· વખતમાં· કુલ· ચૂંરીગર· લોકોમાં· ઈછો·
મૂંલાં· ફીરોજ· બીન· મૂંલાં· કાઉંશજે· જાંણવો· કે· જે· બંણી· પોતાની· ત
થા· પોતીકા· કુલ· ચૂંરીગરોની· તરફથી· અખતીઆરી· થઈને· કબીશો જે
જરથોશતી· દીનમો· જાઈજ છે· તેની· શાંમણો· થઓ· ઈ· આને· કબીશાને
જરથોશતી· દીનમાંથી· મૂંનકેર· ગીઓ· તેને· શમજવો *

આચ· તેહેને· તથા· તમાંમ· બીજો· તથા· હદતની· કીતાબો·

શાથે·મલતીજ છે· કે·પારશી· લોકોની· તારીખ· શરૂઆત·

થીતે· ઈઅજદેજરદનાં· જમાંનાં· શૂંથી· કશાર· તથા· કબી

શાની· ચાલી· આવી· અને· ઈઅજદેજરદ· પછી· જેવારે·

એ· તારીખ· ઈઅજદેજરદી· કેહેવાઈ· તેહેવાર· પછી·

વગર· કશારે· તથા· વગર· કબીશા એ· ચાલી· વારા

તે· મહને· ગરેચ કે· બીજે· દલખાંનીની· ઇબારતને· હૂં

બહૂં· આ એ· જગા· ઉપર· બએ આંન· કરૂં કે· શરવે·

વાંચનારા· શાહેબોને· માંલુંમ· થાએ· કે· દ· શાબ

શને· પારશી· લોકોનાં· તરીકાની· કશી· ખબર· નં

થી· અને· દલખાંનીની· એબારતને· શમજતો જ·

નથી· એબારત· દલખાંનીની· ઇમછે જે· કૂશલ·

(૩) તીજી·—[૧] પારશી·લોકોની·તારીખ·કરાર·તથા·
કબીશાથી·ખાલી છે· ઈ·વરશ·(૩૬૫) તરંણશોઓ·
પાંશઠ·દાહાડાનૂં છે· ઈનાં·મહીનાં·(૩૦) તીશ· દાહાડાનાં·
અને·દંન·(૫) પાંચ·વધારાનાં·આવાં·મહીનાંની·પા
છલ·વધારેચ·અને·નજૂમી·લોકો·વરશની·આખર
માં·ઈઆને·અશપંનદાદ·મહીનાંની·પાછલ·વધારેચ·
અને·કદીમથી·અખંત·નશારની·તારીખ·ઈપરમાંણે·
હતી·અને·ઈ·તારીખનાં·વરશ·તથા·મહીનાં·કરાર·
કબીશાથી·ખાલી છે·માંટે·નજૂમી·લોકો·ગણી·ખરી·

---

[૧] ઈ·જગો·પારશી·લોકોની·તારીખ·કરી·કહીછે·તેથી·મોરાદ·
ઈઅજદેજરદી·તારીખ·શમજવી·કાંઈજે·ઈ·જીજે·ઈલખાંનીની·ઈ
બારત·વાલો·પછવાડેથી·શાકૂ·લખેચજે· એ·તારીખનૂં·શકૂં
આત·ઈઅજદેજરદ·બીન·શેહેરીઆર· જે·પારશી·લોકોનો·
છેલલો·પાદશાહ·હતો·તેપી છે *

કાંમમાં લાવેચ અને ઈ તારીખનું શરૂઆત ઈઅજદેજર

દબીન શોહેરીઆર તખતે બેઠો તે દાહડેથી છે અને ઈ

પારશી લોકોનો છેલલો પાદશાહ હતો અને ઈ વરશ

નો પેહેલો દાહાડો મંગલવાર છે જાંણવૂં જે જીજે ઈલખાં

નીનો કોલ પૂરો થાઈઓ* હવે આગલી વાતોની તેહે

કીક કરનારા લોકોને માલૂમ થાઈજે ઈ જીજે ઈલખાં

ની વાલો કૂરમાં વેચ જે (૫) પાંચ દાહાડા વધારાનાં જે

આવાં મહીનાંની પાછલ લેતા હતા ઈવાતથી શરીઆં

મ દલીલ માલૂમ પડેચ જે પારશી લોકો ઈ તારીખનાં

શરૂઆતથી ઈઆને જમશેદ પાદશાહનાં વકતથી

(૦) પાઆ દાહાડાની કશારને હેરસાલમાં લેતા હતા

અને કબીશો કરતા હતા અને (૧૨૦) ઈક્શો વીશ

વરશે· ઇક· માશ· વધારીએ· વધારાનાં· (૫) પાંચ· દાહાડા·

તેહેની· પાછલ· વધારતા· અને· જેવારે· (૧૪૪૦) ચઉદ·

શોઆ· ચાલીશ· વરશ· ગુંજરતાં· તે· વેલા· નવો· દોઓર·

થાતો· ઇમ· કરતાં· જેવારે· કબીશાની· નોબત· આંવાં· મ

હીનાંમાં· આવી· અને· વધારાનાં· દંન· (૫) પાંચ· આંવાં·

મહીનાંની· પાછલ· રહીગીઆ· અને· ઈઅજદેજરદની·

પાદશાહી· પછી· કબીશો· મોકૂફ· થાઇઓ· વાશતે· ઇ·

ધણી· ફરમાંયેચ જે· હપડાં· ઈઅજદેજરદ· પછે· જેવારે·

પારશીઓની· પાદશાહી· ગોઈ· તેવાર· પછે· કેટલાઇક·

લોકો· વધારાનાં· દંન· (૫) પાંચ· આંવાં· મહીનાંની· પા

છલ· વધારેચ· અને· મુંશલમાંન· લોકો· કેહે છે જે· ઇ·

ચાલ· પારશી· લોકોમેં· હતી કે· જેવેલા· કબીશો· કર

તા·હતા· તેવેલા· કબીશાનાં·મહીનાંની·પાછલ· વધારતા·

અને·ઈઅજહેજરદ·પછે·જેવારે· કબીશો·મોકુંફ·થાએ

અપો·માંહે· અશપંનદાદ·મહીનાંની·પાછલ·વધારેઆ·જોઈ

એ * હવે·હું·કેહું છેઉં જે·દ·જી જે·દીલખાંની·વાલાએ·પા.

રશી·તારીખ·જે·જંમશેદનીં·જમાંનાંથી·શરૂં·થાઈ·તેમાં·

તથા·ઈઅજહેજરદથીથાઈ·તેમાં·ફેરક·કરી·બૂંદી·પાડી·ન

થી·વાશતે·વીચારો·અને·ખરો·વીચાર·કરોકે·હકતાલા·

શાચા·લોકો·ઉંપર·ફેજલો·કરંમ·કરનાંર છે *

(ઉ·શાહેબની·મોહોર·બદાંમી છે·) બંદો·ખોદાનો·અપોમેદ·

વાર·મહમદ·શાહેક·અપલ·હોશેની·(દ·શાહદત·આલી·જ

નાંબ·જમાંનાંનો·ફકો·મીર·મહમદ·શાદેક·મુંનેજંમ·દેશ

ફહાંનીની·છે *)

(શાખશી· ૧ લી *)

ખોદાતાલાનૂં·નાંમ·શરવે·નાંમ·કરતાંનો· નેક છે *

તેહેકીકની·શાહે·ફારશી·તારીખમાં·કબીશાની·ચાલ· જે
છે· તેહેમાં· કશો· શક·તથા·શોબેહ· નથી· અને· ઈઅજદેજ
રદબીન·શેહેરીઆરનાં·જમાંનાંથી· દે· કબીશાની· ચાલછૂ
ટી· તેથી· હમ નંહી· શમજયૂં જે· આગલા·જમાંનાંમાં· દે· ચાલ·
નંહી· હતી· અને· જે· શખશ· બોલે છે જે·(૨) બેઓ· તારીખ·
હતી· તેહેની·વાત· ઘણી· ખોટી· તથા· બેજ છે· હવે· એબીનાં·
તફશીલવાર· કોઈ· શમજવા· માંગે તો· જેરીતે· આપાદે· મેહેજ
રમો· મોગો· નજૂમી· જમાંનાંનો·બતલીમૂશ· ખોજરા· વ
ખતનો· દેશો· મીર· મહમદ· શાહેક· તથા· ફાજેલ· આલીમ·
કાંમેલ· જમાંનાંનો· દેશો· મીરજાં· અશદ· અલાહ· દે· જંગ·

(૨) બેઉ·મલીને·બઉઆંન·કીધૂંછે·તે·પરમાંણછે·અને·
તે·શંઘલી·બીનાં·માહારા·બેઉઆમાં·આવીછે·અને·હું·
પાદશાહની·મોટી·દોલતનો·દોવાગો·છેઉં* (ઈ·શાહેબની
મોહોર·બદાંમરોકીછે·) બંદો·મહમદ·હશાંન·ઈબને·મહ
મદ·હોશેન·અલ·હશાંની·અલ·હોશેની·(ઈ·શાહદત·
અોલમાંવોનો·પાદશાહાની છે·કે·હમેશો·રાખે·ખોદાતાલા·
ઈહેનાં·બૂલંદ·શાઈઆને*)

(શાખશી·૨ જી*)

તેછે·ખોદાતાલા* તેહકીક·વાજેહ·તથા·રોશાંનછેને·બેકં
ઈ·ઈ·કેતાબમાં·લખેલૂં છે·ફારશી·તારીખ·બાબે·તથા·ઈક
જ·તારીખછે·તેબાબે·તથા·કબીશાંની·કેફીઅત·જે·લખી

છેતેમાં·કશો·શક·શોબેહ·નથી·અને·એ·વાતને·લખનાં
રફ્રાજેસો·કાંમેલો·મોટા·નજુંમી·મશાહુર·મીર·મહમદ·
શાહેક·તથા·જમાંનાંનો·ફિકો·મીરજાં·અશદ·અબાદ·નજું
મીઓ·હમેશાં·રાખે·ખોદાતાલા·તેનાંની·બુંજરગીને * હું·
શહીનો·કરનાર·હોવાગો·શેખ·અબુલ·કાશંમ·કા ૭ *

(શાખશી·૩ ૭ *)

શરુકરુંચ·બુલંદ·ખોદાતાલાનાં·નાંમથી * ફારશી·તારીખ
મારૂખીશો·જે છે·તે·તથા·પારશી·લોકોની·પાદશાહી·ગીઆ·
પહેલ્હી·ગીઓ·એ·વાત·મશાહુર·તથા·ઉઘાડી છે·અને·તે·
વાતને·મોહોટા·નજુંમી·લોકો·જાહેર·કરી·ગીઆચ·તે·કોઈ
નીતાકાત·નથી·જે·તેને·ઈનકાર·કરી·શકે·અને·એ·કબીશા·

ની·તારીખ·શેવાએ·કોઈ·બીજી·તારીખ·વગર·કશર·કબી
શાની·કોઈ·કેતાબમાં·નંથી·તથા·એ·ફૂંનનાં·જાંણનારા·કોઈ
નજૂમી·લોકોનાં·કલાંમમાં·તેહેની·કશી·અશાર·નજર·આ
વતી·નથી·અને·ચોકશ·નજરમો·આવેચ·જે·જો·કદાપી·
એ·લોકોમાં·બીજી·તારીખ·હતે·તો·અલબતે·તે·તારીખનું·
બએઆંન·કરતે·તથા·નજૂમની·કેતાબોમાં·એવાતની·મ
જકૂર·આવતે·અને·તે·તારીખ·મશહૂર·હતે·પંણ·તેહેની·ક
શી·અશારજ·નંથી·વાશતે·ચોકશ·થઈઉં·જે·તે·વાત·કશી·
છેજ·નંહી·હવે·તફેશીલવાર·જો·પૂછો·તો·એરીતે·છે·કે·જેરીતે·
આલી·જનાંબ·મોહોટા·અલકાબનો·જમાંનાંનો·એકો·
આએ·વખતમો·બતલીમૂશ·જેહેવો·મીર·મહમદ·શાદેક·
નજૂમીએ·વીગતવારે·લખીઉં·છે·ખોદાતાલા·એહેની·ફેઝલ

તને·જીઆદા·કરે·અને·જે·પરમાંણે·હકીકત·તથા·મારફ

તની·મુંજીનો·મોહોરો·આલીમ·તથા·મોહોરી·શમ જનો·જ

માંનાંનો·દફ્રો·મીરજાં·અશરદ·અલાહ·જજુમી·કે·જીઆદા·

કરે·ખોદાતાલા·તેહેની·દાંનાંઈને·કે·દ·શાહેબોએ·બદઆં

જ·કીધૂંછે·તેઘણૂં·વાજેફછે·(મોહોરની·જગો·) અબદહૂ·

અલસાજી·મહમદ·તકી·(દ·શાહદત·જમાંનાંનો·મુજતેહ

દ·શેખ·મહમદ·તકી·હમેશ·રાખે·ખોદાતાલા·તેના·શાદઆંબે)

(શાખશી·૪ થી*)

તે·પરવરદેગારજે·તોફીકનો·બખશનાંરછે* જેકાંઈ·એ·

મધે·મતલબો·તથા·મજમૂનો·લખેલીછે·તેમાં·કાંઈ·ખેલાફ·

તથા·કશો·શક·નથી·અને·તેબીનાંને·જાંણ·(૨) બેદ·મોહોરા·

ફ્રાજેલો·તથા·કાંમેલો·તથા·આલેમો·કે·હરદિક·જમાંનાંના

દિકાછે·તેમાંઆોઇ·તફ્રેશીલવાર·લખીઉંછે·ઈઆને·મીર·મ

હમદ·શાદેક·તથા·મીરજાં·અશદ·અલાહ·હકતાલા·ઇ·બે

ઉજાંગની·ફ્રજીલતને·જીઆદા·કરે* હું·દોવાગો·મહમદ·

રહીમ·શોખ્નૂલ·ઈશલાંમ*

(શાખશી·(૫) મી·)

તે·ખોદા·બુજરગછે* ઇ·મેહેજરમાં·કવીશા·બાવે·તથા·

પારશીની·તારીખ·દિકજછે·તેબાબે·જે·ઉંપર·તફ્રેશીલવાર·

લખેલ્નૂંછે·તે·માહારી·નજરમાં·શાહી·તા૰ તેહેકીકછે·અને·જે

શખશ·દિવાતને·ખોરી·કરી·કેહે·તેહેની·વાત·ખોટી·તથા·ગ

લતછે·અને·તફ્રેશીલવાર·બીનાં-દરીતેછેજે·જેરીતે·આલી·

જનાંબ પાક અલકાબ પાક નશબનો ફજીલત તથા હકી

કતનો જાંણકાર જમાંનાંનો ઈકો અને વકતનો બતલીમું

શા મીર મહમદ શાહેક નજુમી તથા ફજીલત તથા કમાંલી

ઈતની ગુંજીનો જમાંનાંનો ઈકો મીરજાં અશદ અબાદ નજુ

મી ઈ બંધે કાએલોની ફજીલતને ખોદાતાલા હમેશાં રાખે

કે એ ફાજેલોએ બઈઆંનચાર લખેઉં અને ઘણું ચાલેહ

કરી આપેઉં છે* (ઈ શાહેબની મોહોર બદાંમ રોકી છે)

બંદો ખોદાનો મોહમદ અલી ઈબને મહમદ ઈશમાંઈલ

અલ હોશેની *

(શાખશી ૬ ઠી)

તે ખોદાતાલા ઈકછે * ઈ મેહેજરમાં જેબીનાં નજુંમ

તથા·રીઆજી·ઈલમનાં·જાણકારા·લખી·ગીઆ·તે·પરમાં

ણે છે·અને·દીવાતમાં·કશો·ખેલાફ·નથી* અલી·નુરી *

(ઈ·શાહેબની·મોહોર·) ઈઆ·અલી·અલ·આલા *

(શાખશી· ૭ મી·)

જે·પરમાંણે·એ·મેહેજરમાં·બીનાં·લખેલી છે·તે·માહારી·

નજરમાં·શહી·તથા·તેહેકીક છે·અને·ઈ·રીતની·બીનાં·વાજે

હ·તથા·જાહેર છે·તેમાં·કશો·શક·તથા·શો બેહ·નથી·મગર·

જેહેનાં·માંથાંમાં·શક·આવી·હોઈ·તે·ધણીને·નાંદાન·તથા·

નજૂમનાં·ઈલમથી·અણજાણ·શમજવો·અને·તફશીલ·

વાર·બીનાં·જો·પૂછો·તો·જે પરમાંણે·ફુરાજેલો·તથા·કાંમેલો·

અને·મોહોરા·આલીમ·નજૂમીઓ·બએઆંન·કરી·ગીઆ છે·

તેવંણની· ફેજીલત· તથા· દાનાઈમાં· કંઈ· શોબેહ· નંથી* હું·

બંદો· ગૂનેહેગાર· શેખ· મહમદ· મેહી· ઈશાર્કહાંની*

(શાખશી· ૯ મી·)

તે છે· બૂલંદ· અને· બરકતનો· આપનાંર· ખોદાતાલા *

ઈ· મેહેજરમાં· જેકાંઈ· મતલબો· તથા· મજમૂંનો· લખી છે· તે·

અવલથી· તે· આખેર· લગી· શહી· અને· દરૂશત છે· અને· કો

ઈ· ઈયાતને· ઈનકાર· નંહી કરી· શકે· મગર· જે· શખશ· ઈયાત

ને· મૂંનકેર· જાએ· તેને· રીઆજી· ઈલંમથી· બે· ખબર· જાંણ

વો· અને· ઈલ્મીનાં· જંગ· ૨ બેઈ· મોહોટા· ફ્રાજેલો· કાંમેલો·

ઉલમાં· નજૂમી· કે· જેહોણની· શાંનીનો· આજ· કોઈ· નથી·

બે આપાને· મીર· મહમદશાદેક· તથા· મીરજાં· અશદ· અલાહ·

ઈ· જંગ· (૨) બેઅે· લખીગીઆ· તે· પરમાંણે છે· ખોદાતાલા·

ઈ· બંધેની· બુલંદ· ફઝીલતને· હમેશાં· કાંઈમ· રાખે* હું· લ

ખનાર· શાઈઅદોબો· ઝંમતરીન· મોહમદ· શાઈદ· અલ· હશં

ન· અલ· હોશેની*

(શાખશી· ૯ મી·)

તે· ખોદા· બુલંદ છે* ફારશી· તારીખમાં· કબીશો છે· તે વાત·

ખરી છે· તેમાં· કશો· શક· શોબેહ· નથી· જેમકે· મોઈતેબર·

નજૂંમની· કેતાબોમો· લખેલું છે જે· પારશી· લોકોની· બંદગી·

નો· પાઈઓ· તથા· વખતની· ગંણતરી· તથા· ઈ લોકોનાં· જશં

નનાં· દાહાડા· ઈ· તારીખ· ઉપર છે· અને· પારશી· લોકોની· (૨)

બેએ· તારીખનું· બએઆંન· કોઈ· કેતાબમો· નંથી· કાંએજે·

માહારા· જોઈઆમો· ઘણી· મોતેબર· કેતાબો· અપાવી છે· અને·

જાહેર· માલૂંમ· પડેચ જે· (૨) બેઓ· તારીખની· વાત· ખોટી·

છે· જે· મીશાલે· મોહોટા· જંગબાર· શાહેબો· હિવાતને· લખીગી

આચ· અને· ખશૂશ· મોહોટા· મરતબાનો· શાઈઅદ· લોકોમાં·

ચૂંનંદો· ફજીલત· તથા· કમાંલીઈતની· પૂંજીનો· તમાંમ· જમૂં

મી· લોકોમાં· પેશકાર· આગા· મીર· મહમદ· શાહેબ· હિશ કૂ

હાંન· શેહેરનો· નમૂંની· ખોદાતાલા· હેને· શલાંમત· રાખે·

અને· મોહોટા· મરતબાનો· પાક· અલકાબનો· નેક· બખત·

ફજીલત· તથા· કમાંલીઈતની· પૂંજીનો· મીરજાં· અશદ· અ

લાહ· હિ· બેહૂં· શાહેબોહિ· જેકાંઈ· આહિ· મેહેજરમાં· ત

હૈશીલવાર· બઅએઆંન· કીધૂં છે· તે પરમાંણે છે* લ

ખનાંર· ગૂંનેહગાર· બંદો· મોહમદ· ઈબરાહીમ· કજવીની*

(શાખશી·૧૦ મી·)

તે·ખોદા·બુજરગ છે* ફારશી·તારીખની·કેફીઅત· તથા· ક

બીશાની·બીનાં·ઈરીતે·છેકે·જે·રીતે·આ ઈ·મેહેજરમાં·લખે

લી છે· અને·જે કોઈ·કેહે છે જે· પારશી·લોકોની·(૨) બે·

તારીખ છે· ઈ·વાત·ખોટી·છે· અને·જે·ફરમાવે·મોહોટા·મર

તબાનાં· હકીકત· તથા·મારફેતની· પુંજીનાં·મીર·મહમદશા

હેક· તથા·મીરજાં· અશાદ·અલાહ·નજુમી· બઈઆંન·કરી

ગીઆચ· તે·ફરમાવે છે* લખનાર· બંદો·મહમદ·મેહદી·

તોબા તોબાઈ *

(શાખશી·૧૧ મી·)

તે·ખોદા·બુજરગ છે* ઈ·મેહેજરમાં·લખેલી·બીનાં·જેછે·

તેહેમાં મૂંતલક ખેલાફ નથી અને મોહોરા મરતબાનાં પાક અલકાબનાં ફેજીલત તથા કમાલીઅતની ખૂંબીનાં મીર મહમદ શાદેક તથા મીરજાં અશદ અલાહ ઈ જંગ (૨) બે ઈ જે છે તેઓણની કાબેલીઅત તથા નજુંમનાં ઈલં મમાં મોહોરી દશતગાહ રાખે છે તેમાં કશો શક શો બેહ નથી * લખનાર બંદો મહમદ રજબ અલ હશાંની અલ કોરેશની:

(શાબશી ૧૨ મી)

શોકર પરવરદેગારનાં અને શલાંમ તેહેનાં બંદાઓ ઉપર જે લોક કે પાક તથા ચૂંનંદા છે* હવે શરવે ને જાહેર તથા માલુંમ થાએ જે ફારશી તારીખની બીનાં તથા કબીશાનાં દોઆરની હકીકત જે પરમાંણે તરે રીલખા

ર· અપાદ·મેહેજરમાં·લખેલી છે· તે·બીનાં· ઘણી·મશહૂર·

તથા·જાહેરછે·અને·કોઈ·ઈવાતને·ઈનકાર·નંહી·કરે·જો·

કદાપી·કોઈ·ઈનકાર·કરેતો·એમ·શમજવું જે·તે·ધણી·

નજૂમનાં·ઈલમની·કશી·ખબર·રાખતો·નથી·કાંઈજે·

ઈવાત·તમામ·નજૂમની·કેતાબોમાં·લખેલી છે·બલકે·

ઈ·ફારશી·તારીખ·તમાંમ·તારીખો·કરતાં·ઘણી·મશહૂ

રછે·કાંઈજે·દુનીઆંમાં·ઈ·તારીખ·શરવે·તારીખો·કર

તાં·અગાઉ·બની·અને·લોકો·પાશે·કોઈ·તારીખ·મ

હીનાં·તથા·દાહાડાની·ગંણતરી·કરવાને·કીજે·નહી·હતી·

માંડે·જંમશેદ·પાદશાહે·એ·તારીખ·બાંધી·અને·આ

શરે·(૪૦૦૦) ચેઆર·હજાર·વરશ·લગી·પારશી·લો

કોની·પાદશાહી·ચાલી·તાંહાં·શુંધી·ઈ·તારીખ·પર·

અમલ·કરતા·આવેઆ·અને·તમાંમ·મોહોટા·તથા·હો
કમાં·તથા·પાદશાહો·ઈ·ઉપર·અમલ·કરતા·પછે·ઈજદે
જરદ·બીન·શોહેરીઆર·જે·છેલલો·પાદશાહ છે·તેનાં·
જમાંનાં·પછી·[૧] જેવારે·ઈ·લોકોની·પાદશાહી·જતી·રહી
અને·ઈ·લોકોની·ચાલ·તથા·રશંમ·તથા·ઈબાદત·જતી·ર
હી·તેહેવારે·કબીશાનીચાલ·તથા·મહીનાંવો·તથા·વરશોની·
ગંણતરી·કે·જે·ઉપર·ઈ·લોકોની·ઈબાદતનો·પાઈઓ છે·તે
બી·ઉડીગેઈ·જેમકે·[૨] જીજ·મુંકુરદ·નાંમની·કેતાબ·જે·ત

---

[૧] ઈ·જગોએ·લખેઉંછેજે·જેવારે·ઈ·લોકોની·પાદશાહી·જતીરહી·અ
ને·ઈલોકોની·ચાલ·તથા·રશંમ·તથા·ઈબાદત·જતીરહી·તેવારે·કબીશાની·
ચાલ·તથા·મહીનાંવો·તથા·વરશોની·ગંણતરી·કે·જે·ઉપર·ઈલોકોની·ઈબાદ
તનોપાદઓછે·તેબી·ઉડીગેઈ·(ઈમ·લખેઉંચ) તેની·મુરાદ·પાંને·૨૮ મે·નીચે·
નોટ·કીધેલીછે·તેવાંચેઆથી·માલુંમ·કરવી *

---

[૨] જીજ·મુકુરદનો·બનાંવનાંર·શેખ·અબુંજાફર·મહમદ·ઈબને·અઈઉં
બ·તબરી·નાંમનોછે *

માંમ· જીજોમાં· કદીમ· જીજછે· તે· કેતાબમાં· દેવાતનો· ઈશારો

છે· તે· કેતાબની· ઈબારત· આદે· જગો· લખી· જણાંઉંચ· ——

આગલા· જમાંનાંમાં· પારશી· લોકો· (૧૨૦) ઈકશો· વીશ· વરશે·

માશ· (૧) ઈકનો· કબીશો· કરતા· પંણ· હાલનાં· જમાંનાંમાં· તે

રશંમ· ઉઠીગેઈ· કાંએજે· ઈ· લોકોની· પાદશાહી· આખેર· થાઈ·

કેતાબની· ઈબારત· હઈઆં· પુંરી· થાઈ * વલી· તારીખે· વશા

ફૂ· નાંમની· કેતાબ· (૧) ઈક· કે· તમાંમ· તવારીખની· કીતા

બોમાં· મોતેબર· કીતાબછે· તેમાં· જેજગો· આલંમનાં· લોકો

ની· તવારીખનું· બએઆંન· કીધુંછે· તેજગોપર· તે· કેતાબ·

વાલો· ફૂરમાંવેછે· ઈઆને· લખેછેજે· પારશી· લોકોનું· કાંમ·

તથા· ઝીરીઆ· મારગ· પૂંરાં· વરશ· ઉંપરછે· માશ· (૧૨) બાર·

હરેક· માશ· (૩૦) તીશ· દાહાડાનો· અને· વરશ· (૩૬૦) તરંણ

શોઆંને· શાઠ· દાહાડાનૂં· અને· દીન· (૫) પાંચ· ફર· વરશ· ઉ

પર· આવાં· માહની· અથવા· અપશંકૂંદાર· માહની· પાછલ· વ

ધારેછે· અને· તેહેને· પંમશે· મશતરકે· કેહેછે· તે· વેલા· કબી

શો· ગંણતરીમાં· લેતા· નંહી· (૧૨૦) દહશો· વીશ· વરશે· ઇક·

માશનો· કબીશો· કરેછે· કેતાબની· ઇબારત· ઈહાં· પૂંરી· થાઈ·

હવે· જે· લોકો· કેહેછે· કે· ફારશી· તારીખ· (૨) બેએછે· અને· પા

દશાહોની· તથા· પરહેજગાર· લોકોની· તારીખ· જૂદી· છે· ઇવાત

ઘણી· ખોટી· તથા· બેજાછે· અને· ઇવાત· શાબેત· કેતાબથી· ન

થી· કાંએજે· ઇ· ગોહોડાંની· વાતછે· અને· આલમાં· લોકોમાં

થી· કોઇએબી· (૨) બેઉ· તારીખનૂં· નાંમ· નીશાંન· કોઈ·

કેતાબમાં· લખેઉં· નથી· અને· ઇજ· તારીખ· વગરે· બીજી· તારી

ખનૂં· બએઆંન· કરીઉ· નથી· — અંને· જે શખશ· (૨)

બેઈ તારીખની વાત બોલેચ તે જહેલ તથા નાંદાંન છે અને હક તથા ખરીવાતથી અંનજાંન થાઈચ અને નેક મારગથી પોતાનું શર ફેરવેચ અને ઈ તારીખને બાંધવાની બીનાંથી માલૂંમ પડેચ જે ઈ તરીકો ઈલોકોના ઉલમાં તથા હોકમાં લોકોથી નીકલેલો છે કાંઈજે આફ્તાબની ચાલની (૦) પાઆ દાહાડાની કરારને (૧૨૦) ઈકશો વીશ વરશ લગી ઈકઠી કરવી અને તેહેને મૂંકી નંહી દેવી કરી લખી ગીઆચ તે દલીલથી માલૂંમ પડેચ જે વખતની ગંણતરીને શારી પએ નીગાહા રાખવાને કીજે ઘણી ચોકશાઈ તથા તાકીદ કીધી છે અને ઉલમાં તથા હોકમાં લોકો વગર હેવી બારીકીને તથા ગંણતરીને કોણ બીજા લોકો શંમજી શકે— બીજી દલીલ એ છેજે ફારશી તારીખનાં દાહાડા

તથા· મહીનાંવોનાં· નાંમ· મશહૂર છે· અને· તે· નાંમ· ફરેશતા

ઓનાં· નાંમથી· લીધાં છે· અને· તે· ફરેશતાઓને· હોકમાં· લો

કો· પાક· અકલ કરી· કેહે છે· અને· અફલાતૂન· જેવા· હકીમ·

લોકો· કેહે છે જે· એ· ફરેશતા· તમાંમ· જાંતજાંતની· પેદાએશ· ઉં

પર· મવકલ છે· અને· એ· બે· વાત· ઉંપર· હોકમાં· લોકોમાં· જ

ઘડો· ચાલે છે· પંણ· એઉંનાંનનાં· હોકમાં· લોકો· તેહેકીક· કરીને

કેહે છે જે· એ· ફરેશતા· ખોદાતાલાની· નજદીક· શરૂ છે· ——

ઈઆને· બંદાઓની· તરફથી· હકતાલાની· હજૂર· અરજ· ક

રનારા છે· અને· મહીનાં· તથા· વરશનો· હરએક· દાહડો· એ·

ફરેશતાઓનાં· નાંમ· શાથે· તાલૂક· રાખે છે· અને· હરએક· દા

હડો· જે· ફરેશતાને· નાંમનો છે· તેની· એબાદત· ઈક· ખરી·

અને· બરકરાર· રાખેલી છે· જેમકે ખોદાને· પીછાંનનાંર·

મોટો· હકીમ· શેખ· શાહાબુંદીન· શેહરવરદી· હેકમતોલ·

અશરાક· નોમની· કેતાબમાં· બોલી· ગીઓચ· તે· ઈબારત·

આ·ઈ· રીતે છે· — કેહે છે જે· ફારશી· લોકોના· હોકમાં· લોકો·

કુલ· એમ· કેહે છે જે· કુલ· પેદાઈશ· ઉપર· શું· આશમાંન·

તથા· શું· શેતારા· તથા· બીજી· દોનીઆંની· વશતું· શરવેનો·

ઈક· ઈક· શાહેબ છે· ઈઆંને· હરઈક· ચીજ· ઉપર· ઈક· ઈક· ફ

રેશતો· મવકલ છે· કાંહાં· શુધી કે· પાંણીનો· બી· ઈક· ફરેશતો·

શાહેબ છે· અને· તે· ફરેશતાને· ખોરદાદ· કેહે છે· અને· આરવ

રનો બી· ઈક· ફરેશતો· શાહેબ છે· તેહેને· અમરદાદ· કેહે છે·

અને· આતશનો બી· ઈક· ફરેશતો છે· તેહેને· અરદીબેહેશત·

કેહે છે· અને· ઈ· શઘલા· નુરાંની છે· અને· મોહોટા· હકીમ· લો

કો· જેમ કે· અંબાદકોલેશ· તથા· ફીશાગોરશ· તથા· હરમશ·

તથા અબુલાફ્ઝન વગરે હોકમાં લોકો એ વાતનો ઈશારો
લખી ગીઆય તે વાતો હોકમાં લોકો વતસેગે આંમ લોકો
(ઈઆને વગર પરેલા) શંમજી શખે નંહી — કીતાબની
ઈબારત પૂરી થાઈ — બીજું કબીશાની ચાલ પારશી લોકો
નાં પાદશાહોમાં મશહુર છે તેથી ઈમ માંલંમ પડેચ જે પાદ
શાહોની તથા પરહેજગારોની તારીખ ઈકજ હતી કાંઈજે
પારશી લોકોનાં ઉંલમાં લોકો કહીગીઆય તે પરમાંણે
પાદશાહો નહી ખાલી પાદશાહી કરતા હતા બલકે પર
હેજગારી તથા ઈબાદતનાં કાંમમાં પંણ કાંમેલ હતા
કાંઈજે થોડો ઈક અહેવાલ તારીખે મોઅજંમ નાંમની
કેતાબ માંથી માલંમ પડેચ અને તે કેતાબમાં પારશી
નાં પાદશાહ લોકોનો અહેવાલ છે અને વલી કેટલાઈ

ક·પારશી·લોકો·ઈ·પાદશાહોને·પેગંમબર·તથા·ખોદાનાં

વલી·કરી·જાંણેચ·કાંહાં·શુધી·કે·કેટલાએક·લોક·કેહેછેકે

કેખશરો·જીવતો·ગોફામાં·છે·તે·આખર·જમાંનામાં·જાહે

ર·થાશે·અને·ઈરાક·શેહેરમાં·એક·જગા·છે·તેહેને·કજા

જ·કરી·કેહે·છે·તે·જગા·એક·પાહાડ·છે·અને·તે·પાહાડમાં·

એક·ગાર·છે·તે·ગારને·શરવે·લોક·જાંણેચ·અને·કેહે·છે·જે

ઈ·ગારમાં·કેખશરો·ગેબ·થાઈ·ગીઓ·છે·અને·તે·જગો·

કંઈ·તરેહેનાં·મોજેજા·તથા·અજાએબ·કાંમ·જાહેર·થા

એચ·અને·પારશી·લોકો·તે·જગાપર·જીઆરત·કરવા

ને·શારૂં·જાએચ·અને·હેકમતે·અશરાક·નાંમની·કેતા

બમાંથી·કેખશરોનાં·મોજીજા·બાબે·તથા·બંદગી·ઈ

બાદતને·બાબે·લખેલું·છે·અને·વલી·ફરાજેલે·મોહક્ક·

અપલાંએ·શીરાજી· તેજ·કેતાબની·શારેહમાં· કેહેછેજે· પાદ
શાહ·જૂતેમંદ·કેખશરો·ઓબારજ·ઉભો·હતો·પાકી·ત
થાઃબૂંદગીમાં·પછે·શરોશે·આવીને·દેહેને·કહેઉંજે· તું·પેલી
જેહાંનની·તરફે·ચાલ·ખોદાતાલાનાં·હોકમથી·અને·તે·
પરવરદેગારનૂં·મોહો·જો· — ઉપલી·કેતાબની·ઈબારત
પૂરી·થાઈ· — અને·પશારૂ·નાંમની·કેતાબથી·જાહેર·થા
એચજે·પારશી·લોકોની·ઈબાદતનું·કાંમ·તથા·કારબા
ર·રઃરવે·ઈજ·તારીખ·ઉપરછે· — હવે·ઈ·શાંધલી·તેહેકી
કાતથી·જાહેર·થાઈઉંજે·જે·શખશ·કબીશાને·ઈનકા
ર·કરેચ·અને·બેઈ·તારીખ·કરી·બોલેચ·તેહને·નમૂં
મનાં·દિલમની·કશી·ખબર·નથી·અને·પારશી·લોકો
ની·દીન·આઈનની·બી·ખબર·નથી· — વાશતે·જે

શખશ· પારશી· લોકોની· દીનમાં· દીનદાર· અને· ઇ· લોકો

નાં· તરીકા· ઉપર· શાબેત· કદંમ· હોઇ· તેહેને· ઘટેચ જે· ઉપ

ર· લખેલા· પરમાંણે· કબીશાને· તથા· મહીનાંને· તથા·

વરશોની· ગંણતરીને· રવા· રાખે· અને· પોતાનાં· આગલા

કદીમ· લોકોનાં· તરીકા· પરમાંણે· ઇબાદત· જે· મુંકરર·

મહીનાં· તથા· દાહાડાની છે· તેહેને· રવા· રાખે· નહીતો· તે·

શખશ· પારશીનાં· તરીકાથી· ખારજ· હોઇ· અને· પોતે·

પારશીપણાંનો· દાવો· નંહી કરી· શખે· પછીતો· અંણનાંર

ઓદાતાલાછે * ઇ· શાખશીનો· લખનાંર· બંદો· ગુંના

હગાર· મહમદ· ઈશમાંઈલ· ઇ· બને· મહમદ· હોશેન· તો

બા· તોબાઈ * આ ઇ· મેહેજરને· પુરો· કીધો· તે· કાંમ

નો· અપયીકાર *

(શાખશી· ૧૩ મી·)

તે·ખોદા·બુલંદ છે * પારશી·લોકોની·તારીખની·બી

નાં· તથા·કબીશાની· કેફીઅત· એ·તારીખ·એકજ છે·તે·

શેવાએ·બીજી·તારીખ·નથી· તે·હકીકત·જેપરમાંથે·

ઈશફહાન·શેહેરનાં·નજુમી·લોકોએ·મેહેજરમાં·બદઆં

ન·કરીગીઆચ·તેહમાં·કશો·બેલાકૂ·નથી·ખોદાતાલા

એ·શેહેરને·કુલ·બલાથી·નેગાહ·રાખે* લખતંગ·

કંમતરીન· અબ્દુલલા· કંમશોહે *

(શાખશી·૧૪ મી·)

તેછે·ખોદાતાલા * પારશી·લોકોનાં·કબીશાની·બી

નાં·તથા·એ·લોકોની·તારીખની·હકીકત· ઘણી·વાજેહ

તથા·શારવેને·રોશન છે·અને·તેમાં·કાંઈ·શક·શોબે

હુનરી* લખનાંર· બંદો· મહમદ· અલી· શ્રી· દીશારૂહાં [1] નવાં·પાદશાહી·મકાંનનો· કલાંતર*

(શાબશી· ૧૫ મી·)

ઓદા* જેકાંઈ· અપાઈ· કાગજમાં· લખેલૂંછે· તે· નજૂમી· તથા· ઉલમાં· લોકોનાં· કોલની· માંરૂક છે* (હ·શાહી· નો· કરનાંર·) શઈઅદ· તથા· શોદાગરોમાં· કંમતરીન બંદો· હાજી· મીર· મહમદ· બાકર· બાજર· ગૂરગી* અબ દલું· મહમદ· બાકર ઈબને· મહમદ· હોશેન· અલ· હોશેની·

---

[1] કલાંતર* એ· બોલની· માંહેની· હિજે· દેહ· અોહદાનૂં· નાંમ છે·તે· અોહદો· વજીરથી· ઉતરતો છે· અને· બીજા· પાદશાહી· અમલદારો· કરતાં· મોહોટો છે· અને· કુંલ· શોહેર· તથા· રઈએતનાં· કાંમનાં· અખતીઆરનાં· રાખનાંરને· કેહે છે*

(શાખશી· ૧૬ મી·)

તે·ખોદા·બુંજરગ છે * ફારશી·તારીખનું·બદ્દ્યાંન·

દ·રીતે·છેકે·જે·રીતે·મોહોરા·મરતબાનો·પાક·અપલકા

બનો·ફજીલતની·પુંજીનો·તમાંમ·શઈદ·લોકોમાં·મો

હોટો·દીકો·જમાંનાંનો·મીર·મહમદ·શાદક·નજૂમી·તથા·ફે

જીલતની·પુંજીનો·બુજોરગ·લોકોમાં·ઉમદો·મીરજાં·અશ

દ·અશાફ·નજૂમી·હકતાલા·દીપોની·ફેજીલતને·જીઆ

દે·કરે·દ·બેઉં·શાહેબો·દ·જે·બદ્દ્યાંન·કરેલ છે·તે·પર

માંણો છે·અને·દ·શાહેબોને·નજૂમ·તથા·રીઆજી·ઈલ

મમાં·મોટી·ખબર છે·તેમાં·શક·શોબેહ·નથી *

(દ·શાદીનો·કરનાંર·) હાજીઓમાં·કંમતરીન·મહમદ·

હોશેન·છોકરો·મરનાંર·હાજી·શદરાનો *

(શાખશી· ૧૭ મી·)

મોટા·મરતબાનાં·તમાંમ·શરીઅપદ·લોકોમાં·ચૂંનંદા·મીર·
મહમદ·શાહેક· તથા·મીરજાં·અશદ·અલાહ· ઈ·બેહૂં· શા
હેબો·નજૂંમનાં·ઈલંમમાં·માહેર· તથા· ઈ·ઈલંમમાં· પૂરા·
પાકા છે· અને· જેકાંઈ· આઈ· મેહેજરમાં· લખેલૂં છે તે· એ·
લોકોનો·કોલ છે· તેમાં·કાંઈ·ખેલાફૂ·નથી* હૂં·લખનાંર·
કંમતરીન·છોકરો·મરનાંર· હાજી·હોશંન·મહમદનો* (એ·
શાહેબની·મોહોર·બદાંમી છે·) મોહમદ·અલી·બીને· હોશેન·
મહમદ*

(શાખશી· ૧૯મી·)

મોટા·દરજાનાં·પાક·અલકાબનાં· ફૂજીલત· તથા· કમાંલીઅત
ની·ફૂંજીનાં·શરીઅપદ·લોકોમાં· મોહોટા· મીર·મહમદ·શાહેક·

તથા·મીરજાં·અશદ·અલાહ·ઈ·શાહેબો·નજુમ·તથા·રીઆ

જી·દીલંમમાં·માહેરછે·અને·ઈ·લોકોઈ·જે·બીનાં·લખીછે·તેમાં·

કાંઈ·ખેલાફ·નથી * (શાઈનો·કરનાંર·) હાજી·લોકોમાં·કમ

તરીન·મોહમદ·જાફર·ઈબને·હાજી·મોહમદ·હોશેન *

(શાખશી·૧૯મી·)

તેછે·ખોદાનામા * ઈ·મેહેજરમાં·જેકાંઈ·લખેલું·છે·તેમાં·

કશો·શક·શોબેહ·નથી·અને·કશી·રીતે·ખેલાફ·નથી * ત

માંમ·હાજીઓમાં·કમતરીન·મહમદ·ઈબરાહીમ·છોકરો·

મરનાંર·હાજી·મહમદ·હોશેન·બીન·હાજી·બદીઈનો *

(શાખશી·૨૦મી·)

તે·ખોદા·બુજરગછે * જેકાંઈ·ફારશી·તારીખ·બાબેતા૦

કબીશા·બાબે·આ·ઈ·મેહેજરમાં·લખેલું·છે·તેમાં·કશો·

શક· તથા· ખેલાફ· નથી * લખનાર· છોકરો· મરનાર·

હાજી· મહમદ· કાજમનો * મહમદ· અલી *

(શાખશી· ૨૧ મી·)

ખોદા· શરવેનો· શાહેબ છે * આઉ· મેહેજરમાં· જેકાંઈ· મોટા·

મરતબાનાં· પાક· અલકાબનાં· ફજીલત· તથા· કમાંલીઅત

ની· પૂંજીનોં· અને· શઈઅદ· લોકોમાં· સુનંદો· તથા· જમાંનાં

નો· બતલીમૂંશ· આગા· મીર· મહમદ· શાદેક· તથા· હકીક

તનો· જાંણનાર· અને· ફજીલત· તથા· કમાંલીઅતની· દશાત

ગાહાનો· બુજોરગ· લોકોમાં· ઉંમદો· જમાંનાંનો· ઇકો· મીરજાં-

અશદ· અલાહ· ખોદાએ· તાલા· ઇ· બેઉં· શાહેબોને· શલાંમ

ત· રાખે· જેકાંઈ· બ અપે અપાંનવાર· લખીગીઆય· તે· ખરૂં છે·

અને· ઇ· બેઉં· શાહેબો· રીઆજી· તથા· નજૂમનાં· ઇલંમમાં·

પુંરી· ખબર· રાખે છે· અને· ઇ· બેઉં· દાંનાંવોનો· કોલ· શહી

તથા· ઉંશતવાર છે· તેમાં· કાંઇ· ખેલાફ· નથી * (ઇ· શહી

નો· કરનાંર·) હાજીઓમાં· કમતરીન· મોહમદ· ઇબને·

હાજી· અબદુલ· મજીદ *

(શાખશી· રસમી·)

ખોદાતાલા· શરવેનો· શાહેબ છે * જે કાંઈ· આદ· મેહેજ

રમાં· ફારશી· તારીખ· બાબે· તથા· કબીશા· બાબે· લખીઉં·

છે· તેમાં· કશો· શક· શોબેહ· નથી· અને· મોહોરા· મરતબા

નાં· પાક· અલકાબનાં· હકીકત· તથા· કમાંલીઇતની· પુંજી

નાં· શઈઅદ· લોકોમાં· ચુંનંદા· આગા· મીર· મહમદ· શાદે

ક· તથા· મીરજાં· અશદ· અલાહ· ખોદા· ઇ· બેહૂંને· શલાં

મત· રાખે· ઇ· બેહૂં· શાહેબ· નજુંમનાં· ઇલંમમાં· માહેર છે·

એ· લોકો· જે કાંઈ· કે· બાબે· બોલે· તે· મોહોટી· હોજત· જાણ

વી· તેમાં· કશો· શક· નથી * (એ· શાહીનો· કરનાર·) અબ

દહૂ· અબુતાલેબ· ઈબને· મહમદ· હશાંન *

(શાખશી· ૨૩ મી·)

ખોદાતાલાનું· નાંમ· શારવે· નાંમ· કરતાં· ભલું છે * ફારશી·

લોકોની· તારીખનું· બઅેઆંન· અને· કબીશાની· કેરી અ

ત· તથા· તેહેની· ઉંપજ· નીપજ· જે· પરમાંણે· મોહોટા· મરત

બાનાં· પાક· અલકાબનાં· હક· તથા· બારીક· વાતોનાં· શંમ

જનારા· ઈજત· તથા· બુજરગી· ભરેલા· મીર· મહમદ· શાહે

ક· તથા· મીરજાં· અશદ· અબાદ· હકતાલા· ઈ· બેહુની· રે

જીલતને· જાદા· કરે· કે· બેહુ· શાહેબો· નજૂંમ· તથા· રીઆ

જી· ઈલમમાં· બેબદલ છે· અને· આઈ· મેહેજરમાં· જે કાંઈ

બઈઆંન· કીધૂંછે· તેમાં· કશો· શક· શોબેહ· નથી* (એ·

શાહીનો· ઝરનાંર·) અબદહૂં· મહમદ· બઝેર*

(શાખશી· ૨૪મી·)

ખોદાતાલાનૂં· નાંમ· બૂલંદ· અને· બરકતદાર છે * આ

ઈ· મેહેજરમાં· જેકાંઈ· ફારશી· તારીખ· બાબે· તથા· કબી

શાની· બીનાં· તથા· ઈ· તારીખ· દરજ છે· તે બાબે· લખીઉં

છે· તે· ફારશી· તથા· કાબેલોઈ· બઈઆંન· કીધૂં છે· તે· ખ

રૂં છે· તેમાં· કશો· ખેલાફ· નથી * લખનાંર· શારવે·

હાજીઓમાં· કંમતરીન· મહમદ· આદી· છોકરો· મરનાંર·

હાજી· મહમદ· અલીનો *

(શાખશી· ૨૫મી·)

ખોદાતાલા· શારવેનો· શાહેબ છે * જેકાંઈ· ફારશી· તા

રીખ· બાબે· અપાઈ· મેહેજરમાં· લખેલૂં છે· તેમાં· કશો· ખેલા

ફ·નથી * લખનાંર· હાજીઓમાં· કંમતરીન· મહમદ·

મેહેદી· ખાજરે· મૂંરગી *

(શાખશી·૨૬મી·)

તે છે· ખોદા * ફારશી· તારીખમાં· કબીશો· તથા· ઈ· તારી

ખ· ઈકજ છે· તે· વાત· ખરી છે· જે· પરમાંણે· અપાઈ· મેહેજર·

માં· તફૅશીલવાર· બઈઆંન· કીધેલૂં છે· તેમાં· કશો· ખેલા

ફ· નંથી* લખતંગ· બંદો· ગૂંનેહગાર· મહમદ· જવાદ· મ

રનાંર· હાજી· મહમદ· અલીનો· છોકરો * અબદહૂં·

જવાદ· બીન· મહમદ· અલી *

(શાખશી·૨૭મી·)

તે છે· ખોદા * અપાઈ મેહેજરમાં· જે કાંઈ ફારશી· તારીખ

બાબે· તથા· ૪બીશા· બાબે· લખેલ્લું છે· તેમાં· ક શૌ· બેલાકૂ·

તથા· શક· નથી* (લખનાંર· બંદો· ગુંને હગાર· મોહમદ·

હોશેન· મરનાંર· હાજીમહમદ· અલીનો· છોકરો *

(શાખશી· ૨૮મી·)

તેછે· દાંનાં * મોહોરા· મરતબાનાં· પાક· અલકાબનાં·

કુજીલતની· પૂંજીનાં· શઈઅદ· લોકોમાં· મૂનંદા· જમાંનાં

નાં· દેકા· મીર· મહમદ· શાદેક· તથા· મીરજાં· અશદ· અલા

હ· ઈ· બેઉ· શાહેબો· નજૂંમ· તથા· રીઆજી· ઈલંમમાં· ઘ

ણાં· માંહેર છે* (લખનાંર·) અલલા· હો· મોહમદ· અ

લી· મોહમદ· હોશેન *

(શાખશી· ૨૯મી·)

બોદા * ઈ· મેહેજરમાં· જે· બીનાં· લખી છે· તે· જે· પર

માંણે· મોહોરા· મરતબાનો· પાક· અલકાબનાં· ફજીલત
ની· પૂંજીનાં· તમાંમ· ફાજેલોમાં· ઉંમદા· તથા· તમાંમ· શાઈઅ
દોમાં· મોહોટા· કાંમેલ· નજૂમી· મીર· મહમદ· શાહેક· તથા·
મીરજાં· અશરદ· અલાહ· દી· જંગ· (૨) એ બે· અહિઆંન· કરી·
ગીઆય· તે· ફરમાંણે છે· તેમાં· કશો· ખેલાફ· નથી* (લખ
નાંર·) ગુંનેહેગાર· બંદો· અબાજ· મરનાંર· હાજી· મહમદ·
ઈબરાહીમનો· છોકરો *

(શાખશી· (૩૦) મી·)

જેકાંઈ· આઈ· મેહેજરમાં· લખેલું છે· તે· ઓશતાદ· લોકોનો·
કોલ છે· તેમાં· ખેલાફ· નથી * લખનાંર· બંદો· ગુનેહેગાર·
હાજી· મુલાં· અલી· નકી· મરનાંર· હાજી· મહમદ· નકીનો· છો
કરો· મશહુર· આખુંદ *

(શાખશી·(૩૧)મી·)

તેછે·બૂંલંદ·ખોદાતાલા* જેકાંઈ·અપાઈ·મેહેજરમાં·લખી
ઉંચ·અને·મોહોટા·મરતબાનાં·પાક·અલકાબનાં·જમાંનાંનાં
હકા·શાઈઅદ·લોકોમાં·ચૂંનંદા·આગા·મીર·મહમદ·શાદેક·
તથા·મીરજાં·અશાદ·અલાહુ·દિ·બેહૂં·શાહેબોઈ·જેકાંઈ-
તજૅશીલવાર·લખીઉંસ·તે·ખરૂં છે·કાંઈજે·ઈલોકો·ઈલં
માં·પાકા છે·તથા·નજૂંમનાં·ઈલંમની·શારી·ખબર·રાખેછે
અને·મશહૂર છે * (લખનાંર·) કંમતરીન·મહમદ·
કાંજંમ *

(શાખશી·(૩૨)મી·)

તેછેખોદા* ફારશી·લોકોની·તારીખની·ખીનાં·તથા·ઈ·લોકોનાં·ક
ખીશાની·કેફીઅત·જે·પરમાંણો·મોહોટા·મરતબાનાં·પા

ક· અલકાબનાં અને· ઈજત· તથા· બુંજરગીનાં· શાહેબ·

આગા·મીર·મહમદ· શાહેક· તથા· ફાજેલ· કાંમેલ· મીરજાં·

અશદ· અલાહ· એ· બેહુ· શાહેબો· લખીગીઆચ· તે·પરમાં

ણેછે· અને· આજનાં· વખતમાં· ઇ· લોકોની· બરાબર· નજુંમ

નાં· ઇલંમમાં· કોઇ· ખબરદાર· નથી· અને· કોઈ· ઇ· વાતનો·

રદ· કરી· નંહી· શખતો * (લખનાર) ગુંનેહગાર· બં

દો· મહમદ· ઈબરાહીમ· બીન· હાજી· મહમદ· અલી· ઇશ

કુહાંની *

ખોદાતાલા· શરવેનો· શાહેબછે·

એ· મેહેજર· મોહોટા· અકાબરો· તથા· હોરમત· ભરેલા· બું

જોરગ· પારશી· લોકોની· ઇલતેમાશથી· થાઇઉં છે * તે·

શાહેબોનાં·નાંમની·વીગત·આરીતેછે·*

અધેઆરૂ·હોરમળજીબહમંનજી·શેઠ·

અધેઆરૂ·નશરવાંનજી નવરોજજી શેઠ·

અધેઆરૂ·પેશતંનજી·નવરોજજીશેઠ·

અધેઆરૂ·શોહોરાબજી શાપૂરજી શેઠ·

પાડીઆજીબહમંનજી·હોરમજી·

પારશી·જંમશેદજીજીજીભાઈ·

પાડીઆજીજહાંગીરજી નોશેરવાંનજી·

પાડીઆજી નવરોજજી નોશેરવાંનજી·

પાડીઆજી·ખોરશેદજી·રૂશતંમજી·

પારશી·ખોરશેદજી માંણેકજી શરાફ·

પારશી·ફરાંમજી બહમંનજી શરાફ·

પારશી·શેખશરો શોહોરાબજી રેડીમની·

દાદાભાઈમેરવાંનજી મૂંગાભાં·

પારશી·હોરમજજી મંનજી પટેલ·

પારશી·મંનચેરજી·ઈદલજી અંરતવાલા·

તમાંમ·થાઈઓ·શ્રી·ઈશાકૂહાંનનાં·બોલ

માંપોનાં·મેહેજરનો·તરજૂમો·

આદિ· નીચે· લખેલું· મેહેજરજે· થાઈઉચ· તે· મોહોટા· મરતબાનો
તથા· બુલંદ· મરકાંનો· ઈજત· તથા· તેઓ અખતીનો· નીશાંનનો· પા
રશીઓનો· બુજોરગ· લોકોમાં· આમદો· શેઠ· ખરશેદજી· માંણેકજી
શરાફે· અશલ· મેહેજરની· રાશતી· હકીકત· તથા· તેહેની· ઉપર·
અશલ· શહીનાં· કરનાંરાઓની· શાબેતીની· બાબતમાં· શ્રી· મુંબ
બઈ· બંદરમધે· લખાવીતિ છે *[૧]

---

[૧]
જાંણવું· જે· શ્રી· મુંબઈનાં· બનેલાં· મેહેજરની· અશલ· ફારશી· ઈબારત·
આદિ· કીતાબ· મધે· છાપી· તે· ઈબારતની· ઉપર· ફારશીમાં· ઈ· મથાંળું· કીધું છે· કે· મા
જુમ· થાઈજે· કુલાંનાં· શાહેબની· આહેશથી· ઈ· મેહેજર· બનીઉં છે· તેહેનો· અંત
રજુમો છે· અને· ઈ· મથાંલાંની· નીચેનો· જે· અશલ· મેહેજરનો· તરજુમો છે· તેહેની·
શરુઆતમાં· શેઠ· ખોરશેદજી· માંણેકજી· શરાફનાં· ઈ· મેહેજર· કરાવવાનાં· કારંણ·
શર· ઈ· મેહેજરનાં· કરી· આપનાંર· ઉપર· શવાલનાં· કરનાંરની· તરફની· ઈબારત·
છે· અને· તારપ છે· તે· મેહેજરનાં· કરી· આપનાંરાઓની· તરફનાં· જવાબો છે· ઈઆ
ને· શાહેદીઓ છે· પરી· જાંણવું જે· ઈ· શ્રી· મુંબઈનાં· બનેલાં· ફારશી· મેહેજરને· આદિ
કીતાબમાં· છાપવાને· વાશતે· ઈ· છાપતી· વખતે· જે· મગોલે· તે· ફારશી· લખી· તે·

ખોદાતાલા·જે·બૂજોરગ·અને·બૂલંદ·મરતબાનો·

શાહેબ છે તેહેનાં·નાંમથી·આદ·મેહેજર·શારૂં·કરૂંચ·

શ્રી·ઈરાંન·શેહેરનાં·વતનીઓ·શ્રી·મૂંમબઈ·બંદરનાં·રેહેવાશીઓ·

મોહોટા·અને·બૂજોરગ·કરાંમતનાં·ખાવંદો·નેકબખતી·તથા·ઈજત

નીશાંનનાં·અને·બૂલંદ·મકાંનનાં·અને·મોહોટા·મરતબાનાં·અને·

હોરમતનાં·શાહેબો·ખોદાતાલા·હમેશે·રાખે·તે·શાહેબોની·બરકતોવે

હવે·તે·શાહેબોને·અરજ·અને·દીલતેમાંશા·કરૂંચ·જે·તશદી·લઈને

લખનાંરે·પેલા·શાહેદીનાં·કરનાંરાઓને·લાઈક·જાંણી·તેઓ·તેનાંવોને·મોહોટાઈ·
આપવા·શારૂં·તેનાંવોની·શહીની·નીચે·તેનાંવોનાં·નાંમ·શાથે·જે·લખીઊં·છે·તે·ઝૂર
શીમાંતો·શારૂં·ઉંધાકૂં·માલૂંમ·પડેચ·જે·ઈ·ઈબારતો·જૂદા·ધણીની·લખેલી·છે·શીરૂ
તને·વાશતે·પણ·શંઘલા·ગૂજરાતીનાં·વાંચનાંરને·શમજ·નહીંપડે·વાશતે·તેઓની
ઈબારતોને·બશાલ·ઈબારતોથી·જૂદીપાડી·દેખાડવા·શારૂં·તેનાં·તરજૂમાંની·આશ
પાશ·આઈરીતે·(   ) એઈં·લખીઆં·મૂકેલાં છે *

અને મેહેરબાંનગી ફરમાવીને જેજે કબીશા બાબતનું મેહજર
શ્રી ઈશફેહાંન શેહેરનાં પાદશાહી શલતનતની મકાંનનાં રેહે
નારા બૂઝૅરગીનાં થાંમ જે ફાજેલો તથા કાબેલો તથા મોહો
ટા દાંનેશમંદ નજૂમીઓનો લખેલો છે તે ઉપર નજર ફરમાં
વીને અને પોતાની બૂજોરગ નેગાહથી તપાશીને અશલશા
થે શારી રવેશથી દરૂશત જોઈને અને તે ઉપરનાં શાહેદોની
શનાંખત તથા પીછાંન તથા તે શાખનાં કરનાર (શાહેબો)
નાં ખત તથા તેહેનાંની મોહોરો તપાશી જોઈને આપે શફા
હ ઉપર સખી આપવૂં અને પોતાનાં બુજોરગ નાંમ તથા દ
શતખતથી આપે કાગજને જીનતદાર કરવૂં — તારીખ
૨૧ મી માહે જમાંદીઓલશાંની શને (૧૨૪૬) હીજરી*

(શાખશી· (૧) પેહેલી·)

લખેલૂં· મેહેજર· જે· ઘણાં· માંહેર· અને· કાંમેલ· નજૂમીઓ·
મીર· મહમદ· શાહેક· તથા· મીરજાં· અશદ· અલાહ· ઇરાકેહાંની
તથા· તમાંમ· ફાજેલો· તથા· બુંજેરગ· શરદારો· ઓ· ઇરાકેહાં
નનાં· મલીને· મોકલીઉં છે· તે· શાહેબોની· મોહોરો· મહને· માલું
મછે· અને· માહારા· બેઇઆમો· આવી છે· અને· ઇ· એ તેબારનાં
શાહેબ· બુજરગ· શોદાગરોનાં· દશતખત· માહારા· પીછાંણે
આમો· આવેઆછે· તેમાં· કાંઈ· શક· નથી· અને· આઇ· નક
લ· અશલ· મુંજબ છે* લખતંગ· હાજીઓમાં· કંમતરીન· મ
હમદ· હાશંમ· (ઇશાહદત· બુંલંદ· મરતબાનો· પાક· અલકા
બનો· પાકીની· પૂંજીનો· ઈલંમની· જડ· તથા· ડાહાલ· પાંખડાં
ને· જમે· કરનાંર· તથા· અકલી· તથા· નકલી· ઈલંમનો· ઇકઠો

કરનાર· તથા· ફ્રાજેલ· લોકોમાં· મોહોરો· ફ્રાજેલ· અને દાનાં

પોનો· દાનાવ· મોહોરો· આલેમ· ફૂલ· હાજીઓ· તથા· બુજરગ·

લોકોમાં ઘણો·નેક· હાજી·મહમદ·હાશંમ· શાહેબ· શ્રી· ઇશાફ્રહાં

ન· શેહેરનો· વેપારીની છે· જીઆદા· કરે· ખોદાતાલા· તેહેની·

ફ્રજીલતને·)

(શાખશી·(૨) બીજી·)

ફકીરને· માલુંમ· છે જે· આદિ· મેહેજર· શ્રી· ઇશાફ્રહાંનથી· આવે

બુછે· ને માહારી·પીછાંણવાલા· શ્રી· ઇશાફ્રહાંન· શેહેરનાં· લોકો

ની·મોહોરો· ઇ·ઉપર છે* લખતંગ· મોહોમદ· શ્રુશાતરી *

(ઇશાફ્રહત·બુલંદ· શાંનનો· અને· બુલંદ· મકાંનનો· ઈજત·

તથા· નેકબખતીની· નીશાંનનો· બુજરગોમાં· તા૦ અકાબરસે

કોમો· આોમદો· આગા·મહમદ·શાહેબ· શોદાગર· શ્રુશાતરીની· છે*)

(શાખ શી (૩) તરીજી)

આગલ લખેલું મેહેજર એદઆમો આવીઉં કે હેની અશલ

તથા હકીકતનાં લખનારાવોમાં કાંઈ શોબેહ નથી અને શું

સંદ જીનાંબનાં અને પાક અલકાબનાં આગા મીર મહમદ

શાદેક અને મીરજાં અશદ અલા ઇશાફહાંની દબેહૂ શાખ

શ નજૂમના દલમમાં ઘણાં કાબેલ છે અને શ્રી ઈરાંન શેહે

રમાં દ બેહૂ જાંગ કરતાં નજૂમનાં દલમમો કોઈ બીજો રૂાજે

લ મારાહી નજરમો આવતો નથી અને જે શાખશોદ એ મેહે

જરમાં શાહદત લખી છે તે શ્રી ઇશફહાંન શેહેરનાં લોકોમાં

ઘણાં બૂજોરગ અને મોહોરા શોદાગર છે અને તે લોકોના દ

શતખત તથા તે લોકોની મોહોરો મહને માલૂમ છે * લખ

તંગ શાઈઅદ લોકોમાં કમતરીન અબદુલ રસૂલ તોબા

તોબાઈ * (દ· શાહદત· મોહોટા· મરતબાનો· અને· બુલંદમ
કાનંનો· ઈજત· તથા· નેકબખતીની· નીશાંનનો· બુંજોરગ-
શાઈએહો· અને· પાક· લોકોમાં· અોમદો· આગા· શાઈએદ·
અબદુલ· રશુલ· શાહેબ· શોદાગર· દશાકુહાંનીની છે *

(શાખશી· (૪) ચોથી·)

ઈ· લખેલાં· મેહેજરોની· મજમુંન· જેદ આમો· આવી· અને· એ-
મેહેજર· શ્રી· દશાકુહાંન· શોહેરમાંની· મે· જેદલું છે· તેનાં· અ
શલ· શાહીનાં· કરનાંરાઓને· તથા· તેહેની· હકીકતને· મે· જાં
ણેલીછે· કે· દ· મેહેજર· દશાકુહાંન· શોહેરનાં· બુંજોરગ· નબું
મીઓનું· મોકલેલું છે· અને· માહારો· બાપ જે· હાજી શાઈએદ
મેહેદી· બાજર· મુંરગી· અને· માહારો· કાકો· હાજી· મીર· મ
હમદ· બાકર· બાજર· મુંરગી· ઈ· બેહું· જંણાંઓની· દ· મેહે

જર· ઉપર· મોહોર· તથા· દશતખત છે· અને· હૂં· તેહેનાંને· પીછાં

ણું છેઉં· અને· ઈ· શાહદત· લખતીવખત· તે· જગો· ઉપર· હૂં·

પોતે· હાજેર· હતો· લખનંગ· હાજી· તથા· શઈઅેદોમાં· કંમતરી

ન· શઈઅેદ· અબદૂલ· રસૂલ· ઈબને· હાજી· શઈઅેદ· મેહેદી·

બાજાર· મુંરગી* (ઈ· શાહદત· મોહોરા· મરતબાનો· અને·

બુંલંદ· મકાંનનો· ઈજત· તથા· નેકબખતીની· નીશાંનનો· ખૂ

બેરગ· શઈઅેદ· લોકોમાં· ઉંમદો· હાજી લોકોમાં· ઘણોનેક·

હાજી· શઈદેદ· અબદૂલ· રસૂલ· શાહેબ· વેપારી· અેશાજૂદાં

નીની છે·)

(શાખશી·(૫) પાંચમી·)

ઈ· મેહેજર· હૂં· પોતે· ઈરાંનથી· લઈ· આવેઓ· અને· ઈ· મેહેજ

ર· ઉપર· જે· શાખશો ઈ· શાહદત· લખી છે· તેહનાંનાં· લખેઆ

મો· કાંઈ· તફાવત નથી· અને· દ· શહીનાં· લખનાર· શાહેબો·

બેશક· દશફ્રુહાંન· શોહેરનાં· રેહેવાશી છે· અને· તેહેનાંનાં· લ

ખેઆમાં· કાંઈ· તફાવત· નથી· લખતંગ· શઈએદ· લોકોમાં·

કંમતરીન· મોહમદ· હશંન· દશફ્રુહાંની· (દ· શાહદત· બૂલં

દ· મરતબાનો· અને· બૂલંદ· મકાંનનો· ઈજત· તથા· નેકબખ

તીની· નીશાંનની· બૂજોરગ· શઈએદ· લોકોમાં· ઉમદો· આગા

શઈએદ· હશંન· શાહેબ· શોદાગર· દશફ્રુહાંનીની છે·)

(શાખશી· (૬) છઠી·)

દ· તમાંમ· ઉપર· લખેલી· દશતેશાહદ· તથા· મોહોરો· શાહીતથા

બેશક છે· હું· કંમતરીન· હાજીમોહમદ· શાલેહે· ખાંન· શૂ

શતરી* (દ· શાહદત· મોહોટા· મરતબાનો· અને· બૂલં

દ· મકાંનનો· હશામત· અને· ઈકબાલનો· શાહેબ· બૂજોર

ગ-અકાબર-લોકોમાં ઉંમદો હાજી મહમદ શાલેહખાંન

શાહેબ-વેપારી-સુરાતરીની છે *)

(શાખશી (૭)મી)

દશતેશાહાદ મજકુર તમાંમ લખેલી તથા મોહોર કીધેલી

શહીછે તેમાં કાંઈ શક શોબેહ નથી લખતંગ હું કંમતરી

ન અબદુલ રહીમ મરનાર મહમદ નબીખાંન શીરાજીનો

છોકરો* (દ શાહાદત મોહોર મરતબાનો ખુલદ મકાંન

નો ઈજત તથા નેકબખતીનો શાહેબ બુજોરગી તથા ઈક

બાલનો ખાવંદ મોહોરા અકાબરો તથા બુજોરગ લોકો

મા ઓમદો અબદુલરહીમ ખાંન શાહેબ વેપારી શીરા

જીની છે *)

(શાખશી (૮) આઠમી)

ફકીરને માલુંમ છેજે આ ઈ મેહેજર ઈશફહાંનથી આવેલું
છે અને માહારા પીછાણેલા બુંજેરગ શાહેબોની મોહોરો
ઈ મેહેજર ઉપર છે * લખતંગ મહમદ હાદી તોબાતોબા
ઈ * (ઈ શહાદત મોહોરા મરતબાનો અને બુલંદ મકાં
નનો ઈજત તથા નેકબખતીની નીશાંનનો મોહોરા બુંજેર
ગો તથા બુંજોરગ શઈઅદ લોકોમાં ઓમદો આગા શ
ઈઅદ મહમદ હાદી તોબા તોબાઈની છે *)

(શાખશી (૯) મી)

ફકીરને માલુંમછે અને ઈવાત તેહેકીક ખરી છેજે ઈ મેહેજ
ર શ્રી ઈશફહાંનથી આવેલું છે અને ઈ મેહેજર બુંજોરગ
ઓલમાં તથા ફાજેલ લોકોની મોહોરોથી જીનતદાર થા
ઈઉંચ (તે હું જાંણુંચ) લખતંગ ફ કમતરીન મીરજાં

મહમદ જાંન ખોરાશાંની * (એ શહાદત મોહોરા મરત

બાનો અને બુલંદ મકાંનનો ઈજત તથા નેકબખતીની ની

શાંનનો મીરજાં મહમદ જાંન શાહેબની છે *)

(શાખરી (૧૦) દશમી)

ફકીરને જાહેર છે જે ઈ મેહેજરને શ્રી હરાફડાંનથી આપી

ઉંછે તે મહને દકીન છેકે શહી અને દરૂશત છે* લખતંગ શા

ઈઅદ લોકોમાં કમતરીન અબદુલ શમદ અલ મુંશાવી*

(એ શહાદત મોહોરા મરતબાનો તથા બુલંદ મકાંનનો

ઈજત તથા નેકબખતીની નીશાંનનો બુંજેરગ શઈઅદો

નો ખાંનદાંનનો અને મોહોરા પાક લોકોમાં અમદો હાજી

લોકોમાં ઘણો નેક હાજી શઈઅદ અબદુલ શમદ પેપારી

શીરાજી *)

(શાખશી·(૧૧) અગીઆરમી)

આ ઈ·મેહેજર·મજકુર·માહારા·બેઉ આમો આપીઉ જે·શ્રી·ઈશ
ફાંન·શેહેરનાં·શોદાગરો·તથા·ઓલમાં·તથા·ફાજેલ·નજુમી
લોકોની·મોહોર·ઈ·મેહેજર·ઉપર·છે·તેઓ·કશો·શકશોબેહ·ન
થી·લખતંગ·કમતરીન·બંદો·મોહમદ·જાફર·શીરાજી* (એ·
શાહદત·ઓહોદા·મરતબાનો·અને·બુલંદ·મકાંનનો·ઈજત·
તથા·નેકબખતીની·નીશાંનનો·આગા·મહમદ·જાફર·શાહેબ·
શોદાગર·શીરાજીની છે *)

(શાખશી·(૧૨) બારમી·)

ઈ·મેહેજર·મધે·જે કાંઈ·મજમૂંનો·અને·બીનાંવો·લખેલી·છે·તે·
શહી છે·અને·શરયે·જેકર·કીધેલા·(શાહેબોનાં·) નાંમો બી·
દરૂશત છે·તેમાં·કાંઈ·શક·શોબેહ·નથી·અને·ઈ·મેહેજરમાં·

શહીનાં કરનાંર તમાંમ શાહેબોને હૂં પીછાંણૂં છેઉં લખતં

ગ હૂં કંમતરીન ફકીર મરનાંર મહમદ કાજંમ મેહેમૂદ

માંજંદરાંનીનો છોકરો * (એ શહાદત મોહોરા દરજનો

અને બૂલંદમકાંનનો ઈજત તથા નેકબખતીની નીશાંન

નો આગા મેહેમૂદ શાહેબ વેપારી માંજંદરાંનીની છે *)

(શાબશી (૧૩) તેરમી)

એ મેહેજર મધે જેકાંઈ બીનાં લખેલી છે તે શહી છે અને

તમાંમ (શાહેબો) નાં નાંમની દસ્તશત છે તેમાં કાંઈ શક શો

બેહ નથી અને ઈ (મેહેજરમાં) શહીનાં કરનાંર શાહેબો

ને હૂં પીછાંણૂં છેઉં* લખતંગ હૂં શઈઅદ લોકોમાં કંમ

તરીન મીરજાં કાજંમ ઈશફેહાંની * (ઈ શહાદત મોહોરા

મરનબાનો બૂલંદ મકાંનનો ઈજત તથા નેકબખતીની ની

શાંનનો·મીરજાં·મહમદ·કાજંમ·શાહેબની છે *

(શાખશી·(૧૪) ચઉદમી *)

ફકીરને·માલૂંમ છે જે·અપાદ·મેહેજર·શ્રી·દશરફહાંનથી·અપાવીઉં

છે·અપને·દ·મેહેજર·ઉપર·જે·શાહેબોની·મોહોરો છે·તેહેનાંને·

ફ·પીછાંણૂં છે કે·લખનંગ·હાજીલોકોમાં·કંમતરીન·મીરજાં·

કૂચક·(દ·શહાદત·મોહોરા·દરજાનો·અપને·ખૂંલંદ·મકાંન

નો·ઈજત·તથા·નેકબખતીની·નીશાંનનો·હાજી·મીરજાં·કૂચ

ક·શીરાજીની છે *)

(શાખશી·(૧૫) પંદરમી·)

એ·મેહેજર·લખેલૂં·માહારા·જે દઅપામો·આપે કે·અપને·મશ

હૂર·કાંમેલ·નજૂંમીઓ·મીર·મહમદ·શાદેક·તથા·મીરજાં

અશાદ·અલા·તથા·શ્રી·દશરફહાંન·શોહેરનાં·ખૂંજોરગો·

તથા· અપોલમાં· લોકોનું· મોકલેલું છે· અને· તે· શાહેબોની· મોહો

રો· માંલૂમ· થાઈ· જે· માહારા· પીછાંનેલા· બૂંજેરગ· શોદાગર

લોકોનાં· દશતખત· એ· મેહેજરમાં છે તે· બેશક છે· અને· આદ·

(નકલ·) અશલ·પરમાંણે· છે * બખતંગ· કંમતરીન· મહ

મદ· કજવીની· (એ· શહાદત· મોહોરા· મરતબાનો· અને· બૂલંદ

મકાંનનો· ઈજત· તથા· નેકબખતીની· નીશાંનનો· આગા· મહ

મદ· શાહેબ· શોદાગર· કજવીનીની છે *

(શાબશી·(૧૬) શોલમી·)

ખબીરને· માંલૂમ છે જે· એ· મેહેજર· શ્રી· ઈશફહાંનથી· આવીઉં છે·

અને· માહારા· પીછાંનેલા· ઈશફહાંન· શેહેરનાં· શાહેબોની· મો

હોરો· એ· મેહેજર· ઉપર છે· બખતંગ· ઘણો· કંમતરીન· મહમદ·

રહીમ· ઈશફહાંની * (એ· શહાદત· મોહોરા· દરજાનો· અને·

બુલંદ·મકાંન·નો·ઈજત·તથા·નેકબખતીની·નીશાંનનો·

આગા·મહમદ·રહીમ·શાહેબ·વેપારી·દરાજુહાંનીની છે *)

(શાખશી·(૧૭) શાતરમી·)

દ·મજકુર·મેહેજર·મે·જોઈઉં·કે·શ્રી·દરાજુહાંન·શેહેરનાં·

માહારા·આોલખઈતા·શોદાગરો·તથા·ફ્રાનેલ·લોકો·તથા·

આોલમાંયો·તથા·નજુમીઆોની·મોહોર·દ·મેહેજર·ઉપર છે·

તે·બેશક·અને·બેશુબે હે છે·તેમાં·કાંઈ·બેલાજુ·નથી *

લખતંગ·ફુમતરીન·બંદો·આકાએ·શીરાજી * (દ·શાહા

દત·મોહોરા·મરતબાનો·અને·બુલંદ·મકાંનનો·ઈજત·તથા

નેકબખતીની·નીશાંનનો·આકા·શાહેબ·શોદાગર·શીરાજી

નીછે *)

(શાખશી·(૧૮) અઢારમી·)

ઇ·મેહેજર·નધેની·લખેલી·બીનાંથી ઇશફેહાંન· શોહેરમાં·માહારા·બા
પની· નજદીક· માહારા· બેઇઆમાં· આવીય· કે·ઇ·મેહેજર·ઉં
પર·શ્રી·ઇશફેહાંનનાં·બુંજેરગો· તથા· નજૂમીઓનાં· દશતખત
અને·મોહોર છે· લખતંગ· શાઈઅદ· લોકોમાં· કંમતરીન·શાઈઅ
દ·મેહેદી· ઇબને· આકા· શાઈઅદ· હશંન·શાહાફે * (એ·શાહા
દત·ઉંનચા·મોહોરા·મરતબાનો· અને· બુલંદ·મકાંનનો· ઈ
જત·તથા·નેકબખતીની· નીશાંનનો· શાઈઅદોનાં· ખાંનદાંન
નો· આગા·શાઈઅદ·મેહેદીની છે *

(શાખશી·(૧૯) ઓગણીશમી·)

એ·મેહેજર·માહારા·બેઇઆમો· આવીઉ· ઘણી·(બીનાં) જે· એ·
મેહેજરમાં· શરવે· શાહેબોએ· લખેલી છે· તે· જોઈને· મે·બંદગી·

કીધી ઈઆને નમેઓ અને તે શાહેબોની મોહોર તથા દશત

ખતને મે પીછાંને આં ઈ મેહેજર શ્રી ઈશાકૃહાંનથી આવેલ છે

તેમાં કાંઈ ફશો બેબાકૃ નથી લખતંગ ખોદાએતાલાનો

બંદો કંમતરીન મહમદ તકી ઈશાકૃહાંની (દશાહાદત મો

હોરા મરતબાનો અને બૂલંદ મકાંનનો ઈજત તથા નેકબ

ખતીની નીશાંનનો આકા મહમદ તકી ઈશાકૃહાંનીની છે)

(શાખશી (૨૦) વીશમી)

ફકીરને માલૂંમ છે જે ઈ મેહેજર શ્રી ઈશાકૃહાંન શોહેરથી આ

વીઉં છે અને ઈશાકૃહાંનનાં બૂજરગ શાહેબોની મોહોરો ઈ

મેહેજર ઉપર છે લખતંગ મહમદ તકી બેહેબહાંની શહી

(ઈશહાદત ઉંનચા દરજાનો ઈજત તથા નેકબખતીની

નીશાંનનો આકા મહમદ તકી બેહેબહાંનીની છે *)

(શાખશી· (૨૧) ઈકવીશમી·)

એ· મેહેજર· માહારા· જોગે આમાં· આવી ઉં· કે· શ્રી· ઈશફુહાં
ન· શેહેરથી· મોકલેલૂં છે * લખતંગ· ઓહાતાલાનાં· બંદા
ઓમાં· કંમતરીન· મેહેમૂંદ· ઈબને· હાજી· મહમદ· ઈશફુહાંની·
(એ· શાહાદત· બૂલંદ· મરતબાનો ઈજત· તથા· નેક· બખતી
ની· નીશાંનનો· આકા· મેહેમૂંદ· શાહેબની છે *)

(શાખશી· (૨૨) બાવીશમી·)

ફકીરને· માલૂંમ છે કે· એ· મેહેજર· શ્રી· ઈશફહાંન· શેહેરથી આ
વી ઉં છે· અને· માહારા· પીછાંનેલા· બૂંજોરગ· શાહેબોની· મો
હોર· એ· મેહેજર· ઉપર છે· લખતંગ· મહમદ· ઈબને· હાજી·
મહમદ· હોશેન· ખોરાશાંની· (ઈશાહત· ઉંનચા· મરતબાનો
ઈજત અને· નેકબખતીની નીશાંનનો· આકા· મહમદ· શા

ફેબની છે*)

(શાબશી·(૨૩) તેવીશામી·)

ફકીરને·માલૂંમ છે જે·દ·મેહેજર·શ્રી·દશાકૃહાંનથી·આવીઉં છે·

અને·શ્રી·દશાકૃહાંન·શેહેરનાં·મોહોટા·બૂંજેરગવાર·શાહે

બોની·મોહોરો·દ·મેહેજર·ઉપર છે* લખતંગ·મહમદ·

હશાંન·શીરાજી *

મૂંનૂં·થાઈઉં·શ્રી·ઈરાંન·દેશનાં·વતની·

હાલ·શ્રી·મૂંમબઈ·[illegible]નાં રેહેવાશી

આપોનું·શ્રી·મૂંમબઈમો·બનાંવેલૂં·મેહેજર·

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۲۱	۹	محر الحرام	محرم الحرام
۲۱	۱۲	بشرین الاول	تشرین الاول
۲۲	۸	رو نقصان	روز نقصان
۲۳	۳	ازمان	زمان
۲۳	۱۰	توضع دیگر	بوضع دیگر
۲۴	۹	اسکندریه ۱۱۹۵ اسال	۱۱۹۵ اسکندریه یکهزار صد و نود و پنج سال
۲۸	۵	جلوس یزدجرد ابن شهریار کبسه بعد است	جلوس یزدجرد ابن شهریار سال کبیسه بوده است
۲۸	۷	منقرض گردیده بود	منقرض نگردیده بود
۲۹	۳	ذکر نمود	ذکر نه نمود
۲۹	۸	ازعبارت نظایر	ازعبارات نظایر
۳۱	۵	سنین	سنن
۳۱	۹	خواهم قندبر	خواهم بود قندبر

مخفی نماند که امهار جمیع شهود در نسخه اصل موجود است چون اسامی ایشان در نوشته در نقل موافق اصل لهذا صورت مهر در نقل نوشته نشد

بر حقیر معلوم شد که این محضر از اصفهان رسیده است و مهر ای جمعی از عظما و اجلهٔ دار

السلطنهٔ اصفهان بر آن پیدا شد کاتب

الحروف محمد حسن شیرزا

ی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت وسعادت نشان سلالة السادات آقا سید مهدی

محضر مرقومه متن را در اصفهان در نزد والد خود ملاحظه شده خط و مهر مسلمین و اعاظم

اصفهان میباشد صحیح اقل السادات سید مهدی ابن آقا سید حسن صحاف

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت وسعادت نشان آقا محمد تقی اصفهانی

محضری بنظر رسید و بسیاری که در آن محضر نوشته بودند بندگی داشتم و خط و مهر ایشانرا

شناختم محضر از اصفهان رسیده است و خلاف ندارد اقل عباد محمد تقی اصفهانی

نقل دستخط عالیشان عزت وسعادت نشان آقا محمد تقی تهمانی بر حقیر معلوم است که این

محضر از اصفهان رسیده و مهر جمعی از علما اصفهان بر آن میباشد صحیح محمد تقی بهبانی

نقل دستخط عالیشان عزت وسعادت نشان آقا محمود صاحب

محضری که بنظر رسید از اصفهان فرستاده اند اقل عباد محمود ابن حاجی محمد اصفهانی

نقل دستخط عالیشان عزت وسعادت نشان آقا محمد صاحب بر حقیر معلوم

که این محضر از اصفهان رسیده و مهر جمعی از اعزه و معروفین بر آن میباشد صحیح محمد ابن حاجی محمد حسین

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان آقا محمد صاحب تاجر قزوینی

ملاحظه محضر مرقوم گردید صادر از منجمین کاملین معروفین میر محمد صادق و میرزا اسدالله

اصفهانی و سایر فضلاء و اعاظم و اهالی اصفهان و اجهار ایشان معلوم گردید و

دستخط جمعی از اعاظم تجار معروف و بدون تشکیک است که سواد مطابق اصل است

اقل العبد محمد قزوینی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان آقا محمد رحیم صاحب تاجر اصفهانی

بر حقیر معلوم است که این محضر از

اصفهان رسیده و مراهی جمعی از معروفین اصفهان بر آن میباشد الاحقر محمد رحیم اصفهانی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان آقا صاحب تاجر شیرازی

محضر مذکور ملاحظه شد مهر منجمین و علماء و فضلاء و تجار معروفین دار السلطنه اصفهان میباشد

بلاشک شبهه خلاف ندارد حرره العبد الحقیر آقای شیرازی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان آقا محمد جعفر صاحب تاجر شیرازی

محضر مذکور ملاحظه شد و مهر منجمین و علما و فضلاء و تجار معروفین دار السلطنه اصفهان

ملیباشد بلاشک شبهه و خلاف ندارد حرره العبد الاحقر محمد جعفر شیرازی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان آقا محمود صاحب تاجر مازندرانی

مضامین مرقومه متن و اسامی مذکوره تمام صحیح و شبهه در آن نیست و تمامی

از جمله معروفین میباشند و انا الاقل الاحقر ابن مرحوم محمد کاظم محمود مازندرانی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان میرزا محمد کاظم صاحب

مضامین مرقومه متن و اسامی مذکوره تمام صحیح و شبهه در آن نیست و تمامی

از جمله معروفین میباشند و انا اقل السادات میرزا کاظم اصفهانی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان حاجی میرزا کوچک شیرازی

بر حقیر معلوم است که این محضر از اصفهان رسیده و مواهیر جمعی از معروفین بر آن ملیباشد

اقل الحاج میرزا کوچک

استشهاد مذکور کما هو مسطور و ممهور صحیح و شکی و شبهه ندارد و انا الاقل عبدالرحیم ابن

مرحوم محمد نبی خان شیرازی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان عمدة الاعاظم والاعیان سلالة السادات

العظام آقا سید محمد هادی صاحب طباطبائی — بر حقیر معلوم است که این محضر

از اصفهان و مواهر جمعی از اعزه معروفین بر آن میباشد محمد هادی طباطبائی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان میرزا محمد جان صاحب

بر حقیر معلوم و محقق است که این محضر از اصفهان رسیده و به مهار شریف جمعی از

فضلاء و علماء مزین است و انا الاقل میرزا محمد جان حرابی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان سلالة السادات العظام عمدة

النجباء الکرام خیر الحاج حاجی سید عبدالصمد تاجر شیرازی — بر حقیر ظاهر گردید

که محضر که از اصفهان آمده یقین است که صحیح است اقل السادات عبدالصمد الموسوی

سید عبد الرسول ابن حاجی سید مهدی بازار مرتضی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان سلالة السادات العظام آقا
سید حسن صاحب تاجر اصفهانی محضر را اینجانب از ایران آوردم و اشخاصیکه نوشته
اند در نوشتن ایشان حرفی نمیباشد و از اهل اصفهان اشخاصی که نوشته بلا شک
میباشد و حرفی در نوشتن ایشان نمیباشد صحیح اقل السادات محمد حسن الاصفهانی

نقل دستخط عالیجاه رفیع جایگاه حشمت و اقبال همراه عمدة الاعاظم و الاعیان زبدة الاکابر
والارکان حاجی محمد صالح خان صاحب تاجر شوشتری استشهاد مزبور
کماهو مسطور و ممهور صحیح بلا ریب و انا الاقل حاجی محمد صالح خان شوشتری

نقل دستخط عالیجاه رفیع جایگاه عزت و سعادت همراه جلالت و اقبال آگاه
عمدة الاعاظم والاعیان زبدة الاکابر والارکان عبد الرحیم خان صاحب تاجر شیرازی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان سلالة السادات العظام و عمدة النجباء

الکرام آقا سید عبد الرسول صاحب تاجر اصفهانی ملاحظه محضر مرقوم کردید شبهه در اصالة

و حقیقت آن نمی باشد و عالیجنابان مقدس القابان آقا میر محمد صادق و میرزا اسد الله اصفهانی

از جمله مشاهیر و معارف منجمین میباشند و در ایران افضل از این دو نفر در علم نجوم بنظر نمیرسد

و اشخاصی که در محضر شهادت نوشته اند اراعاظم اهل اصفهان و تجار و مشاهیر میباشند

و دستخط اوشان و مهر اوشان معلوم است صحیح اقل السادات عبد الرسول طباطبائی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان سلالة السادات العظام خیر الحاج حاجی

سید عبد الرسول صاحب تاجر اصفهانی محضر مرقومه متن را ملاحظه کردید و این جانب نیز در

اصفهان ملاحظه کرده ام و علم باصالت و حقیقت او دارم صادر از منجمین و مشاهیر و اعیان صفاهان

میباشد و خط مهر والد خود حاجی سید محمد مهدی بازار مرغی و خالوی خود حاجی میر محمد باقر بازار مرغی

بر و هست می شناسم و در حین شهادت نوشتن حاضر بودم اقل الحاج و السادات

وخطوط و اجهار ایشان بر این صفحه نویسند و با سامی وخطوط شریفه خود مزین سازند بتاریخ بیست و

پنجم شهر جمادی الثانی

سنه ۱۲۴۶

نقل دستخط عالیجناب قدسی القاب قدوسی ایاب جامع الفروع و الاصول حاوی المعقول و المنقول

افضل الفضلاء و اعلم العلماء خیر الحاج و المعتمرین حاجی محمد هاشم صاحب تاجر اصفهانی زید فضله ملاحظه

محضر مرقوم کردید صادر از منجمین کاملین ماهرین میرزا محمد صادق و میرزا اسد الله اصفهانی و سایر فضلا و اعاظم

و اهالی اصفهان و اجهار ایشان معلوم و مشخص و دستخط جمعی از اعاظم تجار ذوی الاعتبار معروف

و بدون تشکیک است و سواد مطابق اصل است اقل الحاج محمد هاشم

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان عمدة الاعاظم و الاعیان زبدة الاکابر و الار

کان آقا محمد صاحب تاجر شوشتری   بر حقیر معلوم است که این محضر از اصفهان رسیده

و مواهیر جمعی از معروفین اصفهان بر آن میباشد محمد شوشتری

فارسی خورشید جی بانک جی صرّاف فارسی فرامجی بهمن جی صرّاف فارسی کیخسرو سهراب جی ردی منی دادابهائی مهربان جی موکانا فارسی هرمزد جی دیجی تبل فارسی منچرجی ای دل جی سورت

۱۰ ۱۷

سواد محضری که عالیشان رفیع مکان عزّت و سعادت نشان عمدة الاعاظم و الاعیان الفرسیه سیت خورشید جی بانک جی صراف درباب اثبات اصالت حقیقة استشهاد مرقوم در بندر معمور بمبئی بسمت اتمام رسانیده

بسم الله تعالی شانه العزیز

مستدعی و ملتمس از عالیشان رفیع مکانان عزّت و سعادت نشانان اکابر العظماء مفاخر الکرماء الافاخم و الاخیار تجار ذوی العز و الاعتبار ایرانی حاضرین بندر بمبئی دامت برکاتهم انکه بصدیع کشیده و مرحمت فرموده محضر کبیر که منتخبین و اعاظم و فضلا و افاخم و اعیان و اکارم دار السلطنه اصفهان بخیر تحریر درآورده با سواد او ملاحظه فرموده و بالحاظ شریفه خود درآورده مطابقت سواد را با اصل مع اصالت اصل معروضیت شود

هو الله

کیفیت تاریخ فارسیان وکیبسه ایشان بنحوی میباشد که عالیجاه بان قدسی القابان السید

الاعز الاکرم آقا میر محمد صادق والفاضل الکامل میرزا اسدالله که درین عصر احدی درین

فن اکمل از ایشان نمیباشد مرقوم فرموده اند و محل تردید و تشکک نمیباشد دام العبد الجانی

محمد ابراهیم ابن حاجی محمد علی الاصفهانی

هو الله ولا سواه

حسب الخواهش اعیان و اجلّه و عظما و اعزه طایفه فارسیان مفصله سمت اتمام پذیرفت

اد هارو جی هرمز جی بهمن جی سیت اد هارو نوشیروان جی نوروز جی سیت

اد هارو بستین جی نوروز جی سیت اد هارو سهراب جی شاپور جی سیت

داریاجی بهمن جی هرمز جی فارسی جمشید جی جیجی بهائی داریاجی جهانگیر

بهائی نوشیروان جی داریاجی نوروز جی نوشیروان جی داریاجی خورشید جی رستم جی

هو

انچه درین ورقه مرقوم است عالیجنابان مقدس القابان فضایل و معارف اکتسابان سلاله السادات والنجبائی اقا میر محمد صادق و میرزا اسد الله که ممارسین درین فن میباشند و به تحقیق رسانیده اند و مرقوم کردیده و خلافی ندارد العبد الخاطی عباس

ابن مرحوم حاجی محمد ابراهیم

انچه درین صفحه مرقوم است قول ماهرین در فن نجوم و ریاضی است العبد الاقل حاجی ملا علینقی

ابن المرحوم حاجی محمد تقی الشهیر باخوند

هو الله تعالی

انچه درین صفحه مرقوم است مفصلی است که عالیجنابان قدسیی القابان وحیدی الزمان سلالة الساداتان والاحبابان اقا میر محمد صادق و میرزا اسد الله قلمی فرموده اند و از اهل فن میباشند و مهارت تمام درین فن دارند و مشهور است

من الاقل محمد کاظم

حاجی محمد علی

هو الله ولا سواه

مراتبی که درباب تاریخ فارسیان مرقوم و محرر گردیده خلافی ندارد اقل الحاج محمد مهدی بازار مرغی

هو

تحقیق کیسپه و وحدت آن تاریخ نیجوست که مفصلا مشروحا مرقوم گردیده وخلافی ندارد

واما العبد الآثم الخاطی محمد جواد ابن المرحوم الحاج محمد علی عبن جواد ابن محمد علی

هو

درباب تاریخ فرس وچگونگی امر کیسپه آنچه مرقوم گردیده خلافی ندارد واحتمال شبهه

درآن نیست العبد الخاطی محمد حسین ابن المرحوم حاجی محمد علی

هو العالم

عالیجنابان قدسی القابان وحید الزمان سلالة الاطیاب والاعیان آقا میر محمد صادق

ومیرزا اسد الله جاماسبین دراین فن عیار شنند الله محمد علی محمد حسین

هو الله ولا غیره

کیفیت مرقومه درباب تاریخ فارسی وچکونکی امر کبیسه بنحویکه نکارش یافته اصلا وقطعا محل
شبهه نیست و در مهارت وفضیلت عالیجاهان حقایق وکمالات انتسابان زبدة السادات
والاعاظم وخلاصة الاماجد والافاخم آقا میر محمد صادق و میرزا اسد الله سلمهما الله
تعالی در علم نجوم و ریاضی حجة قول ایشان درین باب شکی نیست عبده ابو طالب ابن محمد حسن

بسم الله خیر الاسماء

تفاصیل تاریخ فارسیان وکیفیت کبیسه ایشان بنحویکه عالیجاهان قدسی القابان حقایق
و دقایق انتسابان السید الاعز الاکرم میر محمد صادق والفاضل الکامل الماجد میرزا اسد الله
زید فضلهما که هریک در فن نجوم بی عدیل ونظیرند بیان فرموده اند محل ریب و شبهه نیست عبده محمد جعفر

بسمه تبارک وتعالی

انچه درین صفحه مقرر ومثبت است در تاریخ فرس وچکونکی امر کبیسه آن و وحدت تاریخ مذکور
بنحویکه فضلاء محققین وجهبذه فن بیان فرموده اند خلافی ندارد اقل الحاج محمد هادی ابن المرحوم

هوالله تعالی

مراتب مسطوره بنحویکه نگارش یافته مطلقاً و اصلاً محل شک و شبهه نیست و بهیچوجه من الوجوه
خلافی در آن پیدا نباشد العبد الخاطی محمد ابراهیم المرحوم حاجی محمد حسین ابن حاجی بدیع

هو العزیز

چگونگی تاریخ خسوف و کیفیت امر کبیسه بنحویکه مرقوم گردیده خلافی ندارد و احتمال شبهه در آن
نیست ابن مرحوم حاجی محمد کاظم محمد علی

هوالله و لاسواه

آنچه را عالیجناب مقدس القاب فضایل و کمالات انتساب سلاله افاخم السادات
و بطلیموس الزمان آقا میر محمد صادق و جناب حقایق و معارف انتساب فضایل و کمالات
دستگاه زبدة الافاخم و الاماجد وحید الدوران میرزا اسدالله سلمهما الله تعالی
در مراتب نجوم و ریاضی بیان فرمایند چنانکه درین مدعا بیان فرموده اند حجتی است متین
و قولیست صحیح و احتمال خلافی در آن نیست اقل الحاج محمد ابن حاجی عبدالمجید

هو المعز

تفاصیل تاریخ فرس قدیم بنحو نسیت که عالیجناب مقدس القاب فضایل مآب سلالة السادات والاشراف وحید الدوران میر محمد صادق منجم و جناب فضایل و فواضل مآب عمدة الاماجد و خلاصة الفضلا میرزا اسد منجم زید فضلهما بیان فرموده اند و در مهارت ایشان در فن نجوم و ریاضی شکی نیست اقل الحاج محمد حسین ابن المرحوم المغفور الحاج صدرا

عالیجنابان سلالة السادات والاشراف میر محمد صادق و میرزا اسد الله ماهر در فن نجوم و مسلط در این علم و انچه در این صفحه قلمی شده قول و رای ایشان میباشد خلافی ندارد حرره الاقل ابن المرحوم حاجی حسین محسن

عالیجنابان مقدس القابان فضایل و فواضل مآبان سلالة السادات الاطیاب اقا میر محمد صادق و میرزا اسد الله ماهر در فن نجوم و ریاضیه و انچه در این صفحه مرقوم است قول ایشان و خلافی ندارد اقل الحاج محمد جعفر ابن حاجی محمد حسین.

مجوسیه نتوانند کرد و العلم عند الله وحرره العبد الجانی محمد اسمعیل ابن محمد حسین الطباطبائی المنفرد الامام

هذا المحضر

هو الله

کیفیت امر کبیسه در تاریخ فرس و عدم تعدد تاریخ مذکور بنحویکه منجمین دار السلطنه اصفهان

حرسه الله عن طوارق الحادثات بیان فرموده اند خلافی نداردا اقل الطلبه عبد الله قمشه

هو الله تعالی

امر کبیسه فرس و چگونگی تاریخ فرسیان امری است بغایه معروف و واضح و احدیرا شک

و شبهه نیست حرره العبد محمد علی

کلانتر دار السلطنه اصفهان

هو

آنچه درین صفحه مرقوم است اقوال ماهرین در فن نجوم و ریاضی است العبد اقل السا

دات و التجار حاجی میر محمد باقر بازارمرغی عبد محمد باقر ابن محمد حسین الحسینی

و در آن کوه غاری که مشهور فیما بین الناس انجا مغیب کیخسرو است و بعضی از خوارق عادات

و امور عجیبه نیز از انجا بظهور میرسد و مذکور میشود که بعضی از طوایف مجوس بزیارت انجا میروند

و در کتاب حکمة الاشراق نیز اشاره بمقامات باطنیه کیخسرو و خلسات و زهد و عبادت

او شده است و فاضل محقق علامه شیرازی در شرح همان کتاب میفرماید الملک

الطاهر کیخسرو المبارک اقام التقدیس والعبودیة فاتاه اب القدس ونطق معه وعرج

نفسه الی العالم الاعلی بحکم الله و واجهه انوار الله اشهی کلامه و از عبارات منقوله در کتاب

وصاف نیز ظاهر میشود که بنای جمیع امور فارسیان از معاملات و عبادات

وغیرها همین تاریخ بوده است و ازین تحقیقات ظاهر شد که منکر کبیسه و قایل بتعدد

تاریخ نه از علم نجوم خبری دارد و نه از دین و آیین و طریقه مجوسیه و فارسیان پس هر که

متدین بدین مجوسیه باشد و در طریقه ایشان ثابت قدم و راسخ باشد ملاحظه کبیسه بر وجه معهود

و حفظ شهور و سنین بر وجه مذکور باید نماید و در طریقه اسلاف و قدمای ایشان عبادات

مقرره در آن شهور و ایام را مرعی بدارد و الا از طریقه ایشان خارج خواهد بود و دعوای

فی کتابه المسمّی بحکمة الاشراق بهذه العبارة وحکماء الفرس کلهم متفقون علی ان لکل نوع
من الافلاک والکواکب والبسائط العنصریه ومرکباتها ربا فی عالم النور حتی ان الماء عندهم
صاحب صنم من الملکوت وسموه خرداد وبالاشجار سموه مرداد وللنار سموه اردی
بهشت وهی الانوار التی اشار الیها انباد قلس وفیثاغورس وهرمس وافلاطون وغیرهم
من کبار الحکماء والمتالهین انتهی کلامه وظاهر است که عوام وغیر حکما را ادراک این معانی غیر
مقدور ونامیسور است وایضا کون طریقه کیس مشهور فیما بین سلاطین فرس مؤید ومصحح اتحاد
تاریخ سلاطین با تاریخ علما وزهاد ایشان است چراکه سلاطین مجوس بنا بر طریقه فارسیان
از علما وحکمای ایشانند وسلطنت ایشان نه همین سلطنت ظاهری بوده است بلکه در مراتب
زهد وعبادت وادراکات باطنیه نیز کامل بوده اند چنانکه شمه ازان از تاریخ معجم که در احوال
سلاطین عجم تالیف شده است مستفاد میگردد بلکه بعضی از سلسله مجوس ایشان را انبیا
ومحال الهامات الهی میدانند حتی انکه بعضی از ایشان کیخسرو را مظهر حق وغایب میدانند
وگویند که در آخر الزمان ظهور خواهد کرد ودر عراق محالی است مسمّی بکنگ از ودر انجا کوهی است

وسوای همین یک تاریخ تاریخی دیگر از ایشان نقل نشده است وقول بعد نیست مگر از راه
جهالت و اغماض از حق و انحراف از جادهٔ صواب و از چگونگی وضع این تاریخ که صدق
این طریقه نیست مگر از علما و حکمای طایفهٔ مذکوره چرا که جمع کسور یعنی ارباع زایده از دورهٔ
شمس در مدت صد و بیست سال بر نهج مسطور و عدم اسقاط آن دال بر زیادتی
تدقیق و شدت محافظت بر ضبط اوقات است و کجا غیر حکما و علما را قوه ادراک
این تدقیقات و شدت اعتنا بر ضبط این حرکات حاصل است و ازین واضح تر
تسمیه شهور و ایام فرس است باسامی معروفه چرا که این اسامی ماخوذ از اسماء ملائکه
است که ایشان را حکماء عقول قدسیه و مثل افلاطونیه و ارباب انواع می نامند و در تحقق
ایشان خلافی است مابین حکما و حکمای فرس تبعا للحکماء الیونان مصر در تحقق ایشانند
و ایشان را شفعاء نزد حق جل و علا میدانند و هر روزی از روزهای شهور و سنین
منسوب بخود را بیکی از آنها دانسته عبادتی باسم ملک منسوب بآن روز در هر روزی جاری
و برقرار داشتند قال العارف الربانی والحکیم الالهی الشیخ شهاب الدین السهروردی

واضمحلال رسوم عادات وعبادات ایشان طریقه کبس وضبط شهور واعوام ایشان که بنای
امرعبادات ایشان برآن بود ازمیان برفت چنانچه درکتاب زیج مفرد که از زیجات
قدیمه است اشاره بهمین معنی شده است وهذه عبارته شمار کبیسه فارسیان بهر صد وبیست
سال از قدیم ماهی بوده است واکنون عادت برفت چون دولت ایشان درگذشت
انتهی کلامه وایضا در تاریخ وصاف که معتبر برین تواریخ است در موضعی که تواریخ متداوله فیما بین الانام ذکر مینماید فرموده است اما طایفه فرس معاملات ومجادلات ایشان
برسنین معدل وشهور اثنی عشریه ماهی سی روز وسالی سیصد وشصت مبنی باشد وپنجروز را
علی الانفراد درآخر آبان یا آخر اسفندارمذ در افزاینده وخمسه مسترقه خوانند تا اعتبار کبیسه
نباید کرد ودر هر صد وبیست سال یکماه کبیسه نمایند انتهی کلامه واما قول بعدم تاریخ
فرس ومغایره تاریخ سلاطین مجوس با تاریخ علماء وزهاد ایشان نیز قولی است بغایت
سخیف وبی وجه چه اثبات امثال این امور نیست مگر از جهت نقل از سلف وذکر علمای
ارباب تصانیف وحال انکه احدی از علما اسمی ورسمی از نغدد در هیچ موضع ذکر ننموده است

السید السند میر محمد صادق میرزا اسد الله و کمال مهارت ایشان در مراتب نجوم و ریاضی

شک و شبهه نیست و کتب العبد محمد رضا الحسنی الحسینی

الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد مخفی نماند که چگونگی تاریخ فرس و کیفیت

دور کبس بنحویکه مفصلا درین صفحه نگارش ازجمله مسائل معروفه و مطالب واضحه است

و منکر آن نمی شود مگر کسی که اصلا ربطی در علم نجوم و ریاضی نداشته باشد چه آن مصرح

در جمیع کتب این فن است بلکه تاریخ مذکور اشهر و اعرف از جمیع تواریخ متداوله بوده

است نظر بتقدم وضع آن بر جمیع تواریخ و هنوز مطلقا تاریخی در بیان ایام از برای ضبط شهور

و اعوام وضع نشده بود که جمشید از او وضع نموده و در قریب چهار هزار سال که امتداد

دولت و سلطنت فارسیان است موافق آن عمل شده است و عاملین بآن نیز همه از

اعیان و معارف و حکما و سلاطین بوده اند و بعد از زمان یزدجرد ابن شهریار که

آخرین ملوک ایشان بوده نظر بانقراض دولت و انصراف ملک و سلطنت ایشان

هم بوده باشد چنانچه جمعی از مهره در این فن خصوصا جناب سلالة السادات والاجلة الاطباء

والانجاب فضایل وکمالات اکتساب مصطفوی مرتضوی انتساب قدوة المنجمین آقا میر محمد

صادق حفظه الله تعالی منجم دار السلطنه اصفهان و عالیجناب مقدس القاب محامد و محاسن

آداب کمالات و فضایل مآب میرزا اسد الله منجم مفصلا مشروح و مرقوم داشته اند

مجملا حاصل مدعا نحوی است که ایشان مرقوم داشته اند وکتب العبد الآثم الجانی محمد ابراهیم القزوینی

هو الله

چگونگی تاریخ فرس وکیفیت کبیسه آن نحوی است که در صفحه مفصلا نگارش یافته و قول بعد دو ناسخ فرس صحیح

است وعالیجنابان قدسی القابان حقایق و معارف انتسابان سلالة السادات الاطباء میر محمد صادق

ومیرزا اسد الله منجمین کاملین بیان فرموده اند وکتب العبد محمد مهدی الطبا طبائی

هو المعز

مراتب مسطوره متن نحویکه نگارش یافته مطلقا و اصلا خلافی ندارد و در مراتب کمال و

معرفت عالیجنابان مقدس القابان فضایل وکمالات اکتسابان حقایق و معارف انتسابان

تحقیق بتمام او نرسیده باشد و تفاصیل مدعا نچو نیست که فاضلین کاملین عالمین منجمین شرح

داشته اند و در کمال فضل الشان شبهه نیست العبد الخاطی شیخ محمد مهدی الاصفهانی

هو الله تبارک و تعالی

قد طالعت المطالب المسطوره و المضامین المحرّره من البدایه الی النهایه فوجدتها متینا صحیحا و

هی من المطالب الواضحه و المسائل المعروفه بحیث لا یتطرق الیها مجال انکار و لا یعتریها شوب

شبهه و لا ینکرها الا من لیس له بصیره و تدرب فی فنون الهیئه و الریاضین و لا شبهه فی فضل

العالمین الکاملین المنجمین المشهورین الذین لیس لهما عدیل و نظیر السید السند الامجد الاکرم المیر

محمد صادق و المیرزا اسد الله دام فضلهما العالی و کتبه اقل السادات و الطلبه محمد سعید الحسن الحسینی

هو الله

تحقیق کبیسه در تاریخ فرس محل ریب و شبهه نیست چنانچه در کتب معتبره ریاضی و نجوم مسطور است

که بنای عبادت و ضبط اوقات و ایام متبرکه ایشان بر این تاریخ بوده است و قول بتعدد

تاریخ مجوس در هیچیک از کتب معتبره که دیده شده است مذکور نمیباشد و ظاهرا بی وجه

المیر محمد صادق والمیرزا اسد الله نزید فضلهما حرّره الداعی محمد حسیم الشیخ الاسلام

هو العزیز

تفاصیل مرقومه درباب کبیسه و وحدت ناسخ بنظر داعی صحیح و موافق تحقیق و قول بخلاف

آن قولی است باطل و بیوجه و مفصل احوال بهجی است که عالیجناب قدسی القاب قدوسی

انتساب فضایل و حقایق مآب وحید الدوران و بطلیموس الزمان میر محمد صادق و جناب

فضایل و دقایق و کمالات اکتساب المتفرد فی الزمان والمتوحد فی الدوران میرزا اسد الله

المنجمین الکاملین دام فضلهما مشروع داشته اند عبده محمد علی ابن محمد اسمعیل الحسینی

هو الواحد الاحد

مضامین مفصله بروجه مرقوم صادر از مهره و کاملین علم نجوم و ریاضی است و خلافی ندارد علی النوری

یا علی الاعلی

مراتب مسطوره بنحویکه مرقوم گردیده بنظر داعی صحیح و موافق تحقیق است و اینگونه مسائل و مطالب

واضحه ظاهره محل اشکال و شبهه نمیشود مگر کسی را که بالمره از فنون ریاضی عاری باشد و رحمه

مشهوره و مصرح به در کلام هده فن است و گنجایش انکار راندارد و سوای این تاریخ

دیگر از برای فرسیان که خالی از کبس بوده باشد اثری ازان در کتب معروفه و کلمات

اهل فن نیست و مشخص است که هرگاه تاریخ دیگری از برای ایشان میبود البته ازان نقل

کرده بودند و مذکور در کتب فن میشد بلکه نظیر این تاریخ از امور معروفه میبود و حال آنکه اثری

ازان نیست و باین وجه و غیر آن مشخص است که از اصلا اصلی نیست و تفصیل درین مقام

بنحو نیست که جناب مستطاب معلی القاب وحید الزمان و بطلمیوس الدوران السید

السند الاکرم میر محمد صادق منجم زید فضله و جناب حقایق و معارف اکتساب علام فهام

میرزائی میرزا اسد الله منجم زید فضله مشروح داشته اند و نهایت ایضاح رسانیده اند

عبده الراجی تقی محمد

هو الموفق

قد عرض المضامین المحرره و المطالب المسطوره لدی و هو حق لا خلاف فیه و لا شبهه تعتریه

و قد فصلها الفاضلان العالمان الکاملان الذان کل واحد منهما وحید العصر و الدوران

یزدجرد ابن شهریار دال بر عدم اعتبار آن در زمان سابق نیست و قول تعدد تاریخ فرس قریب است
بغایت سخیف و بیوجه و تفاصیل مدعا نحویست که منجمین کاملین اعنی السید السند الجلیل الوحید
فی الدوران و بطلمیوس الزمان میر محمد صادق الفاضل العالم الموحد فی زمانه المتفرد فی اوانه
میرزا اسد الله در ذیل صفحه بیان نموده اند و نظر داعی دوام دولت قاهره سلطانیه رسیده است

عبده حسین محمد ابن محمد الحسینی الحسینی

هو الله

قد صح و صحیح جمیع ما رقم فی الکتاب من امر تاریخ الفرس و حدته و کیفیة الکبس علی ما حرر کما لا شبهة
فی فضل العالمین الکاملین المنجمین المشهورین السید السند الجلیل المیر محمد صادق و الوحید فی الزمان
میرزا اسد الله المنجم دام فضلهما و اکتب الداعی الشیخ ابو القاسم القاضی

بسم الله تعالی

دام ظله الشیخ محمد تقی مجتهد العصر و الزمانی

حصول کبس در تاریخ فرسی و ترک آن بعد از انقضای دولت فارسیان از جمله امور معروفه

ودر هر یکصد و بیست سال یکماه خمسهٔ مسترقه را مؤخر میداشته اند و چون یکهزار و چهارصد و چهل

سال میگذشته دور از سر میگرفته تا نوبت کبس به آبانماه رسید و خمسهٔ مسترقه ملحق به آبان

گردید زمان جلوس یزدجرد در رسید و کبیسه موقوف گردید پس منفهم باید که حال بعد از

یزدجرد و انقراض دولت فرسیان بعضی از فرسیان خمسهٔ مسترقه را ملحق تا بانماه گیرند و گویند

تغییر جایز نیست و مسلمین میگویند از جمله سنین فرسیان بوده در وقتی که کبیسه مینموده اند و چون

بعد از جلوس یزدجرد کبیسه موقوف گردید پس باید آنرا در آخر اسفندماه که آخر سال است

افزایند و اگر گوییم که این قائل فرق نکرده میان تاریخ فارسی که مبدء آن از زمان جمشید است

و تاریخ یزدجردی که مبدء آن از زمان جلوس یزدجرد ابن شهریار است پس من صادق

خواهم فقد برح الحق لتکون من الصادقین ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء من عباده الصادقین

عبده الراجی محمد الحسینی وصاد مهر کل مخ

بسم الله خیر الاسماء

سلطان العلماء دام ظله العالی

تحقق طریقهٔ کبس در تاریخ فرس محل ریب و شبهه نیست و عدم اعتبار آن یعنی بعد از زمان

یزدجردیه شد تا حال نه کسر را در آن اعتباری و نه کبیسه را در آن استعمالی میباشد پس لازم
و متحتم شد که عبارت زیج ایلخانی را بعینها نقل کنیم تا بر ناظرین معلوم شود که نه او راست عرفانی
بطریقه فرسیان و تدبر و تفکری در عبارت ایلخان و عبارت این است فصل سیم
در تاریخ فارسی از کسور و کبایس خالیست و سال آن سیصد و شصت و پنج روز باشد
و ماههاء سی سی و پنج روز زیادتی بر سیصد و شصت را در آخر ابانماه گیرند و منجمان ها
در آخر سال گیرند و از قدیم تاریخ بخت النصر چنین بوده است و از جهة انکه سالها و ماههای
این تاریخ از کسور و کبایس خالی است منجمان بیشتر بکار دارند و مبدا این تاریخ سال جلوس
یزدجرد ابن شهریار بوده است که پادشاه اخرین بوده است از ملوک فرس و روز
اول آن سال روز سه شنبه است انتهی کلامه وجه تطابق انکه بر متذکر تحقیقات سابقه ظاهر
است که قول او که میفرماید پنج روز زیادتی بر سیصد و شصت را در اخر ابانماه گیرند دال
است بدلالة التزامیه بلکه صریح است بعرف منجمین بر انکه فارسیان از مبدء تاریخ فارسی
که زمان سلطنت جمشید بوده است آن ربع زاید را محسوب میداشته و کبیسه میکرده اند

یک تاریخ بوده یا متعدد ظاهرا از مقوله تشکیکات خیالیه واهیه واحتمالات باطله
سوفسطائیه باشد والا انچه از کتب معتبره متقدمین ومتاخرین بنظر رسیده احدی سوای
این یک تاریخ را که با کسر وکبیسه است ذکر ننموده واز ملاحظه کتب معروفه واقوال
علما یقین قطعی بر وحدت تاریخ فرس بهم میرسد ومعلوم میگردد که جهه رعایت کبیسه بر
وجه مفصل نبوده است مگر بجهه عدم اختلال امر عبادت وزمزمه ایشان والله اعلم
باقی ملکته وسماع چنان شد که شخصی که عالم بعلم هیات ونجوم ملکه بزعم خود اعلم میباشد وبزعم اکثر
باسیت که عارف ملکه اعرف بطریقه فرسیان وکبیسه ایشان باشد چنان گفته که تاریخ فرسیان
من البدایه بی کسر معتبر وبی کبیسه مستعمل بود وعبارت زیج ایلخانی وبعضی از عبارة نظایر
ان را مستند خود گردانیده وبمجرد سماع معلوم شد که نسبت باعث مگر عدم تامل وتدبر
در عبارات مذکوره والا مفهوم همان عبارات مطابق است بامنطوق اجماع وبامکتوب
جمیع کتب هیات وزیجات درانکه تاریخ فرس از ابتداء وضع آن تا زمان جلوس یزد
جرد ابن شهریار کسر در آن معتبر وکبیسه در آن مستعمل بوده واز جلوس یزدجرد که مسمی

انوقت متروک گردید بسبب انکه اگرچه ظاهر عبارات بعضی کتب چنین است لکن از
تحقیقات سابقه معلوم شد که در هر نوبت که یکماه کبس میشد تا مدت یکصد و نوزده سال
بعد از ان همه ساله را سیصد و شصت و پنج روز محسوب میداشتند تا سال یکصد و بیستم
که یکماه از ارباع زایده حاصل میشد و نوبت کبس دیگر میرسید و دانسته شد که سال
جلوس یزدجرد این شهریار کبیسه بوده است و نوبت کبس با بانماه رسیده بود در
آن سال و بعد از ان همه ساله را سیصد و شصت و پنج روز محسوب میداشته اند و هرگاه
دولت فرسیان منقرض گردیده بود تا انکه یکصد و بیست سال از جلوس او گذشته
بود نوبت کبس به آذرماه رسیده و ارباع زایده محسوب گردیده بود لکن چون دولت
فرسیان چنانچه در کتب تواریخ مسطور است بعد از انقضاء مدت بیست سال از جلوس
یزدجرد منقرض گردید و کبیسه دیگر نرسیده کبس بالمره موقوف گردید پس کشف از ان
شد که در نفس الامر از جلوس او کبیسه موقوف گردیده و صادق است که ارباع زایده
بعد از جلوس او محسوب نگردیده فتدبر و انچه در استشهاد نوشته شده که ایا تاریخ فارسی

وکبیسه کرده بودند تا این زمان حال نه کبیس تمام گذشته بود و از کبیس دهم ناقص این سال یکصد و

شانزدهم بود چهار کبیس ازان نه کبیس سیم آذرماه و دیماه و بهمن ماه و اسفندماه بود و پنج کبیس

باقی ازان نه کبیس که از دور مجدد بود سیم فروردینماه و اردیبهشت ماه و خورداد ماه و

تیرماه و مرداد ماه بود بتفصیل سابق فتدبر و ازین تحقیقات ظاهر شد که طرفین جلوس یزد

جرد ابن شهریار از پیش و پس هر دو اجماع کل است باین معنی که اتفاق کل است

که از ابتداء تاریخ فرس تا جلوس یزدجرد ابن شهریار آن ربع زایدرا اعتبار کرده

در مدت هر یکصد و بیست سال کبیسه نموده یکماه میگرفته اند و ایضاً اتفاق کل است

که از زمان جلوس یزدجرد تا این زمان آن ربع زایدرا اعتبار ناکرده کان لم

یکن فرض کرده بالمره ترک نموده تاریخ را بی کبیسه گرفته اند و این هر دو طرف از

اعتبار و عدم اعتبار متفق علیه است کسی توهم نکند که انچه گفته شد که ترک

کبیسه از زمان جلوس یزدجرد ابن شهریار است مخالف است بانچه از

بعضی کتب استفاده میشود که چون یزدجرد مقتول و دولت فرسیان منقرض گردید

سال شمسی با حصه گذشته بود باین طریق که سال یکصد و بیستم از دور مجدد کبیسه شده بود
و خمسه مسترقه ملحق بفروردین ماه شده بود و ایضاً سال دویست و چهلم کبیسه شده بود و خمسه مسترقه
متصل باردی بهشت ماه شده بود و ایضاً سال سیصد و شصتم کبیسه شده بود و خمسه مسترقه
مثبت بعد از خرداد ماه شده بود و ایضاً سال چهارصد و هشتادم کبیسه شده بود و خمسهٔ
مسترقه مکتوب بعد از تیر ماه شده بود و ایضاً سال ششصدم کبیسه شده بود و خمسهٔ مسترقه بعد از
مرداد ماه ثابت گردیده بود و این روز دوشنبه مزبور یکصد و پانزدهم سال شمسی تمام و
نود و شش روز بود که خمسهٔ مسترقه بعد از مرداد ماه ثابت و برقرار بود پس چون باین
نود و شش روز پنج سال شمسی تمام بگیرد و کبیسه ششم تمام میشود و نوبت کبیسه شهریور ماه
میرسد باین معنی که سال یکصد و بیستم بود بعبارة اخری سال هفتصد و بیستم بود بالسیت آن
سال را سیزده ماه گیرند دو شهریور ماه اصل و فرع قرار دهند خمسه را ملحق بفرع نمایند
فتدبر و بطریق دیگر احصر اول مرتبه چون ۱۱۹۶ سال را بر ۱۲۰ سال قسمت کردیم خارج
شد ۹ و باقی ماند ۱۱۶ پس معلوم شد که از زمان یزدجرد هرگاه ربع زاید را مرعی داشته

مطابق عمل اول پس گوئیم که جمیع اهل تحقیق و تدقیق تصریح کرده و اجماع کل است و در جمیع کتب و
زیجهای متأخره از جلوس یزدجرد ابن شهریار مکتوب و مسطور است که روز اول فرور
دین ماه سال جلوس یزدجرد ابن شهریار از دور کبیسه که یکهزار و چهار صد و چهل سال است نهصد و
شصت سال گذشته بود پس چون ۱۱۹۶ را بر ۹۶۰ افزودیم حاصل شد ۲۱۵۶ و چون
دور کبس را که بود ۱۴۴۰ از آن نقصان کردیم باقی ماند ۷۱۶ و بطریق دیگر چون ۹۶۰
را از دور کبس نقصان کردیم باقی را که بود ۴۸۰ از ۱۱۹۶ نقصان کردیم باقی ماند ۷۱۶
مطابق با عمل اول پس چون ۷۱۶ را بر ۱۲۰ قسمت کردیم خارج شده و باقی ماند ۱۱۶
پس معلوم شد که از دور مجدد آخر پنج کبیسه تامه گذشته و نوبت کبس تام بمرداد ماه قدیم رسیده است
و از کبس ششم ناقص این سال یکصد و شانزدهم است توضیح و تفصیلش آنکه بعد از اسقاط
دور که باقی ماند ۷۱۶ پس چون آنرا بر ۱۲۰ قسمت کردیم خارج شد پنج که آن پنج فروردین ماه
و اردی بهشت ماه و خرداد ماه و تیر ماه و مرداد ماه است یعنی هرگاه از زمان یزد
جرد کبیسه کرده بودند حال دور سابق تمام گردیده بود و از دور مجدد هفتصد و شانزده

روز نقصان کردیم باقی ماند ۹ روز یعنی سه ماه که عبارت از فروردین ماه و اردیبهشت
ماه و خورداد ماه باشد و از ماه چهارم که تیر ماه باشد شش روز گذشته پس معلوم شد
که این روز دوشنبه معهود روز ششم تیر ماه قدیم سنه ۱۱۹۶ ناقصه یزدجردیه میباشد در صورت
مفروض و مصحح و مؤید صحتش آنکه بالاتفاق و بالاجماع روز اول فروردین ماه سال جلوس یزدجرد
ابن شهریار روز سه شنبه شانزدهم خزیرانماه رومی سنه ۹۲۳ ناقصه اسکندریه بوده است
چنانچه سبق ذکر یافت و از اعمال سابقه و بار روز کردن تواریخ ثلثه علم قطعی حاصل شد که یوم دوشنبه
مزبور بیست و دوم آب ماه رومی سنه ۲۱۳۸ ناقصه اسکندریه بوده است و یقین حاصل است
که از روز شانزدهم خزیرانماه رومی سنه ۹۲۳ ناقصه اسکندریه تا روز شانزدهم خزیرانماه
رومی سنه ۲۱۳۸ ناقصه اسکندریه ۱۱۹۵ سال شمسی تمام است و ایضا یقین حاصل است
که از روز خزیرانماه رومی تا روز بیست دوم آب ماه رومی شصت و هفت روز است و ایضاً
دانسته شد که در مدت ۱۱۹۶ سال که بعد از کبس آخر بود ارباع زایده محسوب نگردیده و باین سبب
اول فروردین ماه ۲۹ روز پیش افتاده پس چون ۲۹ روز را با ۷ جمع کردیم شد ۹ روز

یزدجردی بی کسر محسوب گردیده است یوم دوشنبه مزبور روز اول فروردینماه قدیم از سنه ۱۱۹۷
ناقصه یزدجردیه است و بعد از انکه علم قطعی حاصل شد باین مطلب پس گوئیم که هرگاه از
ازمان یزدجرد ابن شهریار بروش سابق آمده و کبیسه موقوف نگردیده و ربع زائد
محسوب شده بود یوم دوشنبه معهود ششم تیرماه قدیم سنه ۱۱۹۶ ناقصه یزدجردیه میبود بیانش
انکه چون ۱۱۹۶ ربع را جمع کردیم شد ۲۹۹ روز و عنقریب معلوم خواهد شد که هرگاه
کبیسه موقوف نگردیده بود بعد از جلوس یزدجرد ابن شهریار آن دور تمام گردیده
بود و از دور مجدد پنج کبیسه شده بود و از کبیسه ششم ناقص این سال یکصد و شانزدهم بود
و معلوم است که درین مدت ۱۱۶ سال که ما بین الکبیسین است ارباع زایده را محسوب نداشته
اند پس ۱۱۶ ربع را از ۱۱۹۶ ربع ناقص کردیم باقی ماند ۱۰۸۰ ربع پس چون ۱۰۸۰
ربع را جمع کردیم شد ۲۷۰ روز و بتوضیح دیگر چون ۱۱۶ ربع را جمع کردیم شد ۲۹ روز پس چون
آن را از ۲۹۹ روز نقصان کردیم باقی ماند ۲۷۰ روز مطابق عمل اول پس چون ۲۷۰ روز
را از یکم فروردینماه قدیم سنه ۱۱۹۷ ناقصه یزدجردیه نقصان کردیم بعبارة اخری از از[illegible]

ابن فیلقوس رومی است الی یوم دوشنبه ثلث و دوم آب ماه رومی سنه ۲۱۳۸ ناقصه اسکندریه

چندین روز است ۷۸۰۸۶۵ وایضا از یوم سه شنبه یکم فروردین ماه سال جلوس یزد

جرد ابن شهریار الی یوم دوشنبه یکم فروردین ماه قدیم سنه ۱۱۹۷ ناقصه یزدجردیه چندین

روز است ۴۳۶۵۲۱ و چون تاریخ عرب مقدم است بر تاریخ یزدجردی بالاجماع

بچندین روز ۳۶۲۲ پس چون این تفاوت را از ایام عربی که بود ۴۲۰۱۶۵ روز

نقصان کردیم باقی ماند ایام یزدجردی چندین روز ۴۳۶۵۲۱ مطابق عمل اول و ایضا چون

تاریخ رومی مقدم است بر تاریخ یزدجردی بالاجماع بچندین روز ۳۴۴۳۲۲ پس

چون این تفاوت را از ایام رومی که بود ۷۸۰۸۶۵ رو نقصان کردیم باقی ماند ایام

یزدجردی چندین روز ۴۳۶۵۲۱ مطابق با عمل اول و تفریق ثانی پس باین اعمال علم

قطعی حاصل شد که روزهای هریک از تواریخ ثلثه بهجی است که عمل شده و اعمال

ثلثه صحیح است و از صحت عمل تاریخ یزدجردی علم قطعی حاصل شد که درین صورت

که از زمان یزدجرد ابن شهریار کبیسه موقوف و ربع زاید کان لم یکن مفروض و تاریخ

خمسهٔ مسترقه را جمعی از مجوس تعصّباً للمذهب بعد از آبان ماه ثابت و مسلمین جمع مقتضیاً للقیاس
بعد از اسفندماه مثبت داشته‌اند و هرگاه کبیسه بااین وضع را در جلوس یزدجرد ابن شهریار
ترک ناکرده ربع زاید را محسوب و مرعی داشته بودند تا این زمان الیوم که عبارت
از یوم دوشنبه دوازدهم حسابی و دهم هلالی صفر المظفر سنه ۱۲۴۳ ناقصه هجریه موافق با روز بیست و
دوم آب ماه رومی سنه ۲۱۳۸ ناقصه اسکندریه و مطابق با روز اول فروردین ماه قدیم سنه ۱۱۹۷
ناقصهٔ یزدجردیه است بایستی که کبیسه تا بمرداد ماه قدیم رسیده باشد و خمسهٔ مسترقه
ملحق بمرداد ماه باشد بیانش آنکه نظر بقواعد و ضوابط ارباب تنجیم موافق تشخیص صاحبان
زیج که از قدیم الایام مابین منجّمین و مهندسین و محاسبین متداول و معمول بوده اولاً
هر یک از تواریخ ثلثه را باز روز کردیم معلوم شد که از یوم پنجشنبه یکم حسابی محرّم الحرام
سال هجرت خاتم المرسلین و شافع المذنبین محمّد ابن عبدالله صلّی الله علیه و آله و سلّم
الی یوم دوشنبه دوازدهم حسابی و دهم هلالی صفر المظفر سنه ۱۲۴۳ ناقصه هجریه چندین روز است
۴۲۰۱۶۵ و ایضاً از یوم دوشنبه یکم تشرین الاول که دوازده سال بعد از وفات اسکندر

هلالی ربیع الاول سنه ۱۱ احدی عشر ناصفه هجریه مطابق با روز شانزدهم خرداد ماه روحی سنه ۹۴۳
ناصفه اسکندریه بوده است و یزجرد ابن شهریار در زمان طلوع عثمان ابن عفان از
محاربت لشکر نصرت پناه عرب مغلوب گردیده بولایت مرو گریخت و در طاحونه
مرو مقتول گردید و چون دولت فرسیان بانتهی شد و بعد از ان کسی از فرسیان
استیلا رنیافت که تاریخ باسم آن مجدد شود لهذا تاریخ فرس باسم آن قرار گرفته
به یزدجردیه مسمّی شده و در جلوس یزدجرد ابن شهریار چنانچه در زیجات مسطور و در کتب
هیأت مکتوب است از دور کبس یعنی از دور آخر نهصد و شصت سال گذشته
بود و نوبت کبس با بانماه رسیده بود و خمسه مسترقه ملحق به ابانماه شد بعبارة اخری
انسالی بود که از ارباع زایده یکماه حاصل گردیده آن سالرا سیزده ماه محسوب داشتند
و دو ابانماه اصل و فرع قرار دادند و خمسه مسترقه را ملحق بفرع نمودند و از زمان یزدجرد
ابن شهریار تا این زمان بالاجماع کبیسه بالمره متروک و ربع زایده کان لم یکن مفروض
و ایام سال این تاریخ سیصد و شصت و پنج روز محسوب گردید و از ان زمان الی الآن

فرع کبابت نمایند و آن بعد از ماه مکبوس مثبت باشد تا نوبت چهارم و علی هذا القیاس
عمل نمایند و در هر یکصد و بیست سال کبیسه نمایند و خمسه مسترقه را یکماه مؤخر دارند تا متصل
باسفندماه شود و چون یکهزار و چهارصد و چهل سال گذرد دور از سر گیرند و خمسه مسترقه را
متصل بفروردین ماه سازند و بانجهة نظر بقاعده جشن عظیم نمایند و علی هذا القیاس عمل نمایند
و اگر بگوئیم که استقرار خمسه مسترقه بعد از ماه مکبوس در مدت کبس و انتقال او بعد از
انتقال بمکبوسی بمکبوسی بجهة ایمن بودن از غلط در تعیین ماه مکبوس است بسبب
طول زمان پس من صادق خواهم بود و بعد از وضع این تاریخ طریقه ایشان چنان بود
که هر پادشاهیکه بر سریر مملکت می نشسته این تاریخ را باسم او تجدید مینمودند و
بعد از انقضاء زمان سلطنت آن باسم سلطان مجدد تجدید مینمودند پس بروش مسطور
عمل نمودند تا آنکه چون نوبت سلطنت به یزدجرد ابن شهریار رسید این تاریخ را باسم او
نقل کردند و مسمی به یزدجردیه نمودند و اول آن سال یعنی یکم فروردین ماه سال جلوس
یزدجرد ابن شهریار بالاتفاق و بالاجماع یوم سه شنبه بیست و دوم حسابی و بیستم

که سلطان در هر روز از ایام سیگانه ماه و پنجگانه خمسه مسترقه لباس خاصی و طعام مخصوصی

پوشیده و خورده مناسب حال ملک از روز پس هرگاه آن ربع زاید را مثل رومیان در

هر چهار سال یکروز کبس مینمودند عبادت عباد و جشن عیاش و لبس ملوک و اکل سلاطین

در از در زاید درست نمی آمد و نام ملک دیگر بایستی از برای روز کبوس لهذا قرار

چنان شد که در هر یکصد و بیست سال آن ربع زاید را یکماه گرفته انسال را سیزده ماه محسوب

دارند و علی هذا القیاس الی ماشا الله تعالی و در نوبت اول یعنی سال یکصید و بیستم ماه

اول را فروردین ماه اصل و ماه دوم را فروردین ماه فرع نامند و خمسه مسترقه را بفروردین ماه فرع متصل سازند و بعد از فروردین ماه برقرار باشد تا نوبت دوم که کبیسه شود

وان سال دویست چهلم است ماه دوم را اردیبهشت ماه اصل و سیم را اردیبهشت ماه فرع نامند و خمسه مسترقه را متصل باردیبهشت ماه فرع نویسند و آن بعد از

اردیبهشت ماه ثابت باشد تا نوبت سیم که کبیسه شود و آن سال سیصد و شصتم است

ماه سیم را خرداد ماه اصل و چهارم خرداد ماه فرع نامیده خمسهٔ مسترقه را بعد از خرداد ماه

بچ میباشند پنج ازان راکه بزعم ایشان بست نمیباشند بحسب مرتبه تا نام ایام خمسه مسترقه کردانیدند
چنانچه در هر سالی یکبار ذکر نمایند و هر یک از ایام سی گانه ماه را مسمی باسم یکی از ان
ملایکه سیگانه باقی کردانیدند چنانچه هر یک در سالی دوازده بار مکرر شود پس از
میان ملایک سیگانه دوازده ملک راکه عظماء ملایک بودند و بزعم ایشان این
دوازده ملک را خدای تعالی بر مجموع عالم کماشته در ماه استعمال کردید و چون هر یک
از شهور اثنا عشریه و ایام سیگانه ماه و پنجگانه خمسه مسترقه را باسم خاص مسمی کردانیدند
از اسماء ملایکه و ایشان را زمرهٔ خاصی بوده است باسم هر ملک که عبادت ایشان
بوده است پس در هر روزیکه باسم ملک از روز میرسیدند زمزمه و عبادت خاصی
در ان روز میکردند ایضاً در هر ماه روزیکه نام ان روز با یام انما و اسم یک ملک بودان
روز را تعظیم کردند و جشن نمودند و هر عمل که در آن روز ها کردند نگاه داشتند تا بر ایشان
مبارک بود مثلا روز نوزدهم فروردین ماه را و سیوم اردی بهشت ماه را و ششم خرداد ماه را
و سیزدهم تیرماه را و علی هذا القیاس تا آخر پنجم اسفند ماه را و ایضاً قرار چنان شد

تا بر مردمان اشتباهی واقع نگردد موبدان عجم را که دانایان زمان بودند حاضر گردانید
و مطلب خود را با ایشان اظهار نمود ایشان بالاتفاق گفتند که خدای تعالی آفتاب را
از نور خود آفرید و آسمان و زمین را بآن روشن گردانید و نباتات را از آن رویانید
و پرورش داد و در آفرینش آن خدای تعالی عنایت بیش از دیگران فرموده و جماعتی
چشم بروی دارند که او نوریست از نورهای یزدانی و در آن خدای تعالی بجلالت
و عظمت نگرید پس صلاح چنان است که یکدورهٔ خاص او را که مدت سیصد و شصت و
پنج روز و ربعی است سالی خوانند و مبدء سال را روزی گیرند که آفتاب در درجهٔ اول
حمل باشد چه اول سال است بالطبع و مبدء نشو و نما از آن زمان است و بجهة بزرگ
داشتن آفتاب آن روز را جشن عظیم نمایند پس رای سلطان چنان قرار گرفت
و چون دور آفتاب سیصد و شصت و پنج روز و ربعی است سیصد و شصت را بر
دوازده که عدد شهور است قسمت کردند خارج شد ایام هر ماهی سی روز باقی
ماند از ایام سال پنج روز پس آن را خمسهٔ مسترقه نامیدند و چون بزعم ایشان ملایکه سی

الایام است می افزایند و مبدء تاریخ ایشان بنا بر قول مشهور بعد از انقضاء
مدت دوازده سال از وفات اسکندر ابن فیلقوس رومی است و فرسیان شهور
اثناعشریه معروفة الاسامی خود را سی روزی الایام یعنی سی روز گرفته اند و پنج روز باقی
از ایام سال را خمسه مسترقه نامیده اند و آن ربع زاید بر ایام سال را بجهة و باعثی در
مدت هر یکصد و بیست سال یکماه کبیسه نموده سال یکصد و بیستم را سیزده ماه گرفته اند
و بعضی از ناس بتوهم آنکه چون کیومرث که بلغت فرسی بمعنی حی ناطق است و او
اول سلاطین و سلطان اول از بنی نوع آدم است چنانچه حکیم طوسی فردوسی فرموده
نخستین خدیوی که کشور کشود   سر تاجداران کیومرث بود   گفته اند که مبدء تاریخ فرس از
جلوس کیومرث میباشد و این محض توهم و توهم محض است بجهة آنکه فضلاء محققین و علماء مدققین
و اکابر مشهورین و محاسبین معروفین فی هذا الفن از متقدمین و متاخرین قائل بر آنند
که مبدا این تاریخ از زمان سلطنت جمشید میباشد و کلهم تصریح کرده اند که چون جمشید بر سریر
مملکت پادشاهی نشست خواست که ایام و ماه و سال را اسم نهند و تاریخ سازند

شروع نموده میگوید که بر طالبین علوم و ارباب هیات و نجوم پوشیده و مخفی نیست که

سال شمسی که عبارت است از زمان مفارقت شمس مر نقطه از فلک البروج را مثلا اول

حمل تا معاودت او بهمان نقطه مدت سهصد و شصت پنج روز و ربعی است تقریبا یعنی شش

ساعت کمتر و مقدار کمی را ارباب ارصاد مختلف یافته اند بر رصد بطلیموس ... ثانیه است و بر رصد

الیخانی ما دقیقه و بر رصد حکیم محی الدین مغربی ... ثانیه و بر رصد تبانی ... دقیقه و بر رصد

اهل خطا ط دقیقه و بر رصد سلطان المغفور کورکان ... ثانیه و حکیم محی الدین مغربی فرموده

که ارصاد قدیمه اهل روم دال است بر انکه رومیان بر صد از ربع کمتر یافته اند لکن

بحسب امر اوسط آن ربع را تمام گرفته اند و بعضی دیگر گفته اند که رومیان بر صد ربع تمام یافته

اند اما فرسیان بالاجماع مثل رومیان ربع تمام گرفته اند پس سال شمسی بنا بر هر یک از

تاریخ رومی و فرسی مدت سهصد و شصت و پنج روز و ربعی است بدون زیاده و نقصان

الا انکه رومیان شهور اثنا عشریه مشهورة الاسامی خود را متفاوت الایام گرفته اند

و آن ربع زاید را در مدت هر چهار سال یکسال کبیسه نموده یکروز ایام شباط که اقل

عربی در بحر مودت و جالس در سفینه ولای این حقیر میباشند خواهش نمودند که مختصر شرحی بنویسند

در تاریخ فرسیه و بدایه آن و سبب کبیسه ننمودن آن و قرار مسترقه و دوره آن و جهه ترک

کبیسه و نهایه آن بل بالتتبع مجملی از طریقه روم هم از تاریخ و هم کبیسه و دوران بلکه

بیان نماید با برهان که هرگاه کبیسه فرسیان از زمان یزدجرد ابن شهریار ترک نکردند

و با آن روش آمده تا این زمان حال بکجا رسیده و خمسه مسترقه بعد از کدام ماه برقرار بود

و چون تمرد قول ایشان عند الناس ملوم و عند نفسی مذموم و فی الواقع مدحور میبود لهذا

عدد تمرد را بر تمرد ترجیح داده زحمت را راحت دانسته اجابت قول ایشان نمود

و هرگاه بعون الله و توفیقه با تمام رسد توقع از مخادیم عظام و استادان ذوی العزو الاحترام

در فنون ثلثه اعنی هیات و حساب و هندسه انکه چون مطلع کردند بر سهوی یا نسیانی

یا خطائی در بیان یا در حساب یا در برهان یا امر دیگر این حقیر را در صورت امکان ممنون کردانیده

متنبه سازند و الا خود را از جمله و العافین عن الناس و در زمره فمن عفی و اصلح بعد ذلک

فاجره علی الله در آورند فان اول الناس اول ناس پس باستعانه الله و تائیده

و این یوم دوشنبه مذکور نه ماه تقهقری برحمی گرد ششم تیرماه از سنه ۱۱۹۶ ناقصه یزدجردیه خواهد بود فعلی
هذا تحقق گردید که بر فرض استمرار قاعده کبس یکصد و پانزده سال تمام و سه ماه پنجروز از
سال یکصد و شانزدهم ناقص گذشته خواهد بود و این دوشنبه مذکور یوم ششم از ماه چهارم از
سال یکصد و شانزدهم است پس هرگاه با این سه ماه پنجروز پنج سال تمام بگذرد نوبت
کبس شهریور ماه خواهد رسید والعلم عند الله   تحلّ مهر عالیجناب مستغنی الالقاب
وحید الدهر و بطلیموس الزمانی میرزا اسد الله المنجم الاصفهانی زید فضله

بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین

الحمد لله الذی خلق بقدرته السموات والارضین فی ستة ایام واشرق بنور وجهه وجوه الکواکب
والاجرام والصلوة والسلام علی محمد سید الذی بعثه الله لارشاد الانام وعلی اوصیائه وامنائه
الائمة الکرام ما کرّت الشهور والاعوام اما بعد اقل السادات والطالبین واحقر
المنجمین والمهندسین واضعف المستخرجین والمحاسبین محمد صادق ابن عبد الحسین الحسینی
الخاتون آبادی الاصفهانی الشهیر بالمنجم میگوید که جمعی از مخادیم عظام و محبان ذوی العزّ والاحترام

فروردینماه مذکور نقصان کردیم ۷۱۷ سال باقی ماند پس معلوم شد از قرار بیانات سابقه
که اگر طریقه کبس تا حال برقرار بود از ابتدای وضع آن تا حال چهار دورهٔ تامه و ۷۱۷ سال
از دورهٔ خامسه ناقصه گذشته بود و در مدت ششصد سال از آن پنج کبیسه باید شده باشد
یعنی در فروردینماه و اردی بهشت ماه و خرداد ماه و تیرماه و مرداد ماه و حال دوصد و
شانزده سال تمام از زمان الحاق کبیسه بمرداد ماه باید گذشته باشد و این یوم دوشنبه
مذکور اول سال یکصد و هفدهم ناقصه باید بوده باشد لکن چون بعد از زمان یزدجرد تا حال
طریقه کبس بالمره متروک و سالها سیصد و شصت و پنجروز بی کسر محسوب کردید معلوم شد
که هرگاه طریقه مذکوره بعد از زمان یزدجرد جاری و مستمر بود بایستی تا حال کبیسه
شده باشد یعنی بر سالهای گذشته نه ماه علاوه شده باشد پس یوم دوشنبه اول
فروردینماه مذکور بنابر فرض تحقق کبیسه نه ماه مقدم بر موقع خود باید واقع شود چون سال
شمسی دوازده ماه و پنجروز است پس هرگاه از آن نه ماه موضوع شود باقی ماند سه ماه
پنجروز دیگر که فروردینماه و اردی بهشت ماه و خرداد ماه و پنجروز از تیرماه بوده باشد

ضبط آثار سلف سوای همین یک تاریخ را از فرسیان نقل نموده اند و در هیچ کتاب
و هیچ موضع اسمی و رسمی از تعدد تاریخ مجوس مذکور نیست و از ملاحظه کتب معتبره و وجوه
تقریبیه عقلیه علم قطعی بر وحدت تاریخ مجوس حاصل میگردد و احدی را دران مجال
شک و شبهه نیست و چنانچه کبیسه بر وجه مذکور بعد از زمان یزدجرد ابن شهریار
الی الان ثابت و برقرار بود حال که یوم دوشنبه دهم هلالی و دوازدهم حسابی شهر صفر
المظفر سنه ۱۲۲۳ ناقصه هجریه در روز اول فروردین ماه سنه ۱۱۹۷ ناقصه یزدجردیه و بیست و
دوم آب ماه رومی سنه ۲۱۳۸ ناقصه اسکندریه و شانزدهم شهریور ماه جلالی سنه ۷۲۸ ناقصه
ملکشاهیه است بایست که کبیسه تا به مرداد ماه قدیم رسیده باشد جهة آنکه بالاتفاق
در سال اول جلوس یزدجرد نوبت کبیسه با بان ماه رسیده بود پس از دور مجدد
ناقص چهارصد و هشتاد سال باقی مانده بود که با ۶۰۰ سال که سابق ذکر شد هر گاه
جمع نمایند مقدار یکدوره تامه که ۱۴۴۰ سال بوده باشد حاصل شود پس هر گاه ۴۸۰
سال را از ۱۱۹۷ سال که از ابتدای جلوس یزدجرد است تا روز دوشنبه اول

از انبیای سلف علی نبینا و علیهم الصلوة و السلام بوده باشد چه بسیاری از رسوم علوم
ریاضیه و حکمیه را در بعضی از کتب از ایشان نقل نموده اند بلکه حکمای سابقه را تلامذه با لیشان
دانسته اند و چون بعلت ظهور اسلام و نسخ شرایع سابقه رسوم و آثار سلف بالمره منقرض
شد شاید امر کبیسه نیز از انجمله بوده باشد و از تحقیقات مذکوره ظاهر شد که بنای امر کبیسه
بر وجه مذکور بجهة عدم اختلال امر عبادت و زمزمه ایشان بوده است و چنانچه کبیسه بر وجه
معهود در امر عی نمیداشتند امر عبادت و زمزمه ایشان درست نمی آمد پس معلوم میشود که تاریخ
متداول فیما بین زهاد و اهل عبادت ایشان همین تاریخ بوده است که کسر و کبیسه را در آن
مرعی میداشته اند و بر نهج مسطور ذکر و زمزمه مینموده اند و سلاطین مجوس نیز چون همیشه مروج
طریقهٔ مجوسیه بوده اند و مخالف با طریقه اسلام و مسلمین هرگز با زهاد و عباد خود مخالفت
ننموده طریقهٔ ایشان را مرعی میداشته اند پس تاریخ متداول فیما بین ایشان هم همین یکی تاریخ
بوده است که موافق آداب آن رفتار مینموده اند بعلاوه انکه احدی از علمای سابقین و
لاحقین و ارباب سیر و تواریخ و علوم هیأت و ریاضی با وجود نهایت دقت و تتبع و

پس معلوم شد که از ابتدای وضع این تاریخ تا زمان جلوس یزدجرد ابن شهریار دو دوره تام
گذشته بود و از دور ثالثه ناقصه نهصد و شصت سال و از تتبع کتب سیر و تواریخ معتبره معلوم
میگردد که از ابتدای زمان جلوس جمشید تا زمان جلوس یزدجرد ابن شهریار سه هزار و نهصد و
هجده سال تمام میباشد و چون زمان مابین وضع تاریخ و جلوس یزدجرد را که هزار و هشتصد و چهل
سال بود از زمان مابین الجلوسین نقصان کردیم باقی ماند هفتاد و هشت سال و از اینجا ظاهر
شد که در ابتدای وضع این تاریخ هفتاد و هشت سال از جلوس جمشید گذشته بوده است
و در سال هفتاد و نهم بوده است که بنای دور کبس را نهاده اند و از ابتدای وضع این
تاریخ تا زمان بخت النصر دو هزار و چهارصد و شصت سال و دویست هفتاد و پنج و از انست
و تا مبدء تاریخ روم که روز دوشنبه بعد از وفات اسکندر بدوازده سال است دو هزار و
هشتصد و نود و شش سال و دویست و سی و شش روز است و تا روز سه شنبه که ده روز
بعد از ولادت حضرت عیسی علی نبینا و علیه الصلوة و السلام است سه هزار و دویست
هشت سال و سی و چهار روز میباشد و دور نیست که بنای دور کبس از بناهای احدی

و تاریخ را باسم او مجدد نمودند و چون یزدجرد از لشکر اسلام مغلوب شد و در طاحونه مرد و بقتل

رسید و دولت فارسیان باو منتهی شد و کسی بجای او ننشست که تاریخ باسم او مجدد شود

تاریخ مذکور مسمی به یزدجردیه باقی و مستمر ماند و بعلت انقراض دولت فارسیان و ضعف

ایشان طریقه کبس موقوف شد و دیگر کسی از امر عنایت نداشت و خمسه مسترقه را در آخر آبان

باقی گذاردند و بعضی از را بآخر اسفندارمذ ماه که آخر سال بود ملحق ساختند و از قرار

ریکه از کتب سیر و تواریخ معتبره مستفاد میگردد از ابتدای وضع این تاریخ که

در زمان جمشید بوده است تا یوم سه شنبه اول فروردین ماه سال جلوس یزدجرد سه هزار و

هشتصد و چهل سال گذشته بود و چون باتفاق کل علما در انسال نوبت کبس با بانماه رسیده

بود معلوم میگردد که از دور مجدد ناقص نهصد و شصت سال گذشته بود که ان مدت

انتقال نوبت کبس از فروردین ماه با بانماه است پس چون زمان دو دوره تامه که دو هزار و

هشتصد و هشتاد سال بوده باشد علاوه بر آن نهصد و شصت سال نمائید سه هزار و

هشتصد و چهل سال تمام شود که زمان مابین اول وضع تاریخ است تا جلوس یزدجرد بن شهریار که

و برقرار داشتند و خمسه مسترقه را ملحق بماه کبوس میکردند و طریقه ایشان چنان بود که در نوبت
اول ماه کبوس را بفروردین ملحق میساختند و در دفعه ثانی باردی بهشت ماه و در دفعه ثالث
بخرداد ماه و هکذا تا در مدت یکهزار و چهارصد و چهل سال یکدور تمام شدی و ماه کبوس باسفندار
مذماه رسیدی بعد از آن باز دور از سر گرفتند و ماه کبوس را بفروردین ماه ملحق میساختند
و هکذا و سبب این تغییر و تبدیل محافظت بر حفظ دور بود تا هر وقت که خواهند زمان ابتدای
کبس را تا آنوقت معین نمایند توانند کرد و اگر همیشه یکماه مثلا فروردین ملحق میساختند هر وقت
که استعلام مبدء کبیسه میخواستند نمایند میسر نبود چرا که معلوم نبود که آنوقت آنوقت چندم الحاق
کبیسه بفروردین است و کلام بطلمیوس در مجسطی و محمد بن احمد الخفری در شرح تذکره و سایر علما
از متقدمین و متأخرین صریح است در اینکه بنای دور کبس از زمان جمشید بوده است
و طریقه ایشان چنان بود که هر پادشاهیکه بر سریر مملکت می نشست تاریخ را باسم او مجدد مینمودند
و این طریقه جاری و مستمر بود تا اینکه نوبت سلطنت بیزدجرد ابن شهریار رسید و آن
روز سه شنبه اول فروردین ماه بوده است و در آن سال نوبت کبیسه بابانماه رسیده بود

شهور و پنجگانهٔ خمسهٔ مسترقه را باسم مخصوصی که بزعم ایشان اسماء ملائکه است نامیدند و
منسوب باو داشتند و در هر روز از روزها ذکر و زمزمهٔ مخصوصی که عبادت ایشان
بود باسم ملک منسوب بآن روز می نمودند و هرگاه آن ربع زاید را اصلاً ملاحظه
نموده بنظر نمی آوردند سال ایشان شمسی حقیقی نمیشد و چنانچه ازانگاه مبدا داشتند تا
مدت چهار سال که یک روز میشد از آن روزی حساب میکردند و ازا کبیسه مینمودند
چنانچه معمول به رومیان است امر عبادت و زمزمهٔ ایشان مختل میشد چرا که ملک
مخصوصی که آن روز را باسم او مسمّی کرده اند و باسم او ذکر و زمزمه نمایند ثابت نمیبود
نشد چه ملائکه بزعم ایشان سی و چند که هر یک از ایام سی گانهٔ شهور و پنجگانهٔ خمسهٔ
مسترقه را مسمّی باسم ایشان نموده بودند و باسم ایشان ذکر و زمزمه میکردند و از برای روز کبیسه
اسم خاصی دیگر و زمزمهٔ مخصوصی نداشتند لهذا ارباع زایده را نگاه داشتند تا در
مدت صد و بیست سال که هر ماهی میگردید آن ماه را کبیسه میکردند و سال کبیسه
سیزده ماه محسوب داشته اسامی و عبادات ایام شهور دیگر را در آن ماه نیز جاری

جماعهٔ فارسیان ساکنین بندر بمبئی و بعضی از بنادر دیگر هندوستان اختلافی در کیفیت تاریخ مبتدا
ول فیما بین ایشان که معروف بتاریخ فرس قدیم و تاریخ یزدجردیست واقع گردیده بود
و بعضی از مخادیم که ایشان را با بخدود مراوده و با اهل آن دیار آشنایی بود ازین بی بضاعت
خواهش نمودند که انچه از مطالعه کتب معتبره هیات و ریاضی و زیجات قدیمه و جدیده
درین باب بر او واضح گردیده اظهار نماید لهذا اجابة لمسئولهم این چند کلمه را بر سبیل اختصار
معروض داشت بدانکه افتاب یکدوره فلک البروج را در مدت سیصد و شصت و
پنج روز و ربع روزی تقریباً طی مینماید و رومیان و فرسیان آن کسر زاید را ربع تمام
بی زیاده و نقصان محسوب داشته اند پس چون سال ایشان شمسی حقیقی است
ایام سال ایشان سیصد و شصت و پنج روز و ربع روز نیست تحقیقاً و چون سیصد و شصت
را بر عدد شهور که دوازده است قسمت کردند خارج شد عدد ایام هر ماهی
سی روز بی زیاده و نقصان و پنج روز باقی را خمسهٔ مسترقه نامیدند و چون
اسابیع در میان ایشان معمول و متعارف نبود هر روز را از روزهای سی گانه

تاریخ فارسی و اینکه قبل از زمان یزدجرد چگونه از امعول مبدا اشته اند وکبیسه در آن معمول و متعارف

بوده یا نبوده است و اینکه سوای این تاریخ تاریخ دیگر بوده است که متعارف اهل

عبادت و زهاد بوده یا نبوده است و تاریخ سلاطین و زهاد متحد بوده و اینکه علت و سبب

کبیسه نمودن و علت موقوف شدن آن چه بوده است و چنانچه طریقه کبس مستمر و برقرار بود

حال در کدام سال و ماه و روز واقع می گردید و بعد از این نیز در کدام وقت واقع میشد یک یک

از مطالب مذکوره را مفصلاً مشروحا در ذیل و حواشی این صفحه قلمی فرموده باجهار

شریفه خود مشرف و مزین فرمائید بنحویکه احدی را مجال ریب و شبهه نبوده باشد

و علما و حکام شرع مطاع نیز شهادة خود را بر صدق آن قول از ماهرین این فن ادا فرمایند

تا آنکه بالمره شبهه رفع شده باشد ان الله لا یضیع اجر المحسنین

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی محمد و آله الطیبین الطاهرین اما بعد

چنین گوید اضعف عباد الله و احوجهم الی الله الغنی اسد الله المنجم الاصفهانی که چون ما بین

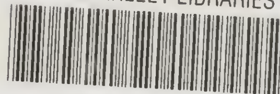
ایشان بجهة تقویت و اثبات امر خود متشبث باذیال بعضی از مسلمین و مؤمنین الجدود شده
و سخنان چند که دال بر تقویت و اثبات مدعای خود باشد از مسلمین و کتب معروفه ایشان
در علم سیاست و ریاضی اخذ نموده متمسکی و دلیلی برا اثبات مدعای خود بهم رسانیده اند
و باین واسطه کما ینبغی درصدد الزام و ابطال قول فرقه دیگر برآمده ایشان را مخذول
و منکوب نموده اند حضرات مخذولین از راه معاندت با اسلام و مسلمین این را دست آویز
نموده سخنان نالایق نسبت بعلمای ارباب تصانیف مذکوره و افترای چند درباره
مسلمین و مؤمنین الجدود مذکور داشته اند ایشانرا درین باب معلل بغرض دانسته اند
و بجهة رفع این منازعه و سلب توهمات فرقه مخذوله درحق مسلمین آراء جمیع برین متفق شد
که مدعای مذکور را از علما و فضلا و منجمین دار السلطنه اصفهان استفسار نمایند و بهر نحویکه ایشان
از کتب معتبره خود علم بهم رسانیده بیان فرمایند تا حجت فیما بین ایشان بوده باشد و رفع
این منازعه و گفتگو بشود لهذا استشهاد و استعلام و استخبار میرود از علمای عظام و منجمین
ذوی الاحترام دار السلطنه اصفهان دامت برکاتهم که هرکه علیم و خبیر بوده باشد بر چگونگی

چون مابین دو طایفهٔ عظیم از مدعیان متابعت ملهٔ حضرت ابراهیم علیه صلوات الله الرحمن
الرحیم که معروفند بطایفهٔ فارسی ساکنین بندر بمبئی و بعضی از بنادر دیگر هندوستان در باب
تاریخ متداول فیما بین ایشان که معروف بتاریخ فرس قدیم و تاریخ یزدجرد است اختلافی
بهم رسیده که در ازمنه سابقه یعنی قبل از زمان یزدجرد ابن شهریار چگونه از امعول میداشتند
جمعی کثیر از علما و اجلهٔ طایفهٔ مذکوره بر آنند که طریقهٔ اسلاف ایشان چنان بوده که هر ماه از
تاریخ مذکور را سی روز حساب نموده اند و در هر صد و بیست سال یکماه بر سال مذکور علاوه
نموده آن سال را سیزده ماه گرفته شدی و آن ماه را کبیسه گرفته شدی و بنای عبادات و ضبط
اوقات و ایام متبرکه ایشان بر این تاریخ بوده است و جماعت قلیل دیگر از ایشان منکر کبیسه
گردیده میگویند که در تاریخ فرس مطلقا کبیسه معمول و متعارف نبود و یا اگر بود معمول سلاطین
بوده است و مطلقا رجوع بدین و مذهب و عبادت ایشان نداشته است و معمول
اهل ملت و عبادت ایشان نبوده است و معمول اهل ملت و عبادت تاریخ دیگر
بوده است خالی از کسر و کبیسه و این منازعه فیما بین ایشان بطول انجامیده و بعضی از علمای

کتاب گواه الکبیسه در دین زرتشتیه

چون جماعت فارسیان هند در میان خود اختلاف کرده بودند در کبیسه تاریخ
فرس فرقه معروفه بچوریگر قریب هشتاد و هشت سال است بنای دین را بروز و ماه اختراعی
خود گذاشته و حال قریب هفتصد نفر میباشند و منکر کبیسه تاریخ فرس قدیم و جماعتیکه
معروف بشاهنشاهی و قریب چهل هزار نفرند قائل بکبیس و چوریگران که ادعا کرده
بودند قبل از یزدجرد شهریار دو تاریخ در فرس بوده یکی بی کبیسه برای امر دین
و یکی با کبیسه برای کار سلاطین و نیز ادعا کرده بودند که کتب اهل اسلام شاهد
این مطلب است از مضمون این محضر کذب قول چوریگران ظاهر شده که موافق
کتب اهل اسلام قبل از یزدجرد تاریخ منحصر بیک و کبیسه در او بوده و در باب
اثبات صدور این محضر از فضلا و منجمین محضری دیگر در معموره بمبائی از
تجار ایران نگارش یافته نقل آن در ذیل این کتاب مسطور است

کمترین بهدین پشتنجی مانکجی اشتهار داد مطبوع و طبع خانه بمبائی موسوم
بجام جمشید سنه ۱۲۰۲ یزدجردی مطابق سنه ۱۲۴۹ هجری

U. C. BERKELEY LIBRARIES
C046756814

